ΝΟΥΜΑΣ

ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ
ΠΟΛΙΤΙΚΗ-ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ-ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ
Δ. Π. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ

ΧΡΟΝΟΣ Δ'. | ΑΘΗΝΑ, Κυριακὴ 27 Ἰουνίου Τρυγητὴ 1906 | ΓΡΑΦΕΙΑ: Δρόμος Οἰκονόμου ἀριθ. 4 | ΑΡΙΘ. 210

ΣΤΟ ΣΗΜΕΡΝΟ ΦΥΛΛΟ:

ΣΟΛΩΜΟΣ. *Αὐτοσχέδιοι Ἰταλικοὶ στίχοι.* (*Μετάφραση Παύλου Ἀρτέμη*).
ΨΥΧΑΡΗΣ. *Ἕνα γράμμα.*
Κ. ΠΑΛΑΜΑΣ. *Οἱ Μισόγλωσσοι.*
DANTE. *Κόλαση—τραγούδι εἰκοστὸ πρῶτο.* (*Μετάφρ. Γ. Ζουφρέ*).
ΝΙΚΟΣ Α. ΒΕΗΣ. *Ὁ «Πουλολόγος» τοῦ Κώντικα 701 τῆς Ἐθν. Βιβλιοθήκης τῆς Ἀθήνας.*
D. ASTERIOTIS. *Νεοελληνικὰ γράμματα.*
Λ. ΣΙΓΑΝΟΣ. *Θεατρικά.* (*Τοῦ Βίνκας—ὁ Μαραθώνιος δρόμος*).
Α. ΜΑΥΡΟΥΔΗΣ. *Ἕνα βιβλίο.*
ΡΗΓΑΣ ΓΚΟΛΦΗΣ. *Τὸ χιόνι.*
Ν. ΠΑΠΑΓΕΩΡΓΙΟΥ. *Τὸ ἄσπρο κεντητὸ φόρεμα*
ΑΓΑΘΟΥΛΗΣ. *Πρόλογος.*
M. GROS. *Τὸ μάτι τοῦ παγωνιοῦ.*
ΠΟΙΗΜΑΤΑ. *Κώστας Γαζίας, Σπ. Περούλης.*
Δ. Π. Τ. *Φαινόμενα καὶ πράματα* (*Ροῦζβελτ καὶ Ψυχάρης—Ἀξιωματικοὶ δίχως στρατὸ—Θανατος στὸ ρουσφέτι—Ἡ ἀνημποριὰ τοῦ κ. Τραπεζίτη—Τὸ γιατρικὸ—Ἡ γνώμη τοῦ δημοκράτη.*
ΝΕΑ ΒΙΒΛΙΑ—ΒΑΡΒΑΡΟΠΑΖΑΡΟ — ΦΟΝΟΠΑΖΑΡΟ ΒΔΟΜΑΔΙΑΤΙΚΟ — Η ΚΟΙΝΗ ΓΝΩΜΗ—Ο,ΤΙ ΘΕΛΕΤΕ—ΧΩΡΙΣ ΓΡΑΜΜΑΤΟΣΗΜΟ.

ΑΠΟ ΤΑ ΙΤΑΛΙΚΑ ΤΟΥ ΣΟΛΩΜΟΥ

ΑΥΤΟΣΧΕΔΙΟΙ ΣΤΙΧΟΙ*

I.

Ἐπὶ κοίτην μου ἐν νυξὶν ἐζήτησα ὃν ἠγάπησεν ἡ ψυχή μου· ἐζήτησα αὐτὸν καὶ οὐχ εὗρον αὐτόν.

Ἆσμα ἀσμάτων Κ. III. 1.

Νύχτα βαθειά· παντοῦ πυκνὸ σκοτάδι
Κι' ἄλαλη ἐρμιά. Τὸ σπητικό μου ἀφίνω
Ζητῶντας τὸν καλό μου στὸ ἔρμο βράδυ.
Κράζω: δὲν ἀπαντᾶ κανεὶς στὸ θρῆνο.

Στὰ φύλλα ποῦ ταράζει αὔρας χάδι,
Ξαφνιάζομαι· παλμοὶ μὲ πνίγουν, σβύνω·
Μὴν εἶν' ἐκεῖνος; Ὄχι...πλάνη. Στοῦ Ἅδη
Τὸ σκότος μοναχὴ τρέμω νὰ μείνω.

Δρόμο ἀπὸ 'δῶ, ροῦγ' ἀπὸ 'κεῖ γυρίζω:
Μὴν εἴδατε ποῦ βρίσκετ' ὁ καλός μου,
Τῆς πονεμένης μου ψυχῆς τὸ φῶς μου;

Παρακαλῶ θερμὰ καὶ ξεφωνίζω·
Ὅμως μιλιὰ δὲ βγαίνει οὔτ' ἕνα στόμα,
Ποῦ εἶναι νὰ μοῦ πῇ. Καὶ φεύγω ἀκόμα.

II.

Ἀπάγγειλόν μοι ὃν ἠγάπησεν ἡ ψυχή μου.

Ἆσμ. Κ. I. 7.

Ποῦ νάσαι; Ποῦ νὰ βρίσκεσαι; Δές, βράζει
Στὸ μεσημεριανὸ λιοπύρι γύρω ἡ πλάση.
Γνέφια ἀναμμένα ὁ οὐρανὸς σωριάζει,
Κ' ἔρμα στέκουνε γύρω ὄρη καὶ δάση.

Ποῦ νάσαι; Ποῦ νὰ βρίσκεσαι; Σπαράζει
Ποὺ τόσην ὥρα ἡ ψυχή μου σ' ἔχει χάσει.
Παντοῦ σιγή· ὁ φόβος μὲ ταράζει,
Ἄχ! ἔλα, ὁ κλαῖμός μου νὰ σωπάσῃ.

Ποῦ νάσαι; Ποῦ νὰ βρίσκεσαι; Τὸ ρυάκι
Βουβὸ κυλάει καὶ θολωμένο ρέμμα,
Γλυκὰ δὲ σεῖ τὰ φύλλα τ' ἀεράκι.

Μὰ σ' ἠύρα τέλος κ' εἶμαι πιὰ δική σου·
Παντοτεινὰ θὰ σ' ἀγαπῶ· δὲν εἶναι ψέμμα,
Καὶ θἄμαι πάντα ἀγάπη μου μαζί σου.

III.

Ἐὰν μὴ γνῶς σεαυτὴν ἡ καλὴ ἐν γυναιξίν.

Ἆσμ. Κεφ. I. 8.

Τὰ κάλλη σου ἂν εἶν' γιὰ σὲ κρυμμένα
Πάρε τὰ βοσκοτόπια, σὰν ἀρχίσουν
Τῆς χαραυγῆς τὰ φῶτα νὰ φεγγίσουν,
Πλάσμα, π' ἄλλο δὲν εἶδα σὰν ἐσένα.

Τ' ἀρνάκια χαρωπὰ θὰ σ' ἀκλουθήσουν
Βελάζοντας γλυκὰ κ' ἐρωτεμένα,
Ὡς τὸν Ἀποσπερίτη ν' ἀντικρύσουν
Ποὺ τὰ καλεῖ στὴ στάνη ὅλα ἑνωμένα.

Κ' οἱ πιστικοὶ θὰ σ' ἀκλουθήσουν πέρα
Κι' ἀγνοὺς χοροὺς τριγύρω θὰ σκορπίζουν,
Παίζοντας μ' ἄλλη γλύκα τὴ φλογέρα.

Ὁλόχαρα εἶν' τὰ μάτια τὰ γλυκά σου
Κι' ἀπὸ τὸν ἥλιο πιὸ λαμπρὰ ἀχτιδίζουν·
Ἔβγα νὰ νοιώσῃς πόσ' εἶν' ἡ ὀμορφιά σου.

Παξοὶ 1906.

ΠΑΥΛΟΣ ΑΡΤΕΜΗΣ

* Rime improvvisate. — Πρωτοεβγῆκαν στὴν Κέρκυρα τὸ 1822. Ξανατυπώθηκαν στὴ Ζακυθινὴ ἔκδοση τοῦ 1880 καὶ στοῦ Μαρασλῆ τὸ 1901. Τὰ τρία παραπάνω σονέττα εἶναι τὰ πρῶτα τῆς σειρᾶς.

Η ΠΙΝΑΚΟΘΗΚΗ ΤΟΥ «ΝΟΥΜΑ»

ΠΑΥΛΟΣ ΑΡΤΕΜΗΣ (Θ. Μακρῆς)

ΕΝΑ ΓΡΑΜΜΑ ΤΟΥ κ. ΨΥΧΑΡΗ

Πάνου στὸ ἄθρο ποὺ δημοσίεψε ὁ κ. Γ. Ἀφκέριος στὸν 206 ἀριθμὸ τοῦ «Νουμᾶ» γιὰ τὸ Ντρεϋφουσικά, ὁ κ. Ψυχάρης μᾶς γράφει τἀκόλουθα·

«...Νὰ πῆς τοῦ «Νουμᾶ» πὼς πολὺ καλὰ ἔκαμε κ' ἔβαλε κάτι γιὰ τὴν ὑπόθεση· νὰ πῆς τοῦ Ἀφκέριου πὼς πολὺ συγκινήθηκα που μὲ θυμήθηκε σὲ ὅσα λέει στὸ καλό του τἄρθρο γιὰ τῆς ὑπόθεσης τὰ ἱστορικά. Δυὸ μεγάλες ἀγάπες γνώρισε ὁ νοῦς μου, τὸ ζήτημα τὸ γλωσσικὸ καὶ τὴν ὑπόθεση. Μάλιστα δὲν ξέρω ἂν κάποτε περισσότερο κι ἀπὸ τὸ ζήτημα δὲ μὲ ἄναφτε ὁ ντρεϋφουσισμός. Ἀλήθεια, ὅπως τὸ λέει ἄριστα ὁ Ἀφκέριος, κιντύνεβε τότες ἀλάκαιρο ἕνα ἔθνος, καθὼς καὶ τὸ ρωμαϊκο κιντυνέβει ἀλάκαιρο μὲ τοὺς δασκάλους. Καὶ τότες ἀξίζει τόντις νὰ σηκωθῇ κανεὶς στὸ ποδάρι, νὰ χυθῇ ἐκεῖ ποὺ βράζει καὶ τίποτα δὲν τοῦ φαίνουνται οἱ φουρτοῦνες. Ἀγάπες τοῦ νοῦ μας! ποὺ σοῦ εἶπα. Μὰ ποιός τὶς ξεχωρίζει καθαφτὸ τὶς ἀγάπες τοῦ νοῦ ἀπὸ τῆς καρδιᾶς μας τὶς ἀγάπες; Ἕνα καὶ τὰ δυὸ, καρδιὰ καὶ νοῦς, ψυχὴ καὶ σάρκα, ἕνας ὁ ἄθρωπος.

«Χαμπάρι δὲν ἔχω γιατὶ ἄξαφνα ἔπιασα τὶς φιλοσοφίες. Νά, πολὺ πιὸ ἁπλὰ τὸ πράμκτα κεῖ ποὺ βλέπει κανεὶς τὸ κακό, τὴν ἀδικία, τὸ θάνατο, βάζει τὰ δυνατά του, κάτι νὰ κάμῃ. Τώρα τέλειωσε. Ἡ νίκη στάθηκε μεγαλήτερη ἀπὸ ὅ,τι τὸ νόμιζα, γιατὶ ἀπαρχῆς ἐγὼ καμιὰ ἐλπίδα δὲν εἶχα κ' οἱ φίλοι μου μὲ κατηγορούσκνε γιὰ τὸν πεσσιμισμό μου, ποὺ δὲ μὲ μπόδιζε ὡς τόσο νὰ ἐνεργῶ καὶ μὲ τὰ μικρά μου τὰ μέσα. Ἔτσι θαρρῶ πὼς πρέπει κανεὶς πάντοτε νὰ κάνῃ τὸ χρέος του, ἀκόμη καὶ στὴν ἀβέβαιη τὴ νίκη.

«Ὅπως κι ἂν εἶναι, τὸ ζήτημα δὲν τἀλησμόνησα ποτέ μου, ἀφοῦ καὶ στὴ Ρέννα στὰ 1899, ἔγραφα κάθε μέρα τουλάχιστο δυὸ τρεῖς ἀράδες, σὰ δὲν μποροῦσα περισσότερες, γιὰ νὰ μὴν ἀφήσω παραιτημένο ἕνα ρωμαίικο ρομάντζο—τὰ ἡλιοβασιλέματα—ποὺ τὸ τέλειωσα τὴν ἴδια τὴ χρονιά» . . .

ΨΥΧΑΡΗΣ

ΜΑΚΕΔΟΝΙΚΗ ΦΩΝΗ

Στὸν ἀκριβό μου φίλο καὶ ἀληθινὸν πατριώτη Ἠλ. Σταύρου.

Ἀδέρφια, σεῖς ποὺ χαίρεσθε ἐλευτεριᾶς ἀγέρα,
Γι' ἀφῆστε λίγο τὶς χαρὲς καὶ ρίχτε μιὰ ματιὰ
Σὲ μιὰ ἀδερφὴ ποὺ ἄσπλαχνα σπαράζεται ὀδὼ πέρα
Κ' ἔχει τὰ χείλη ὁλόμαυρα, φαρμάκι τὴν καρδια.

—

Δὲν σᾶς ζηλεύω ἡ δύστυχη, δὲν σᾶς φθονῶ ἡ θλιμ-
[μένη,
Οὔτε παράπονο γιὰ σᾶς στὰ στήθια μου ἀγροικῶ.
Ἂν εἴσθε σεῖς ἐλεύτεροι κ' ἐγὼ 'μαι σκλαβωμένη
Ἔτσ' ἤθελεν ἡ μοῖρα μου, τὸ μαῦρο ριζικό.

—

Γιὰ μέν', ἀδέρφια, οἱ καιροὶ γιὰ τὸ κακό μ'ἀλλάζουν.
Διπλοὺς ἐχτροὺς μ' ἀπόχτησαν, ἀνήμερα θεριά.
Ἀ φ έ ν τ ε ς ποὺ μὲ τυραγνοῦν, Β ο υ ρ γ ά ρ ο υ ς
[π ο ὺ μ ο ῦ σ φ ά ζ ο υ ν
Στὴν ἀγκαλιά μου ἀλύπητα τὰ μαῦρα μου παιδιά.

—

Θέλω, ἀδέρφια, νὰ θωρῶ νὰ ζῆτε ἀγαπημένοι,
Μὲς τὰ μεγάλα πάθια μου νἄχω παρηγοριὰ
Καὶ νὰ ἐλπίζω θαρρετὰ σὰν εἴσαστε ἑνωμένοι
Πὼς θὰ χαράξῃ καὶ γιὰ μὲ μιὰ μέρα λευτεριᾶς.

—

Εἶμουν', ἀδέρφια μου, κ' ἐγὼ παλληκαριῶν βυζάχτρα,
Κι' ὁ Μέγας γιός μου γίνηκε τοῦ Ἔθνους ἡ καρδιά,
Κι' ὅθε περνοῦσε πέφτανε ἀντρειωμένα Κάστρα
Κ' ἡ Δόξα ἐστεφανώνε τ' ἀνίκητα παιδιά.

—

Ὅλ' ἡ Εὐρώπη, Ἀφρικὴ καὶ ἡ μεγάλη Ἀσία,
Ὁ Πέρσης ὁ περήφανος, Ἰντιάνοι Βασιλεῖς,
Κι' ὅσοι στὸν κόσμο εἴχαιε μεγάλη ἐξουσία
Ἐσκύφτανε γιὰ νὰ διαβῇ τοῦ κόσμου ὁ Νικητής.

—

Καὶ στοὺς κατοπινοὺς καιροὺς, στοῦ Βυζαντιοῦ τὸ
[Θρόνο
Ἄλλο παιδί μου ἀνέβηκε μ' ὅμοια παλληκαριά,
Καὶ ἐκδικήθη φοβερὰ τῶν ἀδερφῶν τὸ φόνο,
Βουργαροσφάχτη τὤπανε, κ' εἴτανε στὰ θεριά.

—

Δὲν λείπει, ἀδέρφια, ἡ δύναμη καὶ πάλε νὰ προβάλῃ
Στοῦ Ἔθνους τὴ Μητρόπολη κι' ὅθε κρατεῖ σκλαβιά
Ὁ ἥλιος τῆς ἐλευτεριᾶς κ' ὕμνους ἐκεῖ νὰ ψάλῃ
Μὲ τὴ γλυκειά της τὴ φωνὴ ἡ Ἑλληνικὴ καρδιά.

ΣΠΥΡΟΣ Ι. ΠΕΡΟΥΛΗΣ

ΟΙ ΜΙΣΟΓΛΩΣΣΟΙ

(Γράμμα τοῦ κ. Κ. Παλαμᾶ).

Ἀγαπητέ μου Ταγκόπουλε,

Ὅσο κι ἂν εἶμαι βαριεστισμένος καὶ συνηθισμένος σὲ παράξενα καθελογῆς, σοῦ ὁμολογῶ πῶς μ' ἔπιασε λύπη ἐξαιρετικὴ ἀπὸ τὸ διάβασμα τοῦ ἄρθρου τοῦ Σταθόπουλου, τὸ σχετικὸ μὲ τὴ γλῶσσα, στὴν «Ἀκρόπολη» τῆς 15 Αὐγούστου. Ἀκριβῶς γιατὶ ὁ Σταθόπουλος εἶν' ἕνας χαραχτήρας σὲ ὅσα γράφει μὲ φυσικὴ κάπια πρωτοτυπία, ὀρθοκρισία κ' ἐξυπνάδα. Κατάλαβε τὴ σημασία τῆς ζωντανῆς γλώσσας καὶ σὲ ὅσα γράφει βάζει τὴ σφραγίδα της ζωηρά. Στὴν πράξη εἶναι βέβαια βοηθὸς ἀπὸ τοὺς πολύτιμους γιὰ τὴν ἐθνική μας γλῶσσα. Δυστυχῶς θέλει καὶ θεωρητικὰ νὰ ὑποστηρίζῃ τὴ γλῶσσα ποὺ γράφει, τὴν ἀρκετὰ βέβαια δημοτικὴ καὶ ἁπλὴ, μὰ καὶ τόσο ἀκανόνιστη, πρόχειρη, ἀνακατωμένη, ἀναρχικὴ καὶ χρήσιμη μονάχα, ὅπως σὲ ὅλους πολλὲς φορὲς, σὰν ἕνας διαβατικὸς σταθμὸς, σὰ μιὰ γέφυρα προσωρινὰ καμωμένη γιὰ τὴ δουλειὰ ἐκείνων ποῦ ἀγωνίζονται νὰ χτίσουν μὲ ὅλους τοὺς κανόνες τῆς ἐπιστήμης στερεὰ καὶ τελειωτικὰ τὴ γλωσσική μας τὴ γέφυρα. Εἶναι δὲ λυπηρὸ πολὺ νέοι τόσο καλοπροαίρετα καὶ τόσο ὀρθὰ βλέποντας σὰν τὸν κ. Σταθόπουλο, νὰ μὴν καταλάβουν ἀκόμα τὴν ἐργασία ἀνθρώπων σὰν τὸν Ψυχάρη καὶ σὰν τὸν Πάλλη, καὶ πόσο σοφὸς καὶ ἀναγκαῖος καὶ ἀπαραίτητος ὁ γλωσσικός τους ριζοσπαστισμὸς, ἄλλο τὸ ζήτημα ἂν μποροῦμε ἐμεῖς ἢ ἂν δὲν μποροῦμε νὰ γράφουμε τὴ γλῶσσα ὅπως τὴ γράφουν αὐτοί.

Δὲν κατάλαβαν ἀκόμα ὅτι καὶ γιὰ νὰ γράφουν τὴ γλῶσσα, ὅπως τὴ γράφει καὶ ὁ Σταθόπουλος, καὶ αὐτοὶ ἀκόμα οἱ πιὸ συντηρητικοὶ δημοτικιστάδες, ἔπρεπε πρῶτα νὰ παρουσιαστῇ ὁ Ψυχάρης, καὶ γιὰ νὰ κάμουμε ἐμεῖς τὸ λίγο χρειάζεται κοντὰ σ'αὐτὸ καὶ ἐννοεῖται τὸ πολὺ τοῦ Ψυχάρη: σύμφωνα μὲ τὸν ὡραῖο στίχο ἑνὸς φιλόσοφου ποιητῆ: «Γιὰ νὰ πᾷς ἕνα βῆμα μπροστὰ, πρέπει νὰ θελήσῃς νὰ πᾷς ἑκατὸ βήματα μπροστά». — Τὸ νὰ περηφανευόμαστε δὲ πῶς ἡ γλῶσσα μας δὲν εἶναι οὔτε καθαρεύουσα οὔτε δημοτικὴ, μὰ τοῦ κεφιοῦ καὶ τοῦ ἔτσι θέλω, μὲ ταιριάσματα φράσεων «νὰ ἐξωτερικεύσω καὶ αἰσθάνοῦμαι», ποῦ μονάχα σὲ κόσμο ποῦ παίρνει τὴν Τερατολογία γιὰ Φυσιολογία μπορεῖ νὰ γίνουνται, τέτοια γλῶσσα δυνατὸν νὰ εἶναι ὁ καθρέφτης τῆς γλώσσας ποὺ μιλᾶμε, ἀλλὰ καὶ μαζί, καὶ μάλιστα ἀπὸ τὴ στιγμὴ ποὺ θέλουμε τὴ γλῶσσα αὐτὴ νὰ τὴ ρίχνουμε στὸ χαρτὶ ἀπαράλλαχτα, ξεχνῶντας ἢ μὴ γνωρίζοντας πῶς ἄλλο γλῶσσα ποῦ μιλεῖς κι' ἄλλο γλῶσσα ποῦ γράφεις, ἢ ἀρχαῖος εἶσαι ἢ νέος,—ἀλλὰ καὶ μαζὶ τέτοια γλῶσσα εἶνα ὁ καθρέφτης τῆς ὅλης μας σὲ ὅλα τὰ πράγματα ἀκαταστασίας, πολιτικῆς, ἐθνικῆς, κοινωνικῆς, παιδευτικῆς, καὶ πνευματικῆς καὶ δὲν ξέρω τί ἄλλο. Καὶ ὁμολογῶ, πῶς μὲ ὅλη τὴν εὐχαρίστηση ποῦ μοῦ προξενεῖ ἡ ἀνακατωμένη καὶ καμαροπερπάτητη γλῶσσα τῶν ἐκλεχτικῶν μας—μολονότι καμιὰ ἐκλογὴ δὲ γίνεται—προτιμῶ καὶ τὴν πιὸ ἀλόγιστη καθαρεύουσα, γιατὶ αὐτὴ ὑπακούει τουλάχιστο σὲ κάπια ἀρχὴ καὶ σὲ κάπιους κανόνες. Χωρὶς ἀρχὴ, καὶ χωρὶς ἐπιστήμη, καὶ χωρὶς πειθαρχία, τίποτε δὲ θὰ μπορέσῃ νὰ κατορθωθῇ ἀπὸ μᾶς πουθενά.

Γιατὶ ὅλη αὐτὴ ἡ φλυαρία; Ξέρω κ' ἐγώ; Σὰν τὸ Σταθόπουλο εἶναι τόσοι καλοὶ καὶ λαμπροὶ, ποὺ στοχάζονται σὰν αὐτὸν, καὶ δὲν ὑποψιάζονται πόσο χαλᾶν καὶ πόσο ζημιώνουν τὴν ἐθνοσωτήρια ἰδέα τοῦ ζωντανεμοῦ τῆς νεκρωμένης γλώσσας μας.

ΚΩΣΤΗΣ ΠΑΛΑΜΑΣ

Περισσότερο ἀπὸ τοὺς ἄλλους ἰταλοὺς συγραφέους διαβάζεται μὲς στὴν Ἰταλία ὁ Ντὲ Ἀμίτσης. Σ' ἕνα μῆνα μέσα πουλήθηκε ἡ πρώτη ἔγδοση τοῦ ἔργου του «Στρατιωτικὴ ζωὴ», ἀπὸ πέντε χιλιάδες ἀντίτυπα. Τοῦ ἔργου του «Cuore», 330 χιλιάδες ἀντίτυπα πουλήθηκαν ἴσαμε σήμερα, χωριστὰ οἱ εἰκονογραφημένες ἔνδοσες. Τυχερὸς ἄθρωπος, μπορεῖ νὰ πῇ γιὰ τὸν Ντὲ Ἀμίτση ὁ κ. Πολύβιος Κουρούπης. Τυχερὸς κι ὁ Ντ' Ἀννυύντσιος μὲ τὸ ἀριστούργημά του «Il Piacere» (17.000 ἀντ.), τυχερὸς κι ὁ Τζιακόζα μὲ το «Come le foglie» (10,000 ἀντ.). Τυχερὸς ἢ τίποτ' ἄλλο;

Ο «ΠΟΥΛΟΛΟΓΟΣ»

(Δείγματα ἀπὸ τὶς δυὸ παραλαγὲς, τὴν Ἀθηνιώτικη καὶ τὴ Βιενέζικη).

Ἀθηνιώτικη παραλλαγή. Στ. 69—93

(Φύλλο τοῦ κώντικα 219β κι ἑ).

Εὐθὺς γυρίζει ὁ γερανὸς λέγει πρὸς τὸν κυκνέα.
70 *«Ἐμὲν τὰ λέγεις ἐλεεινὲ χαλκέα, μουζονίτη,*
ὁποῦφαγες (1) τὴν θήκην σου, τὸ στάμενον τὸ
[ξένον.
καὶ τώρα ὅπου νὰ εὑρεῖς ὁκάπου παλιοκάρφι(2),
ἀπὸ 'κληοιὰν εἰς ἐκκλησιὰν (3) ὑπάγεις καὶ
[καθίζεις,
τάχα νὰ στήσῃς, ἄτυχε, τὸ σταμενον τὸ ξένον;
75 *Ψέμα οὐ λέγω ἄρχοντες, ἐσεῖς ἐβλέπετέ το,*
πῶς ἀνατρέχει τοὺς γιαλοὺς καὶ τὰ καρφιὰ
[μαζόνει.
Καὶ μένα ὁ κακοτύχερος(4) τὸν γέρανον ὑβρίζει,
τὸν κυνηγοῦν οἱ βασιλεῖς μετὰ πολλοῦ τοῦ πόθου
καὶ τρώγουν καὶ τὸ κρέας μου ζαχαροπιπεράτον.
80 *Μὰ τὴν ἀλήθειαν τὴν καλὴν θέλω νὰ σὲ ὑβρίσω.*
καὶ πάλιν κακορρίζικε θέλω νὰ σ' ὀνειδίσω.
Ἐκ τὸ ραγούζιν, ἄθλιε, ὁμοιαζεις μὲ δισάκκι.
Ἀπο τὴν πεῖνα τὴν πολλὴν, τὴν ἔχεις ταπεινέ μου,
ἐκ τἀκρωτήρια (5) περπατεῖς καὶ τα νερ' ἀνα-
[τρέχεις (6).
85 *Ἂν τύχη κάπου πούπετες νὰ πιάσῃς βελονίδα,*
ἐκείνην ἔχεις, ταπεινὲ, καὶ πρόγευμα καὶ δεῖπνον.
Εἰ δὲ χιονήσει, ἄτυχε. καὶ τὰ νερὰ παγώσουν,
ἀπόκαμες, κακότυχε, καὶ γίνεις κατευίτης.
τὴν νύκτα ἐκείνην σώνεσαι, ψωφᾷς, πτωχὲ, καὶ
[πίπτεις.
90 *καὶ τὰ κοπέλια βρίσκουν σε, δένουν σε μὲ τὸν*
[κλῶνον,
καὶ τὸν χωριὸν γυρίζουν σε, τὸν θάνατόν σου
[παίζουν.
Κ' ἐσὺ τολμᾷς καὶ μέμφεσαι ἀγερανὸν τὸν
[μέγαν;
Καὶ πῶς τολμᾷς, κακότυχε, κ' ἐμένα συνερίζῃς;

Βιεννέζικη παραλλαγή. Στίχοι 69—95

(Ἔκδοση Wagner σ. 181 κι ἑ.).

Εὐθὺς γυρίζει ὁ γέρανος καὶ λέγει τὸν τζικνέα
70 *«ἐμὲν τὰ λέγεις, ἐλεεινὲ χαλκέα, κωπηλάτα,*
ποῦφαγες τὴν ἐνθήκην σου, τὸ στάμενον τὸ ξένον,
κι ἀπ' ὁρμησιὰν εἰς ὁρμησιὰν ὑπάγεις καὶ
[καθίζεις.
πάλιν εἰς τ' ἀκριστήρια καὶ εἰς τὸ παραγιάλιν,
τάχα νὰ στήσῃς, ἄτυχε, τὸ στάμενον τὸ ξένον;
73 *ψέμα οὐ λέγω, ἄρχοντες, καὶ σεῖς νὰ νὸ θωρῆτε,*
πῶς ἀνατρέχει τὸν γιαλὸν καὶ τὰ καρφιὰ γυρεύει,
κι ὅταν πετάσῃ. βλέπεται, 'ς τὸν κῶλον τὸ
[βαστάζει,
τὸ εἶχεν εἰς τ' ἐργαστήριν του ἐκεῖνον τὸν ξυ-
[λάβιν.
κι ἐμένα πῶς ἐτόλμησας καὶ συκοφάντησές με,
80 *τὸν τρώγουσιν οἱ βασιλεῖς μετὰ πολλοῦ τοῦ*
[πόθου,
καὶ τρώγουσι τὰ ἄκρη μου οἱ ἄρχοντες κρα-
[σάτα
μὰ τὴν ἀλήθειαν τὴν πολλὴν θέλω νὰ σὲ ὑβρίσω,
καὶ πάλιν, κακορρίζικε, θέλω νὰ σ' ὀνειδίσω.
ἐκ τὴν ἀγούζαν ῥαγουζοῦ ὁμοιάζεις καὶ δισάκκιν·
85 *κι ἀπ' τὴν πικριὰν τὴν εἶχίς την καὶ πεῖναν,*
[ταπεινέ μου,

---

1) Ὁ κώντικας: ὅπου ἔφαγες.
2) Ὁ κώντικας: ὁ κάπου παλαιοκάρφη.
3) Ὁ κώντικας: ἀπὸ ἐκκλησίαν εἰς ἐκκλησίαν.
4) Ὁ κώντικας: ὁ κακότυχερος.
5) Ὁ κώντικας: ἐκ τὰ κροτήρια.
6) Ὁ κώντικας: νερὰ νὰ τρέχεις.

22. **Πάππια** (στίχ. 391, 401, 416, 424, 426, 470, 486, 491).
23. **Παραγιαλίτης** (στίχ. 222, 239, 270).
24. **Πασιγὸς** (στίχ. 277, 421).
25. **Παώνα** (στίχ. 157), *Παώνι* (στίχ. 121, 122), *Πάωνος* (131, 499).
— **Παώνι,** κοίταξε : *Παώνα.*
— **Πάωνος,** κοίταξε : *Παώνα.*
26. **Πελαργὸς** (στίχ. 8, 14, 25, 491).
27. **Πέρδικα** (στίχ. 160, 169, 184, 319), *Περδίκι* (στίχ. 159).
— **Περδίκι,** κοίταξε : *Πέρδικα.*
28. **Περιστερὰ** (στίχ. 366, 367, 371).
29. **Πετρίτης** (στίχ. 5,190,194,407,477,491).
30. **Σκορδυαλὸς** (στίχ. 429, 431, 457, 461, 482, 485, 490), *Ἀσκορδυαλὸς* (στίχ. 410, 424, 475).
31. **Σμυρίλιο** (στίχ. 392, 393), *Σμυρίλιος* (στίχ 401, 452, 471, 490).
— **Σμυρίλιος,** κοίταξε : *Σμυρίλιο.*
32. **Σπιτζάρι** (στίχ. 399).
33. **Σπουργίτης** (στίχ. 410, 428).
34. **Τρυγώνα** (στίχ. 319).
35. **Φασσόπουλα,** τὰ (στίχ. 321).
36. **Χῆνα** (στίχ. 96, 103, 319, 497), *Χηνάρι* (στίχ 96).
— **Χηνάρι,** κοίταξε : *Χῆνα.*
37. **Ὠτίδα** (στίχ. 33, 34, 45, 53, 419, 491).

Β΄

Πουλιὰ τῆς Βιεννέζικης παραλλαγῆς.

— **Ἀγριόμπουφος,** κοίταξε : *Μπούφος.*
1. **Ἀετὸς** (στίχ. 1. 206, 311), *Σταυραετὸς* (στίχ. 635).
2. **Ἀφασιανὸς** (στίχ. 264, 266, 279, 361).
3. **Γεράκιν** (στίχ. 52, 357), *Ἱέραξ* (στίχ. 359, 366, 390, 642).
4. **Γέρανος** (στίχ. 57, 69).
5. **Γλάρος** (στίχ. 97).
6. **Ἔφια** (στίχ. 127, 132).
7. **Ζάγανος** (στίχ. 643).
— **Ἱέραξ,** κοίταξε : *Γεράκιν.*
8. **Καλογραῖα** (στίχ. 490).
9. **Καρκατσᾶνος** (στίχ. 227), *Καρκαντζᾶς* (στίχ 258). *Καρκαντζᾶς* (στίχ. 214).
— **Καρκαντζᾶς,** κοίταξε : *Καρκαντσᾶνος.*
— **Καρκαντσᾶς,** κοίταξε : *Καρκαντσᾶνος.*
10. **Κίσσα** (στίχ. 316, 320, 345, 361).
11. **Κίχλα** (στίχ. 582, 585, 604, 628).
12. **Κόρακας** (στίχ. 517, 519, 575), *Κόραξ* (στίχ. 503, 516, 518 ,557, 559, 580).
13. **Κορώνη** (στίχος 405, 414), *Κουρούνα* (στίχ. 430, 439, 452), *Κουρώνη* (στίχ. 415).
14. **Κότζυφος** (στίχ. 490).
15. **Κουκουβάϊα** (στίχ. 469, 495), *Κουκουβᾶς* (στίχ. 456, 470, 472).
— **Κουκουβᾶς,** κοίταξε : *Κουκουβάϊα.*
16. **Κύκνος** (στίχ. 6, 7, 12, 24, 28).
17. **Λούπης** (στίχ. 367, 382, 398, 403), *Λοῦπος* (στίχ. 357, 366).
— **Λοῦπος,** κοίταξε : *Λούπης.*
18. **Μποῦφος** (στίχ. 581, 604, 632), *Ἀγριόμπουφος* (στίχ. 628).
19. **Ὄρνιθα** (στίχ. 226), *Ὀρνίθιν* (στίχ. 214, 215).
— **Ὀρνίθιν,** κοίταξε : *Ὄρνιθα.*
20. **Ὀρτύκιν** (στίχ. 458, 461, 469, 501), *Ὄρτυκος* (στίχ. 472).
— **Ὄρτυκος,** κοίταξε : *Ὀρτύκιν.*
21. **Ὄψαρος** (στίχ. 490).
22. **Παραγιαλίτης** (στίχ. 264, 280, 309).
— **Παών,** κοίταξε : *Παώνιν.*
23. **Παώνιν** (στίχ. 127, 128), *Παών* (στ. 132).
24. **Πασιδόνα** (στίχ. 316, 320).
25. **Πελαργὸς** (στίχ. 6, 12, 22).
26. **Πέρδικα** (στίχ. 161, 170, 360), *Περδίκιν* (στίχ. 160).
27. **Περιστέρα** (στίχ. 516, 517), *Περιστερὰ* (στίχ. 360, 509), *Περιστέριν* (στίχ. 503, 506, 513).
— **Περιστερὰ,** κοίταξε : *Περιστέρα.*
— **Περιστέριν,** κοίταξε : *Περιστέρα.*
28. **Πετρίτης** (στίχ. 642).
29. **Πουκάνος** (στίχ. 30, 40).
30. **Πουτίκιν** (στίχ. 160, 170, 208).
31. **Σπίνος** (στίχ. 490).
— **Σταυραετὸς,** κοίταξε : *Ἀετός.*
32. **Στρουθόπουλα** (στίχ. 362).
33. **Τζικνέας** (στίχ. 57, 69).
34. **Τρυγώνα** (στίχ. 406), *Τρυγόνιν* (στίχ. 97, 371, 405, 414, 443, 454).
— **Τρυγόνιν,** κοίταξε : *Τρυγώνα.*
35. **Φάλκος** (στίχ. 643).
36. **Φάσσα** (στίχ. 361).
37. **Χῆνα** (στίχ. 98, 107, 125), *Χηνάρι* (στ. 97).
— **Χηνάρι,** κοίταξε : *Χῆνα.*
37. **Ὠτίδα** (στίχ. 30, 40), *Ὠτὶς* (στίχ. 47).
— **Ὠτὶς,** κοίταξε : *Ὠτίδα.*

Στὰ πουλιὰ τῆς Βιεννέζικης παραλλαγῆς ὁ κ. Ἀποστολίδης (1) νομίζει ὅτι πρέπει νὰ προστέσουμε καὶ δυὸ ἄλλα ἀκόμα, *βούργαρο* καὶ *βλάχο.* Στοὺς στίχους 488—494 τῆς παραλλαγῆς αὐτῆς τοῦτα λέει πρὸς τὴν *κουκουβάγια* :

καὶ τὴν ἡμέραν κρύβεσαι, τὴν νύκτα πάντα τρέχεις.
Εἰ δὲ πολλάκις σὲ εὑροῦν πούπετα τὴν ἡμέραν,
ὀψάροι, σπῖνοι, κότσυφοι καὶ γραῖα καλογραῖα,
ὡς πόρνην εἰς τὰ μάτια σου χαίρουν νὰ σὲ τυφλόνουν.
Κι ἂν τύχουν ἐκ τὴν Ζαγορὰν Βουργάροι εἴτε Βλάχοι
τὸ νὰ σ' ἰδοῦν ἢ ἀκούσουν σε πολλάκις τὴν φωνήν σου
ἐκ τὴν πικριάν τους σφάζονται ὑπάγουν ν' ἀποθάνουν.

Στὶς λέξες «βουργάροι εἴτε βλάχοι» σημειώνει ὁ κ. Ἀποστολίδης τὰκόλουθα :(1)

«Ὁ ἐκδότης [ὁ Wagner] διὰ κεφαλαίων γραμμάτων ἔγραψε τὸ *βουργάροι* καὶ *βλάχοι* ὑπολαβὼν αὐτὰ ὡς ἐθνικά, ἐν ᾧ πράγματι ἐνταῦθα πρόκειται περὶ πτηνῶν· καὶ βούργαρος μὲν καλεῖται ὁ Μέρωψ (Merops apiaster L.) ὁ κοινῶς καλούμενος *Μελισσουργός*, εἰς πλεῖστα δὲ μέρη τῆς Ἑλλάδος *Βούλγαρος* καὶ *Ρουλγάρα*· Βλαχος δὲ εἶναι ἡ Emberiza caesia Kretschn, ἥτις εἰς τὰ περὶξ τῶν Ἀθηνῶν καλεῖται καὶ σήμερον *Βλάχος*, διότι κατὰ τὸ λέγειν τῶν χωρικῶν εἶναι πτηνὸν κουτὸν ὡς Βλάχος, ἐπιτρέπον δηλαδὴ εὐκόλως νὰ πλησιάζηται.»

Δὲν ἔχει ὅμως δίκιο ὁ κ. Ἀποστολίδης. Ὁ μακαρίτης ὁ Wagner καλὰ ἔκανε κ' ἔγραψε μὲ κεφαλαῖο γραμμα τὶς λέξες, γιατὶ ἀληθινὰ ἐθνικὰ ὀνόματα εἶναι κι ὄχι ὀνόματα πουλιῶν. Οἱ Βούλγαροι κ' οἱ Βλάχοι, ἀκόμα δὲ κ' οἱ Ρωμιοὶ πολλῶν μερῶν τῆς Ἑλληνικιᾶς πατρίδας, τὸ κοίταγμα ἢ τὴ φωνὴ τῆς κουκουβάγιας ἔχουνε γιὰ πολὺ κακὸ σημάδι· νομίζουν ὅτι προδείχνει καταστροφὴ τῶν σοδειῶν» κακοκαιριὲς καὶ δυστυχίες καὶ ὅτι ἀκομη εἶναι φανερὸ σημάδι τοῦ θανάτου ἢ τοῦ ἴδιου ποὺ εἶδε ἢ ἄκουσε τὴν κουκουβάγια, ἢ πολὺ σκετικοῦ του προσώπου. Ἔτσι ἐξηγοῦνται πολὺ ὡραῖα οἱ στίχοι :

Κι ἂν τύχουν ἐκ τὴν Ζαγορὰν Βουργάροι εἴτε Βλάχοι
τὸ νὰ σ' ἰδοῦν ἢ ἀκούσουν σε πολλάκις τὴν φωνήν σου
ἐκ τὴν πικριάν τους σφάζονται ὑπάγουν νὰποθάνουν.

Σύφωνα λοιπὸν μὲ ὅσα εἴπαμε παραπάνου νομίζω πὼς δὲ μποροῦμε νὰ προστέσουμε στὰ πουλιὰ τοῦ «Πουλολόγου» καὶ τὰ δυὸ ἐκεῖνα ποὺ θέλει ὁ κ. Ἀποστολίδης.

(1) Ἐπιστημονικὸς καθορισμὸς τῶν ἐν τῷ «Πουλολόγῳ» ἀναφερομένων πτηνῶν. σελ. 14.

(Συνέχεια στάλλο φύλλο).

ΝΙΚΟΣ Α. ΒΕΗΣ

Κανένας ἀπὸ σᾶς νἀρθῇ γιὰ νὰ τοῦ πῶ, κατόπι
Ἂν σεῖς θὰ μακοντίσετε καὶ ἢ ὄχι, ἀποφασίστε.
Αὐτοὶ μαζὶ φωνάξανε : Ἀ: πάῃ ὁ Κακονούρης.
Ξεκίνησε ἕνας διάολος κι' ἐμείνανε ὅλοι οἱ ἄλλοι.
Τὸν ὁδηγό μου ἀντάμωσε καὶ τοῦπε : Τί σὲ φέρνει ;
Νομίζεις, τοῦπε ὁ Δάσκαλος, πὼς ἦρθα, Κακονούρη,
Χωρὶς τὴ θεία θέληση καὶ τύχη προδοδώτρα,
Τὶς προσβολές σας νἀψηφῶ, Τὸ δρόμο μὲ ἐμποδίζῃς
Τὸ θέλουν ἔτσι 'κεῖ ψηλὰ στὸν οὐρανὸ νὰ δεῖξω
Τὴ σκοτεινὴ καὶ δύσκολη τὴ στράτα σέναν ἄλλον.
Τὰ λόγια τοῦ Δασκάλου μου τὸν ἔκαμαν νὰ γάσῃ
Τὴν πρώτη του αὐθάδεια καὶ τοῦπεσε στὰ πόδια
Ὁ πέρωνας καὶ διάταξε νὰ μὴ τονὲ πληγώσουν
Καὶ ὁ ὁδηγός μου στράφηκε σ'ἐμέ : Ἐσὺ, μοῦ εἶπε,
Ποὺ ζαρωμενος κάθεσαι βουβὸς μὲς στὶς σκισμάδες
Τοῦ γεφυριοῦ, γιὰ ζύγωσε κοντά μου δίχως φόβο.
Ἀμέσως ἐσηκώθηκα καὶ κόντεψα σιμά του.
Μὰ στὴ στιγμὴ μαζεύτηκαν μπροστὰ μας οἱ δ ἀβόλοι
Κι' ἐγὼ φοβήθηκα μὴ αὐτοὶ τὸ λόγο δὲ βαστάξουν.
Ἔτσι εἶχα ἰδῆ νὰ βγαίνουνε μὲ φόβο οἱ στρατιῶτες
Ποὺ μὲ συνθήκη ἐβγήκανε 'πὸ μέσα ἀπ' τὴν Καπρόνα
Μὲ τρομιασμὸ τὶ βλέπανε ὀχτροὺς τριγύρω τόσους.
Τὸ σῶμα μου τὸ κόλλησα στὸν ὁδηγό μου δίπλα
Κι' ἀπ' τῶν διαβόλων τὴ μορφὴ δὲ σήκωνα τὰ μάτια,
Ποὺ φοβερὰ φαινότανε. Ἐπρότειναν ἀμέσως
Ἐκεῖνοι τὰ τσιγκέλια τους κι' ἔλεγε ὁ ἕνας τοῦ ἄλλου:
Νὰ τὸν καρφώσω στὰ ψαχνά ; Κ' οἱ ἄλλοι τοῦ ἀπαν-
[τοῦσαν :
Γιὰ δὲς κατάφερέ του τὴν. Μὰ κεῖνο τὸ δαιμόνιο
Ποὺ ἀκόμη μὲ τὸν ὁδηγὸ μιλοῦσε, ἀμέσως στρέφει :
Τὰ χέρια κάτου, σύχασε, Κοκκινομούτρη, τοῦπε'
Κατόπι μίλησε σὲ μᾶς : Σὲ τοῦτο τὸ γιοφῦρι
Πιὸ ἐμπρὸς δὲ θα μπορέσετε νὰ πάτε, γιατὶ πέρα
Κομμένο εἶναι ἐκεῖ βαθεια στὴν ἕχτη τὴν καμάρα·
Μὰ ἂν θέλετε μακρύτερα νὰ πᾶτε, θὰ περᾶστε
Ἀπ' τὴ σπηλιὰ καὶ παρακεῖ τὸν βράχο θὲ νὰ βρῆτε
Ποὺ θὲ νὰ γίνῃ δρόμος σας. Ἀργότερα πέντε ὧρες.
Ἀπὸ τὴν ὥρα ποὺ ἔγουμε, χίλια διακόσια ἑξῆντα
Καὶ ἕξη χρόνια πέρασαν ποὺ κόπηκεν ὁ δρόμος.
Θὰ στείλω τώρα κατὰ κεῖ καὶ τούτους τοὺς δικούς μου
Γιὰ νὰ φυλᾶνε μὴ κανεὶς ἀπὸ τὴν πίσσα βγαίνει.
Πηγαίνετε καὶ σεῖς μαζὶ καὶ δὲ θὰ σᾶς πειράξουν :
Χαμοφτερε, γιὰ τράβα ἐμπρὸς κι'ἐσὺ Παχνοστιβάχτη!
Αὐτὸς ἀρχίνησε νὰ λέῃ, Μουτρόσκυλε, κουνήσου.
Κι' ὁ Σγουρογένης θὰ ὁδηγᾶει τοὺς δέκα βαρδιατόρους.
Τὸ Χαμοδράκι ἂς πάῃ μαζὶ κι' ὁ Διαολολυδιώτης.
Ὁ Γουρουνάρας ὁ Νυχᾶς κι' ὁ Σκυλοδαγκοσκίστης.
Ὁ Μαριολᾶκος κι' ὁ μουρλὸς Κακοκοκκινομάλλης.
Φυλᾶχτε γύρω νὰ μὴ βγοῦν εἰς τὸν ἀφρὸ βρασμένοι
Κι' αὐτοὺς τοὺς δυὸ ἀπείραχτους ὡς πέρα νὰ τοὺς πᾶτε
Μέσ'τὴ σκισμάδα ποὺ περνάει ἀπάνου ἀπὸ τὶς τρῶκλες.
Ὀϊμέναι τοῦπα, Δάσκαλε, καὶ τ'εἶναι αὐτὸ ποὺ βλέπω;
Δὲν εἶναι λέω, καλύτερα νὰ πᾶμε μοναχοί μας ;
Γιὰ μὲ δὲ θὰ τὴν ἤθελα μιὰ τέτοια κουστοδία.
Τὸν δρόμο δὲν τὸν ξέρεις σύ; Κι' ἂν εἶσαι ὅπως πάντα
Προσεχτικὸς καὶ φρόνιμος δὲν βλέπεις πὼς τὰ τρίζουν
Τὰ δόντια καὶ μὲ σουφρωτὰ μᾶς ἀπειλοῦν τὰ φρείδια;
Νὰ μὴ φοβᾶσαι μοῦπε αὐτὸς, καὶ ἄσε τους νὰ τρίζουν,
Τὸ κάνουν γιὰ τοὺς δύστυχους ποὺ βράζουνε. Οἱ διαβόλοι
Τὸ δρόμο τους ἐστοίψανε πρὸς τὸ ζερβὸ τὸν ὄχτο,
Μὰ πριν νὰ φύγουν ἔσφιξαν τὴ γλῶσσα τους στὰ δόντια
Στὸν ἀρχηγο τους θέλοντας νὰ κάμουνε σημάδι.
Κι' ἔκαμε αὐτὸς γιὰ σύνθημα τὸν κῶλο του τρουμ-
[πέττα.

Γ. Σ. ΖΟΥΦΡΕΣ

πάντ'εἰς κρωτήριν περπατεῖς, τὰ ξενόρια βλέπεις,
κι ἂν τύχῃ ὀκάπου, ἄτυχε, νὰ πιάσῃς βελονίδα,
ἐκείνην ἔχεις, ἄτυχε, καὶ πρόγεμα καὶ δεῖπνον·
εἰ δὲ χιονίσει δυνατὰ καὶ τὰ νερὰ παγώσουν,
90 ἀπέκαμες, κακότυχε, καὶ γίνεις κατευχίτης,
κι ἀπ' ἐκκλησιὰν εἰς ἐκκλησιὰν ὑπάγεις καὶ [καθίζεις.
Κι' ἡ νύκτ' ἐκείνη οὐκ ἔχει τε, ψοφᾷς, πτωχὲ, [καὶ πίπτεις,
εὑρίσκουν σε τὰ κοπελιὰ, δένουν σε μὲ τὸ ῥάμμα,
καὶ τὸ χωριὸν γυρίζουν σε, κι ἀλλοὶ εἰς τὴν [θανήν σου.
95 καὶ σὺ τολμᾷς, ὑβρίζεις με, παλαιοξερασμένε,»

Ἀθηνιώτικη παραλλαγή.
Στίχοι 120—130.

(*Φύλλο τοῦ κώντικα 221α κι ἑ.*).

120 αὐτοίνοι οὐκ ἐσίγησαν τὴν ὄχλησιν τὴν εἶχαν·
ἡ ὄφια πάλιν ἄρχισε νὰ βρίζῃ τὸ παώνι:
«Πατώνι σαπροπόδαρο, Φράγκε μὲ τό καπάσι,
ὁμοιάζεις χήρα θλιβερὴ μετὰ τὸ μοιρολόγι·
σηκώσου, φεῦγε, μίσσευσε ἀπὸ τὸν γάμον τοῦτον,
125 ποσῶς οὐκ ἔχεις ἡδονὴν τὸν γάμον νὰ τιμήσῃς
μὲ τὴν φωνὴν τὴν θλιβερὴν καὶ μὲ τὸ μοιρολόγι·
σῦρε μοιρολογίστρια, εἰς λείψανα συντρέχου,
νὰ κλαίγῃς, νὰ μοιρολογᾷς καὶ νὰ σὲ διακο- [νοῦσιν.
Ἐκ τὴν χαρὰν τοῦ βασιλέως φεῦγε, μὴν στέ- [κῃς ὅλως,
130 τὰ μὴν σ' ἀκούσῃ ὁ βασιλεὺς καὶ φέρεις τον [εἰς λύπην».

Βιεννέζικη παραλλαγή. Στ. 126—131
(*Ἔκδοση* Wagner *σ. 183*).

Ἐκεῖνα οὐκ ἐσίγησαν τὴν ὄχλησιν τὴν εἶχαν,
κ' ἡ ἔφια ἀπήρξατο ὑβρίζειν τὸ παώνιν.
»παώνιν λεπροπόδαρον, Φράγκε μὲ τὸ καπ- [πούτζιν,
καὶ χήρα πάλιν θλιβερὰ μετὰ μυρολογίου,
130 *ἐγείρου, φύγε ἀπ' ἐδῶ ἀπὸ τὸν γαμον τοῦτον.*
ποσῶς οὐκ ἔχεις ἡδονὴν τὸν γάμον νὰ τιμήσῃς».

Ἀθηνιώτικη παραλλαγή. Στ. 221-237
(*Φύλλο τοῦ κώντικα 224β κι ἑ*).

Ἐκεῖνοι οὐκ ἐσίγησαν τὴν ὄχλησιν τὴν εἶχαν
παραγιαλίτης ἄρχισε ἀφασιανὸν νὰ βρίζῃ:
«Ὅπου σὲ βλέπει, ἀφασιανὲ, ὅτι φορεῖς το [ροῦχο,
μὲ τὲς περίσσες τὲς ὀχρὲς, μὲ τὰ πολλα κομ- [ματια,
225 *κομμάτι ἔχεις κίτρινον καὶ κόκκινον καὶ μαῦρο,*
καὶ γέρανον(1) *καὶ πρασινον ὀξύ τε καὶ γαλάζιο,*
νὰ εἰπῇ εἶσαι ἀρχοντόπουλον ἀπο τοὺς εὐγενᾶδες.
ἢ ἀπὸ τὴν Ἀνατολὴν ἐκ τοὺς φουσκοματᾶδες,
ἢ ἀπὸ τὰ Βελλάγραδα ἀπο τοὺς σεβαστᾶδες,
230 *καὶ σ' εἶσαι*(2) *ἐκ τὴν Μεσοφωνία καπήλισσας [κοπέλι,*
κι ἀπέθανεν ἡ μάννα σου κι ἀφῆκε σε λογάρι,
κι ἀγόρασες τὸ ροῦχο αὐτὸ, φορεῖς καὶ [καμαρώνεις,
καὶ λέγεις σεβαστοῦ παιδὶ εἶσαι μέσα ἐκ τὴν [Νικαία.
Σῦκο λοιπὸν μὲ τὸ καλὸν, φεῦγε ἀπὸ τὸν γάμον,
235 *μὴν ρίξουν τὸ καππάσι σου καὶ βρέξουν καὶ [τὸ ροῦχον,*
ὅτι κοπέλι ἄχρηστον, καπηλαναθρεμένον,
ἐμεῖς οὐδὲν το χρήζομεν νὰ κάθεται κοντά μας».

Βιεννέζικη παραλλαγή. Στ. 262—278
(*Ἔκδοση* Wagner *σ. 187*).

Καὶ ταῦτα οὐκ ἐσίγησαν τὴν ὄχλησιν τὴν εἶχαν,
καθὼς το καταλόγιν τους ἐκράτειεν ἀκόμη,
παραγιαλίτης ἤρξατο ἀφασιανὸν ὑβρίζειν,
265 *καὶ λόγους ἐπεχείρησε τοιούτους νὰ τοῦ λέγῃ*
«ὅποῦ σὲ βλέπει, ἀφασιανὲ, ὅτι φορεῖς τὸ ῥοῦχον
αὐτὸ τὸ λέγουν αὐτουπὶν, νἄχῃ τὰς χρὰς κομ- [μάτια,
παρέξω νἄχῃ κόκκινον καὶ πράσινον κομμάτι,
καὶ γερανὸν καὶ κίτρινον ὀξὺν καὶ τὸ γαλάζιον,
270 *νὰ 'ποῦν [ὅτι] εἶσ' ἀρχοντόπουλον ἀπὸ τοὺς [σεβαστᾶδες,*
ἢ εἶσαι ἐκ τὴν Μισοθυνιὰν κάποιας λουλῆς [κοπέλιν,
κι ἀπόθανεν ἡ μάννα σου κι ἀφῆκέν σε λογάριν,
καὶ 'γόρασες τ' αὐτούπιν σου αὐτὸν τὸ καμα- [ρόνεις,
καὶ λέγεις, σεβαστοῦ παιδὶν ὑπάρχεις 'κ τὴν [Νικαίαν.
Ἐγείρου γοῦν μὲ τὸ καλὸν καὶ φύγ' ἀπὸ τὴν [μέσην,
μὴ ῥίψουν τὸ καπάσιν σου καὶ βρέξουν τὸ [αὐτουπίν σου,
ὅτι κοπέλιν ἄχρηστον καπήλισσαις ὁκάποιαις,
ποσῶς οὐδὲν τὸ θέλομεν νὰ κάθεται κοντά μας».

1) Ὁ κώντικας: γερανέο.
2) Ὁ κώντικας: σὺ σε.

Ὁ «*Πουλολόγος*» τοῦ κώντικα *701* τῆς *Ἐθνικῆς Βιβλιοθήκης τῆς Ἀθήνας.*

(Ἡ ἀρχὴ στὸν ἀριθμὸ 209).

Τώρα ἂς κοιτάξουμε ποιὰ πουλιὰ καὶ μὲ ποιὲς διαφορὲς στὰ ὀνόματα ἀναφέρουνται στὴ μιὰ καὶ στὴν ἄλλη παραλλαγή.

Α' Πουλιὰ τῆς Ἀθανιώτικης παραλλαγῆς.

—**Ἀγερανὸς**, κοίταξε: *γερανός.*
1. **Ἀετὸς** (στίχ. 1, 199, 272, 454, 491).
—**Ἀσκορδυαλὸς**, κοίταξε: *Σκορδυαλός.*
2. **Ἀφασιανὸς** (στίχ. 319,222,223,238,499).
3. **Γέρακας** (στίχ. 324,492), *Γεράκιν* (στίχ. 5. 316) *γερακῖνα* (στίχ. 408).
—**Γεράκιν**, κοίταξε: *Γέρακας.*
—**Γερακῖνα**, κοίταξε: *Γέρακας.*
4. **Γερανὸς** (στίχ. 60, 61, 69, 491), *Γερανὸς* (στίχ. 77 *Ἀγερανὸς* (στίχ. 92).
5. **Γλάρος** (στίχ. 95, 103, 420, 497).
6. **Καπικάνος** (στίχ. 33, 45, 495).
7. **Καρκαξᾶς** (στίχ. 205, 217).
8. **Κίσσα** (στίχ. 277, 280, 302, 320).
9. **Κίχλα** (στίχ. 410).
10. **Κόρακας** (στίχ. 366), *Κόραξ* (στίχ. 389).
—**Κόραξ**, κοίταξε: *Κόρακας.*
11. **Κόσσυφας** (στίχ. 410, 428).
12. **Κουκουβᾶς** (στίχ. 338, 349. 351), *κουκουβάγια* (στίχ. 348).
— **Λουκουβάγια**, κοίταξε: *κουκουβᾶς.*
13. **Κυκνέας** (στιχ. 60, 69, 496).
14. **Κύκνος** (στίχ. 8, 9, 14, 26, 31, 496).
15. **Κούπης** (στίχ. 316, 492).
16. **Μιλάδελφος** (στίχ. 5. 408, 477, 492).
17. **Νυκτερίδα** (στίχ. 159. 169).
18. **Ξιφτέρι** (στίχ. 478, 484, 486, 493), *Ξιφτέριν* (στίχ. 5, 407).
19. **Ὄρνιθα** (στίχ. 320, 421, 486 492), *Ὀρνίθι* (στίχ. 205, 206).
— **Ὀρνίθι** κοίταξε: *Ὄρνιθα.*
20. **Ὀρτίκι** (στίχ. 338, 348, 351), *Ὀρτίκιν* (στιχ. 320), *Ὀρτίκιον* (στίχ. 493).
— **Ὀρτίκιν**, κοίταξε: *Ὀρτίκι.*
— **Ὀρτίκιον**, κοίταξε: *Ὀρτίκι.*
21. **Ὄφια** (στίχ. 121, 131, 420, 498).

ΔΑΝΤΗ

ΚΟΛΑΣΗ

Τραγούδι εἰκοστὸ πρῶτο.

ΤΟΥ Α. ΠΑΛΛΗ

Ἀπὸ γιοφύρι πιαίναμε μιλόντας σὲ γιοφῦρι
Γιὰ πράμματα ποὺ δὲ θὰ πῶ σ' αὐτὴ τὴν κωμῳδία
Καὶ στὴν κορφὴν ἐφτάσαμε ποὺ μείναμε νὰ δοῦμε
Τὴν τρώκλη τῆς Κακογουδιᾶς τὴν ἄλλη ποὺ μὲ κλάμα
Ἀνώφελο τὴ βρέχουνε καὶ σκοτεινὴ τὴν εἶδα.
Πῶς τὸ χειμῶνα λυώνουνε μὲς τ' ἀρτεναλὶ πίσσα
Στὴ Βενετιὰ καὶ τὰ παλὴ καράβια κατραμώνουν
Κ' ἀντὶς ἀργοὶ νὰ στέκουνε τὴν ὥρα τοῦ χειμῶνα,
Ποιὸς τὸ καινούριο στὸ σκαρὶ καράβι του δουλεύει
Καὶ ποιὸς καλαφατίζει αὐτὸ ποὺ στὰ πολλὰ ταξίδια
Ἐγέρασε. Τὴν πλώρη ἐδῶ καρφώνουν, 'κεῖ τὴν [πρύμη.
Ποιὸς τὰ κουπιά του πελεκάει ποιὸς στρίβει παλα- [μάρια
Μπαλλώνει ὁ ἄλλος τὰ παννιὰ, τὴ ράντα, τὴ μαΐστρα.
Κι' ἐκεῖ βαθιὰ κι' ὄχι μὲ στιὰ μὰ μὲ τὴ θεία [τέχνη
Ἐκόχλαζε τὸ πειχτερὸ ρετσίνι ποὺ τὸν ὄχτο
Τριγύρω τὸν ἐγλήνιαζε καὶ στὸν ἀφρὸ μονάχα
Τὶς μπουρμπουλήθρες ἔβλεπες καὶ τἀνασήκωμά του
Σὰ φούσκωνε κι' ὁλόστρωτο νὰ κάθεται κατόπι.
Καὶ πῶς ἐγὼ μὲ προσοχὴ στὸ βάθος ἐκοιτοῦσα,
Ὁ Δάσκαλός μου λέγοντας σὲ μέ: Καλὲ φυλάξου!
Ἀπὸ τὴ θέση ποὺμενα μὲ τράβηξε σιμά του.
Εἰς τὴ στιγμὴν ἐγύρισα, ὡσὰν κι' αὐτὸν ποὺ βλέπει
Ἀργὰ τὸ πράμμα ποὺπρεπε μὲ φόβο νἀποφύγῃ
Καὶ ποὺ τὸν πιάνει ξαφνικὸς ὁ τρόμος, τὸν σκοτίζει
Καὶ τρέχει πίσω στρέφοντας τὸ πρόσωπο κοιτῶντας.
Ἕνα δαιμόνιο πίσω μας ἐρχότανε τρεχᾶτο
Στὸ βράχο ἀπάνου ὁλόμαυρο κι' ἀγριώτατο στὴν ὄψη
Τί φοβερὸ φαινότανε τὸ πρόσωπό του, φρίκη!
Μὲ τὰ φτερά του ὀρθάνοιχτα κι ἀνάλαφρο στὰ πόδια,
Στὸν ὦμο τὸν περήφανο καὶ σηκωτὸ βαστοῦσε
Ἀμαρτωλὸν ποὺ στριμωχτὰ τὰ δυὸ μεριά του τοῦχε
Στὴν πλάτη κι' ἀπ' τἀστράγαλα καλὰ τονὲ κρατοῦσε.
Φαρμακονύχη! ἐρώναξε, τοῦ γεφυριοῦ μας, πάρε
Ἐτοῦτον τὸν ἀφέντη ἐδὼ ἀπὸ τὴν Ἅγια Ζήτα
Καὶ μὲς τὴν πίσσα χῶστε τον τί ἐγὼ πηγαίνω πάλι
Σαὐτὴ τὴ γῆ ποὺχει πολλὰ σὰν τέτοιο κελεπούρια.
Ἐκεῖ ὅλοι τὴ συνείδηση γιὰ τὰ λεφτὰ πουλᾶνε
Ἐξὸν μονάχα ἀπὸ ἕνανε ποὺ τόνε λέν Μποντοῦρο!
Σὰν εἶπε αὐτὰ τὸν πέταξε ἐκεῖ κάτω καὶ στὸ βράχο
Ἀπάνου τὸ σκληρὸ, ταχὺς ἐπῆρε δρόμο πάλι·
Σὰν τὸ λυτὸ μαντρόσκυλο ποὺ κλέφτη κυνηγάει·
Ὁ κολασμένος βούτηξε κι' ἀνάσκελα ἐβγῆκε
Καὶ οἱ διαβόλοι ποὺχανε γιὰ σκίπη τὸ γιοφῦρι
Ἐσκούξανε σ' αὐτόν: Ἐδὼ δὲν ἔχεις νὰ φωνάξῃς
Τὸ Εἰκόνισμα τὸ Ἅγιο νἀρθῇ νὰ σὲ γλυτώσῃ,
Καὶ κολυμπάνε ἀλλοιώτικα ἐδὼ παρὰ στὸ Σέρκιο
Κι' ἂν τὶς δικές μας τὶς νυχιὲς δὲν θὲς νὰ δοκιμάσῃς
Μὴ βγαίνεις ὄξω στὸν ἀφρὸ τοῦ ρετσινιοῦ. Κι' ἀμέσως
Μὲ τὰ ἑκατὸ καμάκια τους τὸν κάρφωσαν καὶ τοὔπαν·
Ἂν θέλεις μέσα χόρευε κρυμμένος μὲς στὴν πίσσα
Κι' ἐκεῖ δὲν θὰ σὲ βλέπουνε ἂν θέλεις νὰ σουφρώνῃς.
Δὲν κάνουνε κι' ἀλλοιώτικα οἱ μαγεῖροι ποὺ διατάζουν
Τὸ κρειᾶς οἱ παραμάγειροι νὰ σπρώχνουν στὸ καζάνι
Μὲ τὰ περούνια γιὰ νὰ μὴ στὴν ἐπιφάνεια πλέει,
Καὶ λέει σὲ μένα ὁ Δάσκαλος: Σὺ κρύψου σὲ μιὰ σκίζα
Τοῦ βράχου νὰ μὴ φτάνεσαι, μὴ πᾷς καὶ σὲ πειράζουν·
Γιὰ μένα νὰ μὴ νοιάζεσαι κι' ἂν δῇς νὰ μὲ προσβάλλουν
Τί ἐγὼ δὲν εἶμαι ἀμάθητος σὲ τέτοια νταβατούρια
Κι' ἄλλες φορὲς ἐβρέθηκα καὶ ξέρω τὴ δουλειά μου.
Στὴν ἄλλην ἄκρη πέρασε τοῦ γεφυριοῦ, στὸν ὄχτο
Τὸν ἕκτο κι' ὅταν ἔφτασε, τὸ μέτωπό του πῆρε
Μιὰ στάση ἀποφασιστική. Μ' αὐτὴ τὴν ἴδια ἀντάρα
Ποὺ βγαίνουνε γαυγίζοντας καὶ ρίχνονται οἱ σκύλοι
Εἰς τὸ ζητιάνο ποὺ περνάει κι' ἐκεῖνος τρομαγμένος
Ποὺ γιὰ βόηθεια νὰ κρυφτῇ ζητάει σὲ κάποιο σπίτι
Τὸ ἴδιο κάτου ἐβγήκανε οἱ διαβόλοι ἀπ' τὸ γιοφῦρι
Καὶ τὰ καμάκια ἐστρέψανε κατὰ τοῦ Δάσκαλοῦ μου.
Μὰ ἐκεῖνος τοὺς ἐφώναξε: Κανεὶς μὴ μὲ πληγώσει!
Καὶ πρὶν μὲ τὰ τσιγκέλια σας μ'ἁρπάξετε, μπροστά μου

Ἔργα καὶ Ἡμέραι

ΕΝΑ ΒΙΒΛΙΟ

Κριτικες, ἄρθρα φιλολογικά, κάποτε καὶ κανένας χαραχτηρισμὸς γιὰ τὸ ἔργο ἑνὸς λογοτέχνη, δημοσιευτήκανε ἀρκετὰ καὶ σοφὰ στὰ διάφορα περιοδικά μας. Μὰ μελέτη γιὰ τὴ νεοελληνικὴ φιλολογία ποὺ νὰ περιλαβαίνῃ καὶ νὰ ξετάζῃ συστηματικὰ τὴ δημιουργικὴ καὶ γλωσσικὴ κίνηση ποὺ γινε στὴν Ἑλλάδα ἀπὸ τὸ «Ταξίδι» τοῦ Ψυχάρη καὶ πέρα, δὲν ξέρω νὰ γράφηκε καμιά. Μπορεῖ νὰ εἶναι νωρὶς ἀκόμα γιὰ νὰ παρουσιαστῇ τέτιο βιβλίο, ἀφοῦ τὸ ἐπαναστατικὸ κι' ἀναγεννητικὸ κίνημα δὲν πρόφτασε νὰ ξετυλίξῃ ὅλο τὸ πλάτος του καὶ νὰ διασχίσῃ ὁλότελα τὸ δρόμο του.

Μ' ἂν εἶναι δύσκολο νὰ γραφῇ μιὰ τέλεια ἱστορία τῆς σύγχρονης φιλολογίας, δὲν πρέπει νὰ βγάλουμε τὸ συμπέρασμα, ὅτι κάθε τέτια ἐργασία εἶναι ἀνώφελη. Καὶ μάλιστα ὅταν γίνεται μὲ τὸ σκοπὸ νὰ προσανατολίσει τοὺς ξένους στὴν πνευματικὴ παραγωγὴ τῆς πατρίδας μας. Μ' αὐτὲς τὶς σκέψεις ὑπ ὀθέτω ἀποφάσισε ὁ κ. Φιλέας Λεμπέγγ. ὁ γνωστὸς γάλλος κριτικός, νὰ συναρμολογήσει σὲ βιβλίο τὰ νεοελληνικὰ γράμματα ποὺ δημοσίεψε στὸ Mercure de France, καὶ νὰ παρακολουθήσῃ σὲ κεφάλαια ξεχωριστα τὸ ξετύλιγμα τῆς ποιήσεως, τῆς δραματικῆς τέχνης καὶ τοῦ πεζοῦ λόγου.

Καὶ πρῶτα, πρῶτα σὲ μιὰν εἰσαγωγὴ ἀξιόλογη φανερώνει σὲ γενικὲς γραμμὲς τὸ δρόμο ποὺ πῆρε τὸ γλωσσικὸ ζήτημα καὶ τὸ στενότατα, ἂν ὄχι ἀναπόστατα δεμένο μ'αὐτὸ,καλλιτεχνικό Τὸ κεφάλαιο ἐπιγράφεται «ἡ φιλολογία καὶ ἡ γλῶσσα» καὶ ἀρχίζει μὲ τὴ βεβαίωση πὼς ὁ φιλελληνισμὸς ζεῖ ἀκόμα στὴ Γαλλία, τοὐλάχιστο στὴν τάξη τῶν γραμματισμένων. Ὁ κ. Φ. Λεμπέγγ χωρίζει μὲ μεγάλην ἀκρίβεια τὶς διάφορες σχολὲς τοὺς ὁπαδοὺς τῆς καθαρεύουσας,τῆς δημοτικῆς καὶ τῆς μιχτῆς κι'ἐκφράζει χωρὶς κανένα δισταγμὸ τὴ γνώμη του πὼς ἡ καθαρὴ δημοτικὴ εἶναι ἡ φιλολογικὴ γλῶσσα τῆς σημερνῆς Ἑλλάδας· Καὶ ὁ γάλλος κριτικὸς δὲν πῆρε τὸ ζήτημα ἀποκλειστικὰ ἀπὸ τὴν καλλιτεχνική του ὄψη· βλέπει καὶ κρίνει πὼς αὐτὸ δὲν εἶναι πεδίο μάχης γιὰ τοὺς καλλιτέχνες μόνο καὶ γιὰ ὅσους ἐνδιαφέρονται γιὰ τὴ φιλολογία, κάθε ἄλλο· τονίζει δυνατὰ πὼς τὸ πρόβλημα τῆς γλώσσας, εἶναι πρόβλημα ἐθνικό.

«Ἡ Ἑλλάδα, γράφει, πρέπει νὰ τείνει νὰ ξαναγείνει ὁ ἴδιος ὁ ἑαυτός της, καὶ μπορεῖ, ἀπὸ δῶ καὶ πέρα, ἂν βλέπει καθαρὰ, ν' ἀποχαιρετήσει ὅλους τοὺς δοκησισόφους ποὺ διαιωνίζουνε κάτω ἀπὸ ἄλλη μορφὴ τὴν πνευματικὴ σκλαβιὰ τῆς κατακτήσεως», Ἀλλ' ἂν κανεὶς ὀφείλει νὰ ἐπαινέσῃ τὸ γενικὸ μέρος τοῦ βιβλίου τοῦ κ. Λεμπέγγ,δὲ θάτανε ὁλότελα δίκιος ἂν μὲ τὸν ἴδιο ἐνθουσιασμὸ ἐκφράζότανε καὶ γιὰ τὶς λεπτομέρειες τῆς μελέτης. Βέβαια ὁ συγγραφέας ἀναγνωρίζει τὴν ὑπέροχη θέση ποὺ κατέχουνε στὴ νεοελληνικὴ φιλολογία ὁ Σολωμὸς, ὁ Βαλαωρίτης καὶ λέει ὅτι στὸ πλάϊ ἐκείνων θὰ τοποθετήσει τὸ μέλλον μια μέρα τὸν Παλαμᾶ· Γράφει μὲ τὸ μεγαλύτερο θαυμασμὸ γιὰ τὸν Ψυχάρη ὡς πεζογράφο καὶ ὡς πολεμιστή.

Μὰ δὲν καταιδάζει τὴν ἀξία τῶν ἀληθινὰ μεγάλων ὅταν γράφει ὅτι ὁ Πολέμης εἶναι ἕνας ἀπὸ τοὺς καλύτερους ποιητές μας; Δὲ θέλω νὰ ἐπιμείνω περισσότερο στὴν ἐχτίμηση τῶν προσώπων γιατὶ γίνεται ἕνα τέτιο ἀνακάτωμα, ὥστε ὁ Σκίπης καὶ ὁ Ἕρμονας νὰ παρουσιάζουνται μαζὶ, ὁ πρῶτος ὡς ὁπαδὸς τοῦ Κάλβου κι' ὁ δεύτερος τοῦ Παλαμᾶ. Ὁ κ. Λεμπέγγ ἔχει τὸ ἐλαφρυντικὸ ὅτι εἶναι ξένος καὶ μᾶς κάνει νὰ ἐλπίζομε ὅτι σιγὰ, σιγα θὰ γνωριστῇ περισσότερο μὲ τὰ ἑλληνικὰ γράμματα καὶ θὰ σχηματίσῃ γνώμες ὀρθὲς ὄχι μόνο στὰ πολὺ γενικὰ, ἀλλὰ καὶ στὰ εἰδικώτερα.

Γιὰ σήμερα εἶναι εὐχάριστο ὅτι ἐγράφηκε ἕνα βιβλίο γιὰ τὴ φιλολογία τῆς πατρίδας μας ποὺ θὰ κινήσει τὸ ἐνδιαφέρον τοῦ ξένου κόσμου, καὶ πρέπει γι' αὐτὸ νὰ χρωστᾶμε κάπιαν εὐγνωμοσύνη στὸν κύριο Φιλέα Λεμπέγγ, καὶ νὰ τοῦ συχωρᾶμε τὶς ἐλλείψεις ἢ τὰ σφάλματα ποὺ παρουσιάζει τυχὸν ἡ μελέτη του.

Α. ΜΑΥΡΟΥΔΗΣ

Οἱ σοφοὶ λένε πὼς τὸ πιὸ ζεστὸ μέρος τοῦ κόσμου εἶναι μιὰ μικρὴ πολιτεία στὸν Περσικὸ κόρφο, ὅπου τὸ καλοκαίρι πολλὲς φορὲς τὸ θερμόμετρο δείχνει 40 βαθμοὺς στὴ σκιά. Δὲν πρέπει τότες νὰ παραπονιοῦνται οἱ Ἀθηναῖοι για τὴ ζέστη τῆς Ἀθήνας, ἀφοῦ μάλιστα, ἅμα λείψῃ ἡ ζέστη, δὲ θα μπορῇ κανεὶς νὰ δικαιολογήσῃ τὰ καλοκαιρινὰ θέατρα, τὴν καλοκαιρινὴ δραματογραφία, τὶς συχνὲς αὐτοχτονίες, τὸ τσύλιντρο τοῦ Μιστριώτη κτλ.

ΠΑΡΑΔΟΣΕΣ ΚΑΙ ΠΑΡΑΜΥΘΙΑ

ΤΟ ΧΙΟΝΙ

Κάποιο συρτὸ μουγγοφύσημα ἀνατάραξε ξαφνικὰ στὸ σκοτάδι τὸ βουνὸ περίγυρα καὶ χύθηκε τρεχᾶτο μ' ἀντιλαλητά, πέρα στὰ λαγκάδια καὶ στοὺς ὄχτους. Σύδεντρο τὸ δάσος σείστηκε ἀφίνοντας ἕνα στέναγμα, σὰ νἆχε διαβεῖ ἀπὸ πάνου του κάποιο πνεῦμα χαλασμοῦ. Κι' ἄρχισαν τότε, στὴ θλιβερὴ νυχτιὰ ὅλα, ἀπ' τὰ κορφοβούνια ἴσαμε τὶς ἀκροποταμιὲς νὰ κλαῖν καὶ νὰ δέρνουνται μαζὶ μὲ τὸν ἀγέρα Λὲς καὶ κάποιο τρανὸ ξωτικὸ καὶ κάποιο στοιχειὸ εἶχε ξεσπάσει στὸ παράπονο.

Κι' ἀλήθεια. Στὴν κορφὴ τοῦ βουνοῦ μέσ' τὴ σπηλιὰ, ὁ Δράκοντας ἀναμένος ἀπὸ θυμὸ, συνέπαιρνε φοβερίζοντας τὴν πεντάμορφη κόρη του τὴν ἀκουσμένη Ἀνάερη. Τώρα στοὺς δίσεχτους χρόνους ποὺ ἡ γενιά του εἶχε ξεκληρίσει, σκέφτηκε καὶ προξενεύτηκε τὴ μοναχὴ κόρη του νὰ δώσει γιὰ γυναῖκα στὸ Στοιχειὸ τῆς βουλιαγμένης χώρας, τὸ παντοδύναμο ποὺ ὥριζε τ' ἀντικρινὸ βουνὸ καὶ ποὖχε ρημάξει μὲ τὴ δύναμή του, τὴ μεγάλη χώρα μὲ τὰ κάστρα της τὰ ξακουστα. Κ' εἶχαν φέρει τὴν προξενειὰ τὰ ὑποταζούμενα ξωτικὰ κι' ἀερικὰ τοῦ Δράκοντα, καὶ τὸ Στοιχειὸ δέχτηκε καὶ τοὺς εἶχε πεῖ πὼς τὴν ἄλλη μέρα θἀρχότανε στὴ σπηλιὰ μὲ τιμὲς καὶ μὲ χαρὲς γιὰ νὰ μιλήσει μὲ τὸ Δράκοντα.

Κ' ἡ Ἀνάερη ποὺ λαχτάριζε γιὰ τὸ λεβέντη τὸν τσοπάνη ποὺ ἀντάμωνε κάθε πρωὶ καὶ κάθε δεῖλι στὶς ραχοῦλες, στὰ δεντρὰ ἀποκάτου νὰ βαράει τὴ φλογέρα του, μὲ τοὺς ἀχούς της ξεχύνοντας τὰ ντέρτια του καὶ τοὺς καημούς του, καὶ παρέκει νὰ βόσκουν τὰ πράματα—μόλις ἄκουσε γιὰ τὴν προξενειὰ κάτι σὰ νὰ συντρίφτηκε μέσα της καὶ τ' ἀρνήθηκε τοῦ πατέρα της κάθε λόγο καὶ κάθε κουβέντα γιὰ τὸ Στοιχειό. Ὁ Δράκοντας θύμωσε κι' ἄναψε καὶ κόρωσε κι' ἀναστεναξε καὶ μούγγρισε κ' ὕστερα τὸν πῆρε ὁ ὕπνος...

Ἡ Ἀνάερη δὲν ἄργησε νὰ πάρει τὴν ἀπόφασή της. Ἤξερε πὼς ὅταν γεννήθηκε οἱ Μοῖρες, τῆς χάρισαν τὸ μαγνάδι ποὺ φέρνει τώρα πάντα μαζί της. Αὐτὸ τὴν ἔκανε ξωτικιὰ ποὺ εἴταν. Αὐτὸ τῆς ἔδινε δύναμη νὰ φαίνεται στ'ἀνθρώπινα μάτια. Ποῦ βρίσκεται καὶ ποῦθε περνάει, αὐτὸ τὴν ἔκανε κανεὶς νὰ μὴν ξέρει. Ἤξερε ἀκόμα καὶ τἄλλο, πὼς ἂν τύχει κ' ἔβγανε τὸ μαγνάδι ἀπὸ πάνου της γινότανε γυναῖκα σὰν ὅλες... Σηκώθηκε τότες γιὰ νὰ βγεῖ ὄξω ἀπ' τὴ σπηλιὰ, γιὰ νὰ φύγει μακριὰ ἀπ' τὸν καταραμένο πατέρα της νὰ λευτερωθεῖ, νὰ τρέξει στὴ στάνη τοῦ λεβέντη πιστικοῦ, νὰν τοῦ βάλει στὰ πόδια του ὅλη τὴν ὀμορφιά της τὴν ὑπέρλαμπρη, καὶ νὰ τὸν σηκώσει κεῖθε, νὰ τὸν πάρει γιὰ νὰ πᾶνε πέρα πέρα σ' ἄλλους τόπους νὰ χροῦνε τὴ ζωή.

Ὄξω τὰ ξωτικὰ τὰ ὑποταζούμενα στὸ Δράκοντα, βιγλατόροι στέκονταν τοῦ ὕπνου του. Ἄλλα ἔτρεχαν καὶ χαχάνιζαν κ' ἔπαιζαν μὲ τὸν ἀγέρα. Ἄλλα συμαζωμένα χτυπιόντανε καὶ τσιμπιόντανε. Ὅταν βγῆκε ἡ Ἀνάερη ἀπ' τὴ σπηλιὰ σιγοπερπατῶντας δὲν ἔνοιωσαν τὴ λάμψη ποὺ ἀκολούθησε ριχμένα καθὼς εἴταν στὸ παιχνίδι. Κ' ἡ κόρη τοῦ Δράκοντα ἔφερε γύρα τὰ μάτια της τ' ἀστρογέννητα κ' εἶδε τὰ ξωτικὰ ποὺ ἄλλα ἔτρεχαν καὶ χαχάνιζαν κ' ἔπαιζαν μὲ τὸν ἀγέρα, κι' ἄλλα συμαζωμένα ἔχοντας τὰ χέρια τους ἀπανωτὰ τόνα στ' ἄλλο, ἔσερναν μὲ τὴ φωνή τους τὴ στριγγὴ τὰ λόγια τοῦτα·

Τσίμπι τσίμπι τὸ λεφτὸ
Τὸ λεφτὸ τὸ τραγανὸ
Σέρνει ἡ βάβα τὸ χορὸ
Καὶ βαρεῖ τὸν οὐρανό.

Στὸν οὐρανὸ τ' ἀστέρια φαίνονταν διάφανα. Στὴ μαύρη καρδιά της ἔχυσαν τὴν παρηγοριὰ ποὺ δίνει τὸ τρέμουλο φῶς τους. Δείλιαζε κ' ἔκανε νὰ γυρίσει πίσω, μὰ τῆς ἐρχότανε στὰ μάτια ἡ ὥρια θωριὰ τοῦ ἀγαπημένου της, ποὺ τόσες φορὲς εἶχε 'γύρει στὴν ἀγκαλιά του καὶ τοῦ εἶχε πλανέσει τὴ νιότη του μὲ τὰ καμώματα καὶ τὰ χαμόγελά της, καὶ ποὺ τόσες φορὲς χανότανε σὰν καπνὸς ἀπὸ μπροστά του, καὶ τῆς ἐρχότανε στ' αὐτιὰ οἱ σκοποὶ τῆς φλογέρας του ποὺ φανέρωναν ὅλο τὸν καημό του πρὸς τὴν ἀόριστη καὶ τὴν ἄπιαστη ἀγάπη του, κι' ὅλη τὴν ἡδονή του πρὸς τὰ φιλιά της τ' ἀέρινα καὶ τὰ πλανευτικὰ, κι' ὅλη τὴ λαχτάρα του γιὰ τὸ ἄγνωστο...

Μαζεύτηκε γιὰ μιὰ στιγμὴ καὶ τυλίχτηκε μέσ' τὸ μαγνάδι της καὶ πέταξε ἀστραπή, μὲ τὸν ἀγέρα σύντροφο μέσ' τὴ σκοτεινιά, πρὸς τὰ μέρη ποὺ ἔλαμπε τὸ γλυκὸ φῶς τῆς ἀγάπης. Κι' ἄκουγε ἀπὸ πίσω της τὰ ξωτικὰ τὰ ὑποταζούμενα στὸ Δράκοντα, ποὺ δὲν τὴν εἶχαν πάρει μυρουδιὰ ριχμένα στὸ παιχνίδι ἀκόμα.

Οὐρανὲ καταρανὲ
Τὸ παιδὶ ποὺ βάφτισες
Ἔκαμε νὰ πιεῖ τὸ γάλα
Καὶ κατάπιε τὴ χουλιάρα.

... Τὴν ἄλλη μέρα, πρὶ βαρέσει ὁ ἥλιος, ὅλη ἡ πλάση ἔλαμπε στὴν ἀσπράδα. Οἱ κάμποι καὶ τὰ λαγγάδια κ' οἱ ἀκροποταμιὲς, φανίζονταν στὸ μάτι μὲ μιὰ ἀμόλευτη κι' ἄσπιλη καὶ πάναγνη στολή· Ὁ ἀγέρας εἶχε πάψει καὶ τὸ δάσος στεκότανε ἄσειστο τώρα κάτασπρο κι' αὐτό. Ἀπάνου, ἀπ' τὴν κορφὴ τοῦ βουνοῦ κι' ἀπ' τὴ σπηλιὰ τοῦ Δράκοντα, ἴσαμε τ' ἀντικρινὸ βουνὸ ποὺ τ' ὥριζε τὸ Στοιχειὸ τῆς βουλιαγμένης χώρας, καὶ πέρα ἀκόμα πέρα εἶχε ξαπλωθεῖ τ' ἄσπρο μαγνάδι τῆς Ἀνάερης ὅταν τὸ πέταξε ἀπὸ πάνου της φεύγοντας μὲ τὸ λεβέντη της τὰ μεσάνυχτα, κ' ἔτσι βγάνοντας τὴ μαγική της δύναμη ποὺ τῆς χάρισαν οἱ Μοῖρες...

Τὸ πρωὶ ποὺ μαθεύτηκε τὸ φευγιὸ τῆς πεντάμορφης δυχατέρας τοῦ Δράκοντα, κ' εἶδαν καὶ τὸ σημάδι ποὺ ἄφησε ξοπίσω της, κάποιος χαλασμὸς ἔπεσε δῶθε κεῖθε. Ἡ σπηλιὰ ἔμεινε δίχως Δράκοντα, ἡ βουλιαγμένη χώρα δίχως Στοιχειό, κι' ἀκόμα ἡ στάνη δίχως τὰ πράματα...

Τὰ ξωτικὰ καὶ τ' ἀερικὰ τὰ ὑποταζούμενα στὸ Δράκοντα συμάζεψαν τὸ μαγνάδι τῆς Ἀνάερης, τὄβαλαν στὴ σπηλιὰ καὶ κεῖ μέσα ὅλο τὸν καιρὸ τὸ φυλᾶνε. Καὶ τώρα ὅταν καμιὰ φορὰ ὀρέγονται τὸ χαμὸ γιὰ τ' ἄψυχα καὶ γιὰ τὰ ψυχωμένα, τ' ἀπλώνουν στὴν πλάση ἡσυχα, σιγὰ σιγὰ κι' ἀνάκουστα.

Καὶ τότες ἀλλοί! στὸ στρατοκόπο ποὺ νυχτώθηκε, στὸ πετούμενο ποὺ ξεμονάχιάστηκε, στὸ κλαρὶ ποὺ ἄνθια ἀνάδωσε.

ΡΗΓΑΣ ΓΚΟΛΦΗΣ

ΣΤΗΝ ΑΓΙΑ ΣΟΦΙΑ

Στὸν κ. Φ. Φωτιάδη

Μιὰ σκλαβωμένη ρήγισσα, μὲ σίδερα στὰ πόδια,
τὰ μάτια σ' ἀγναντέβουνε δειλὰ τῶν ξεπεσμένων
καὶ δείχνεσαι στὶς πεθανὲς ψυχὲς, ποὺ κατεβόδια
θένε γιὰ τὴν Παράδεισο, σὰν κόρη περασμένων

Αἰώνων, ποὺ μαρτύρησαν ὡς καὶ βασιλοποῦλες.
Τοὺς μιναρέδες σου, ἐκκλησιὰ βυζαντινὴ, θωροῦνε
σὰν κάποια χέρια, ρηγικὲς ποὺ τὰ στολίσαν βούλλες,
τῆς προσευκῆς τ' ἀντίδωρο θερμὰ νὰ καρτεροῦνε.

Κ' ἕνας ὀνείρων γκρεμιστὴς, ἀφ' τὴ γενιὰ τοῦ 'Ακρίτα,
ξανοίγοντάς σε ἀδιάντροπα στὸ δυσμικὸ τὸ φόντο
μὲς στὶς μαγνάβρες πειρασμὸ, βγάζει φωνὴ, σαγίτα,

Ποὺ ὡς πέρα σκίζει τὴν καρδιὰ, κι ἀντιλαλεῖ: Στὸ βρόντο
τῶν ξεπασμένων ὄνειρο, τῶ σκλάβων παρηγόρια,
Νὰ σὲ χαλάση πιὰ ὁ καιρὸς, κ' ἐμεῖς νὰ ἰδοῦμε ἀγώρια.

ΚΩΣΤΑΣ ΓΑΖΙΑΣ

MARCELLE CROS

ΤΟ ΜΑΤΙ ΤΟΥ ΠΑΓΩΝΙΟΥ

Μισοπνιγμένη στὴ σκιὰ ποὺ ρίχνουν οἱ πυκνοὶ μπερντέδες ἡ μικρὴ πριγκηπέσσα, μονάχη στὴν κάμαρά της, μιλάει στὸ παγῶνι, στὸ σύντροφο τῆς μοναξιᾶς της, τυλίγοντας τὰ χέρια της τριγύρω ἀπ' τὸ λαιμό του καὶ τοῦ λέει: «Νόστιμο πουλί, μεῖνε μαζί μου, φοβᾶμαι τὴ νύχτα καὶ τὰ 'μουρμουρίσματά της ποὺ ἀκούω ἐκεῖ στὴ γειτονικὴ σάλλα πίσω ἀπ' τοὺς πυκνοὺς τοίχους».

Τὸ παγῶνι, ἀνυπόμονο γιὰ κίνηση, γυρίζει τὸ λεπτό, λοφωτὸ κεφάλι του καὶ ἀγγίζει τὸ ταπέτο μὲ τὴν πλατειὰ γυαλιστερὴ καὶ πολύχρωμη οὐρά του.

«Μεῖνε ἐδῶ, ξανακλέει ἡ κοπέλλα, φοβᾶμαι τὴ νύχτα».

Μὰ μονομιᾶς τὸ πουλὶ τὴν κοιτάζει μὲ τὸ ἄγριο μάτι του, τὸ κυκλωμένο μὲ χρυσάφι, ἀλλόκοτο στολίδι ποὺ λάμπει.

Αὐτὴ ἡ ματιὰ τρομάζει τὴ μικρὴ ποὺ βγάζει μὲ βία τ' ἀδύνατα χέρια της ἀπ' τὸ μακρύ, γαλάζιο λαιμὸ τοῦ παγωνιοῦ. Ἐκεῖνο αἰσθάνεται τὸν ἑαυτό του ἐλεύθερο καὶ τότε πάει νὰ πλανηθῆ στὶς σκοτεινὲς γωνιὲς τοῦ παλατιοῦ.

Μὲ τὸ νυχωτὸ πόδι του ἔρχεται νὰ ξυπνήση τὸν κοιμισμένο ἦχο ἑνὸς μουσικοῦ ὀργάνου.

Τὸ μικρὸ κορίτσι φοβᾶται καὶ πάλι, πλησιάζει τὸ παράθυρο καὶ ἀνοίγει μὲ τὸ λεπτὸ χέρι της τὶς βαρειὲς κροσσάτες κουρτίνες.

Ἡ γαλάζια ἀχτίδα καὶ ὁ μυρωμένος ἀέρας τῆς κάνουν ἐπίσκεψη στὴν κάμαρά της.

«Ἂν ξανάρθει τὸ παγῶνι, θὰ μὲ ξανατρομάξει, εἶναι τόσο νύχτα! Καλύτερα νὰ πάω νὰ ἰδῶ τὸ φεγγάρι στὸ μπαλκόνι. Ὦ! τί καλὰ ποὺ εἶναι ἐδῶ κανείς! Μὰ φοβᾶμαι ἀκόμα· τὸ παγῶνι κάνει ἀλλόκοτους κρότους στὴν κάμαρά μου κουνῶντας τὰ ἔπιπλα. Ἂν εἶναι αὐτὸ τὸ παγῶνι φίλος μου, δὲν πρέπει νἄχη τὴν ἴδια πίστη μὲ μένα, γιατὶ μὲ τρομάζει πάρα πολύ!»

Βγαίνει ἔξω στὸ μπαλκόνι ἐνῶ κλείνει τὶς δυὸ κουρτίνες γιὰ νὰ ἐμποδίση τὸ πουλὶ νἀρθῆ νὰ τὴ συναντήση.

«Ὦ! πῶς εἶναι δροσιά! πῶς εἶναι γαλάζια! λέει μαγεμένη. «Ὦ! οἱ ὡραῖες δροσοσταλίδες ποὺ καθρεφτίζουν τὶς ὠχρόλευκες ἀχτίδες τοῦ φεγγαριοῦ! Ὅλ' αὐτὰ εἶνε ὁμορφότερα ἀπὸ τὰ χρώματα τῶν ἐπίπλων. Φοβᾶμαι ἀκόμα· ποιός λοιπὸ σπρώχνει ἀπάνω μου τὴν κουρτίνα;»

Τώρα κλαίει ἀκούοντας τὸ ἀτέλειωτο παράπονο ποὺ μουρμουρίζουν οἱ λεῦκες, μὰ σὲ λίγο παρηγορίεται.

Σηκώνει τὸ κεφάλι, τινάζει τοὺς χρυσαφένιους πλοκάμους ποὺ τῆς σκιάζουν τὸ πρόσωπο καὶ χαμογελᾶ ἐνῶ συλλογιέται πὼς ἡ αὐγὴ θὰ χαμογελάση κι' αὐτὴ σὲ λιγάκι.

ΝΕΑ ΒΙΒΛΙΑ

—ΓΑΜΗΛΙΑ ΣΥΜΒΟΛΑ ὑπὸ Ν. Γ. ΠΟΛΙΤΟΥ. Ἀνατύπωσις ἐκ τῆς ἐπετηρίδος τοῦ Ἐθν. Πανεπιστημίου ἐν Ἀθήναις 1906. (Γιὰ τὸ βιβλίο αὐτὸ θὰ γράψει ἀργότερα εἰδικὸς συνεργάτης μας).

—ΗΛΥΣΙΑ Τόμος Β'. Περιέχει: Αἰσχύλου «Ὀρέστεια. *Ι. Ἀγαμέμνων*» (μετάφρ. Ι.Γρυπάρη), Παύλου Λουδοβ. Κουριὲ «Λίβελλος τῶν Λιβέλλων» (μετάφρ. Α. Καμπάνη), Ι. Λεοπάρδη «Διάλογος τοῦ Τριστάνου μ' ἕναν φίλον του» (μετάφρ. Α. Καμπάνη), Σατωβριὰν «Πολιτικαὶ σκέψεις» (μετάφρασις Χρ. Παπαζαφειροπούλου), Δάντη «Κόλασις» τραγούδι 10—16 (μετάφρ. Γ. Σ. Ζουφρέ).

—JOHN SCHMITT. Ὁ κ. Karl. Dieterich δημοσίεψε στὸ «Byzantinische Zeitschrift» τοῦ κ. Krumbacher νεκρολογία καὶ ἄρθρο κριτικὸ γιὰ τὸ Βυζαντινολόγο John Schmitt.

Β. ΑΠΟΣΤΟΛΙΔΟΥ «*Γλωσσικαὶ μελέται ἐξ ἀφορμῆς τῶν Ἀκαδημεικῶν ἀναγνωσμάτων τοῦ Γ. Ν. Χατζηδάκι. Ἡ σήμερον λαλουμένη καὶ αἱ σχέσεις αὐτῆς πρὸς τὴν Ἀρχαίαν.* Ἐν Ἀλεξανδρείᾳ, 1906». Ὁ σεβαστὸς φίλος κ. Β. Ἀποστολίδης, ξακολουθώντας ἀκούραστα τὶς γλωσσικές του μελέτες, δημοσίεψε τώρα τελευταῖα τὸ τρίτο φυλλάδιο τῆς σειρᾶς αὐτῆς. Γιὰ τὰ δυὸ πρῶτα ἔγινε λόγος στὸ «Νουμᾶ», ἅμα τυπωθήκανε· καὶ γιὰ τὸ τρίτο βέβαια θὰ γίνει πολὺ γλήγορα λόγος ἀπὸ εἰδικὸ συνεργάτη μας. Σήμερα μόνο τὸ ἀναγγέλνουμε, συσταίνοντάς το σὲ ὅσους καταγίνουνται μὲ τέτιες μελέτες κ' ἐνδιαφέρνουνται νὰ μάθουνε μὲ ποιό φυσικὸ τρόπο ἡ σημερνή μας γλώσσα, ἡ δημοτική, γεννήθηκε ἀπὸ τὴν ἀρχαία Ἑλληνική. Μποροῦμε νὰ μὴ συφωνοῦμε σὲ μερικὲς γνῶμες καὶ μερικὰ συμπεράσματα τοῦ κ. Ἀποστολίδη, ἀλλ' αὐτὸ δὲ μᾶς ἐμποδίζει νὰ ἐχτιμήσουμε τὴν πλατιά του μόρφωση καὶ τὸν ἐπιστημονικώτατο τρόπο ποὺ μεταχειρίζεται γιὰ νὰ ὑποστηρίξει τὸ θέμα του.

ΓΙΑΝΝΗ ΠΕΡΓΙΑΛΙΤΗ. «Τὰ Ὡραῖα: α' *Τραγούδια τῆς Ἀκρογιαλιᾶς*. Ἀθήνα, 1906». Ὁ Ἕρμονας θὰ μᾶς μιλήσει καὶ γι' αὐτὸ τὸ βιβλίο. Οἱ ἀναγνῶστες μας ἔχουν πιὰ μορφώσει τὴ γνώμη τους γιὰ τὰ τραγούδια τοῦ ἀγαπημένου συνεργάτη μας. Ἂς ἀκούσουμε τώρα τί θὰ μᾶς πεῖ κι ὁ βαθὺς κριτικός μας. Ὁ Περγιαλίτης εἶναι ἀληθινὸς ποιητής, καὶ σὰν τέτιος θὰ λαχταράει βέβαια σοβαρὴ κρίση κι ὄχι φιλικὰ παινέματα. Ἂς περιμένει λοιπὸν ὅσο νὰ ταξιδέψει τ' ὄμορφο βιβλίο του στὶς Ἰντίες.

ΒΑΡΒΑΡΟΠΑΖΑΡΟ

(Στὴ στήλη αὐτὴ θὰ κρεμάμε κάθε βδομάδα, σὰν κεφάλια λησταῶν, ὅλες τὶς ἀσυνταξίες κι ἀνορθογραφίες ποὺ βρίσκουνται σὲ καθαρευουσάνικα βιβλία. Συνεργάτες τῆς στήλης αὐτῆς θἆναι ὅλ' οἱ ἀναγνῶστες μας, ἀρκεῖ μοναχὰ πλαϊ στὸ βαρβαρισμὸ ποὺ θὰ μᾶς στέλνουνε νὰ σημειώνουν τὄνομα τοῦ βιβλίου καὶ τὸν ἀριθμὸ τῆς σελίδας ποὺ βρίσκεται).

Δὲν πρέπει νὰ καταλογισθῇ τὸ λάθος εἰς τὸν αὐλῶντα.

(*Σ. Θεοχάρη* Ἐμπορικὸν Δίκαιον, ἔκδοσις τρίτη. σελ. 278).

Κατ' ἑκατόλιτρον.

(Ἴδιο βιβλίο, σελ. 274).

Τὰ ἐμπορεύματα ὅσον καὶ ἂν ὦσιν ἐκπεπτωκυῖα τῆς τιμῆς των.

(Ἴδιο βιβλίο, σελ. 281).

Καὶ ὅμως εἴδομεν ὅτι πῶς ὁ πλοίαρχος δύναται νὰ δανεισθῇ.

(Σελ. 283).

Ἡ ζωὴ τοῦ ἀνθρώπου καίτοι μὴ ἐκτιμουμένη εἰς χρήματα.

(Σελ. 292).

Δι' ἐλευθέρας ἀποφάσεως τοῦ πλοιάρχου καὶ πληρώματος ἐπιφέρουσαν τὴν διάσωσιν τοῦ πλοίου.

(Σελ. 308).

...*Ἵνα δυσφημισθῇ παρὰ τοῖς φανατικοῖς παλαιοτούρκοις τοῖς σοφτάδες καὶ τοῖς μολλάδοις.*

(*Κλ. Νικολαΐδης*. «Ἀκρόπολη» 4 Αὐγ. Σελ. 1, στήλη Β'.),

Ἡ κ. Καρολίνα Ρεμὺ, γνωρισμένη στὴ γαλλικὴ φιλολογία μὲ τὸ ψευτόνυμα «Séverine», δημοσίεψε τώρα τελευταῖα ἕνα νευρωμένο καὶ συγκινητικὸ ἄρθρο, ἐξαιτίας ποὺ κάποια βασανισμένη γυναίκα καταδικάστηκε στὴ Γερμανία σὲ θάνατο. «Θὰ τὴν ἀφίσουνε τὴ μάννα νὰ ζήση ἀκόμα ὀχτὼ βδομάδες, γιὰ νὰ βυζάξη τὸ παιδί της, κ' ὕστερα θὰ πάνε τὴ μάννα στὴν καρμανιόλα, τὸ παιδὶ στ' ἀρφανοτροφεῖο». Τὸ ἄρθρο τῆς κ Séverine εἶναι ἀπὸ τὰ πιὸ πιτυχημένα ποὺ μπορεῖ γράψει ἡ ἀκούραστη αὐτὴ προστάτισσα τῶν ἀδυνάτων καὶ τῶ φτωχῶν. Παράδειγμα γιὰ τὶς δικές μας τὶς γυναῖκες.

Ὁ Πρόεδρος Ρούζβελτ ἔγραψε γιὰ ἕνα καινούργιο ἐγγλέζικο περιοδικὸ ἕνα πολὺ σημαντικὸ ἄρθρο, ὅπου φανερώνεται ὅλη του ἡ βαθειὰ κρίση καὶ ὅλη του ἡ φωτεινὴ ἀντίληψη. Ὁ πρῶτος πολίτης τῆς μεγάλης Δημοκρατίας, μὲ τ' ἀτσαλένια του ἐπιχειρήματα, φωνάζει πὼς τίποτ' ἄλλο δὲν μπορεῖ νὰ στερεώση ἕνα ἔθνος παρὰ μονάχα ἡ γερὴ οἰκογενειακὴ ζωή. Τὰ γερὰ σπιτικὰ θὰ χρησιμέψουνε γιὰ θεμέλια τῆς γερῆς πολιτείας. Νὰ γιατὶ μᾶς χρειάζουνται πρῶτ' ἀπ' ὅλα μητέρες. Ἀξίζει τὸ ἄρθρο τοῦ Ρούζβελτ νὰ διαβαστῇ ἀπὸ τὶς ρωμιὲς μαννάδες.

Ο ΝΟΥΜΑΣ

ΒΓΑΙΝΕΙ ΚΑΘΕ ΚΥΡΙΑΚΗ

ΣΥΝΤΡΟΜΗ

Γιὰ τὴν Ἑλλάδα Δρ. 10. — Γιὰ τὸ Ἐξωτερικὸ φρ. χρ. 10.

20 λεφτὰ τὸ φύλλο λεφτὰ 20

ΒΡΙΣΚΕΤΑΙ: Στὰ κιόσκια τῆς Πλατείας Συντάγματος, Ὁμόνοιας, Ὑπουργείου Οἰκονομικῶν, Σταθμοῦ Τροχιόδρομου (Ὀφθαλμιατρεῖο), Βουλῆς, Σταθμοῦ ὑπόγειου Σιδηρόδρομου (Ὁμόνοια), στὸ καπνοπωλεῖο Μανωλακάκη (Πλατεῖα Στουρνάρα, Ἐξάρχεια, στὰ βιβλιοπωλεῖα «Ἑστίας» Γ. Κολάρου καὶ Σακέτου (ὁδὸς Σταδίου, ἀντικρὺ στὴ Βουλή).

Ἡ συντρομὴ πλερώνεται μπροστὰ κ' εἶναι ἑνὸς χρόνου πάντα.

ΦΑΙΝΟΜΕΝΑ

ΚΑΙ

ΠΡΑΜΑΤΑ

ΚΑΛΑ

μαντάτα μᾶς δίνει ἡ «Ἀκρόπολη» σ' ἕνα ἀπὸ τὰ περασμένα φύλλα της (18 Αὐγ. σελ. 1, στηλ. 2). Ὁ πρόεδρος τῆς Ἀμερικάνικης δημοκρατίας, λέει, μ' ἕνα του διάταγμα παραδέχτηκε τὶς ἰδέες τοῦ καθηγητῆ Βράσδερ Μαθθαίου καὶ πέταξε ἀπὸ τὴν Ἀμερικάνικη γλώσσα ὅλα τὰ περιττὰ φωνήεντα καὶ σύφωνα ποὺ δὲν προφέρνουνται. Ἡ «Ἀκρόπολη» ὀνομάζει Ψυχαριστὴ τὸ Ροῦζβελτ κ' ἐνθουσιασμένη μὲ τὴ φρόνιμη καὶ παληκαρίσια πράξη του ζητάει ἕνα Ροῦζβελτ καὶ γιὰ τὸ Ρωμαΐικο, γιὰ νὰ παλλάξει τὴ γλώσσα μας ἀπὸ τόσα περιττὰ σύφωνα, φωνήεντα, διφτόγγους, δασεῖες κτλ.

Συγκινητικώτατα λόγια ποὺ σὲ κάνουνε στ' ἀλήθεια νὰ πελπίζεσαι, ὄχι γιατὶ δὲ βρέθηκε ἀκόμα ἕνας Ροῦζβελτ καὶ σὲ μᾶς, ἀλλὰ γιατὶ οἱ καημένοι ἐνῶ ἔχουμε τέτια γλωσσικὴ συφορὰ στὴ ράχη μας καθόμαστε καὶ καμαρώνουμε τοὺς Ἀμερικάνους ποὺ βρέθηκε ἕνας Ροῦζβελτ νὰ πετάξει στὰ σκουπίδια ἕνα περιττὸ m ἢ ἢ ἕνα παραπανιστὸ d ἀπὸ ἑκατὸ ἢ ἀπὸ διακόσες λέξες. Ἂν οἱ Ἀμερικάνοι κερδίζουν καιρὸ μὲ τὸ Ροῦζβελτ τους, ἐμεῖς θὰ κερδίσουμε ζωὴ ὅτα θὰ παρουσιαστεῖ ἕνας Ὑπουργὸς νὰ πετάξει στὰ σκουπίδια ἀλάκαιρη τὴν καθαρεύουσα καὶ νὰ μᾶς δώσει γιὰ ἐπίσημη γλώσσα τὴ γλώσσα μας τὴν ἐθνική. Θὰ κερδίσουμε ζωή, ποὺ μᾶς λείπεται σήμερα, θὰ κερδίσουμε φρόνημα ἐθνικὸ καὶ φρόνημα ἀτομικὸ, θὰ γκαλιάσουμε τὴν παντοδύναμη Ἀλήθεια. Γιὰ νὰ ντικρύσουμε τοὺς κιντύνους ποὺ μᾶς περιζώνουνε σήμερα ὁλοῦθε, χρειάζεται παληκαριὰ ψυχῆς καὶ μιὰ τέτια παληκάρια μονάχα ἡ Ἀλήθεια τὴ γεννάει. Ἐμεῖς — ἀλοίμονο — κυλιούμαστε ἀκόμα στὰ βαλτονέρια τῆς ψευτιᾶς.

Καμαρώνουμε τὸ Ροῦζβελτ καὶ βρίζουμε τὸν Ψυχάρη. Λέμε Ψυχαριστὴ τὸν Ἀμερικάνο ἀπ' τὴ μιὰ μεριὰ, κι ἀπὸ τὴν ἄλλη φωνάζουμε πὼς ὁ Ψυχάρης εἶναι ὑπερβολικὸς καὶ μᾶς χαλάει τὴ γλώσσα. Βλέπουμε τὸ ἄχερο ποὺ ναι στὸ μάτι τοῦ ἀδερφοῦ μας καὶ τὸ δοκάρι ποὺ ναι μπηγμένο στὸ μάτι μας δὲν τὸ βλέπουμε. Ζητᾶμε κ' ἐμεῖς ἕνα Ροῦζβελτ; Μὰ πρέπει πρῶτα, χριστιανοί, νὰ ζητήσουμε ἀπ' τὸ Θεὸ μυαλὸ, γιατὶ οἱ Ροῦζβελτ δὲ γεννιοῦνται ἀνάμεσα σὲ ἄμυαλα ἀσκέρια. Μυαλωθήκανε πρῶτα οἱ Ἀμερικάνοι κ' ἔπειτα ἀποχτήσανε τὸ Ροῦζβελτ τους. Σ' ἐμᾶς κι ὁ Μιστριώτης ἀκόμα μᾶς πέφτει πολύ.

ΚΑΠΙΟΣ

παραπονεύτηκε στὸ Σύνταγμα πὼς δὲν ἔχουμε στρατό. Τὴ στιγμὴ ποὺ κεραυνοβολοῦσε τὴν Κυβέρνηση, τὸ καφενεῖο καὶ ἡ μπύρα τοῦ Ζαχαράτου εἴτανε γιομάτα ἀξιωματικούς.

— Τί φωνάζεις γιὰ στρατό; τοῦ λέει ἕνας ἀπὸ τοὺς συντρόφους του, δείχνοντας του τοὺς ἀξιωματικούς. Δὲ βλέπεις ἐκεῖ τόσους γαλονάδες;

Κι ὁ φίλος ἐπιμένοντας στὴ γνώμη του πρόστεσε:

— Ἐγὼ εἶπα πὼς δὲν ἔχουμε στρατό· δὲν εἶπα πὼς δὲν ἔχουμε κι ἀξιωματικούς!

Γιὰ ταιριασμένο συμπλήρωμα μπορεῖ νὰ μπεῖ καὶ κεῖνο ποὺ διαβάσαμε τὶς προάλλες σὲ μιὰ φημερίδα, πὼς θὰ εἴτανε ἔξοχη κι ἀληθινὴ σκηνὴ γιὰ Ρωμαΐικη κωμωδία νὰ παρουσιάσει κανεὶς στὸ θέατρο ἕνα στρατιώτη τοῦ νὰ γυμνάζει ἕνα μπουλοῦκι στρατηγούς.

Ο ΒΟΥΛΕΥΤΗΣ

τῆς Λοκρίδας κ. Χαλικιόπουλος ἔχει τὴν ἰδέα πὼς ἄ θέλουμε νὰ διορθωθοῦμε πρέπει πρῶτα κι ἀρχῆς νὰ πνίξουμε τὸ ρουσφέτι· κι ὅλ' οἱ βουλευτάδες, λέει, θὰ εἴταν πρόθυμοι νὰ ὑποστηρίξουν καθε νο μοσκέδιο ποὺ θὰ περιόριζε ἢ θὰ ξεπάτωνε ὁλωσδιόλου τὸ μεγάλο αὐτὸν ὀχτρὸ τοῦ ἔθνους μας.

Πολὺ καλὰ κι ἅγια τὰ λόγια τοῦ κ. βουλευτῆ. Μὰ γιατὶ, ἀφοῦ ὅλ' οἱ βουλευτάδες θὰ εἴταν πρόθυμοι κτλ., δὲ μαζεύουνται ὅλ' οἱ βουλευτάδες νὰ παιτήσουν ἀπὸ τὴν Κυβέρνηση μιὰ τέτια πολιτική;

Ἐμεῖς θαρροῦμε πὼς ἅμα ὅλ' οἱ βουλευτάδες τὸ θελήσουνε δὲν εἶναι δύσκολο καὶ νὰ γίνει—μὰ φοβούμαστε ἀπὸ τὴν ἄλλη μεριὰ πὼς λίγοι εἶναι κεῖνοι οἱ βουλευτάδες ποὺ θὰ μπορέσουν νὰ ζήσουν ὕστερ' ἀπὸ τὸ θάνατο τοῦ ρουσφετιοῦ. Ἐξὸν πιὰ κι ἂν ἀποφασίσουνε νὰ λλάξουν καὶ οἱ ἴδιοι ἐκλογικὴ ταχτική, νὰ κατεβαίνουνε δηλ. στὶς ἐκλογὲς ὄχι μὲ κουμπαριὲς καὶ ψευτοταξίματα, ἀλλὰ μὲ πολιτικὴ εἰλικρίνεια καὶ μὲ ἀληθινὸ πατριωτισμὸ— πράματα πολὺ δύσκολα γιὰ τὴν ὥρα.

Καὶ τὰ λόγια λοιπὸν τοῦ κ. Χαλκιόπουλου μένουν ὡραῖα λόγια δίχως κανένα πρακτικὸ ἀποτέλεσμα.

ΑΝ ΜΠΟΡΟΥΣΕ

ὁ κ. Πεσματζόγλου νὰ συντελέσει «εἰς ἀνόρθωσιν τῶν πράγματι κακῶς ἐχόντων πραγμάτων τῆς φιλτάτης πατρίδος», θὰ εἴταν ἀληθινὰ εὐτυχής—καὶ τὸν πιστεύουμε, ἀφοῦ μὲ τόση Τραπεζιτικὴ ἐπισημότητα καὶ κοινοβουλευτικὴ συγκίνηση μᾶς τὸ βεβαίωσε τὴν περασμένη βδομάδα ἀπὸ τὶς στῆλες τῆς «Ἀκρόπολης». Μὰ ἀφοῦ δὲν μπορεῖ, τί ζητάει μέσα στὴ Βουλή; Νὰ προστατεύει τὰ συφέροντα τοῦ Τράμ καὶ τῆς *Ἐνιαίας*;

Ὅλοι ἂν μπορούσαν, κάτι θὰ κάνανε γιὰ τὴ φιλτάτη Πατρίς. Μὰ τὸ δυστύχημα εἶναι ποὺ κανεὶς δὲν μπορεῖ ἢ δὲ θέλει νὰ μπορέσει κ' ἔτσι ἡ φιλτάτη πάει κατὰ διαόλου.

ΤΩΡΑ

ποὺ φεύγει πιὰ ὁ Πρίγκηπας ἀπὸ τὴν Κρήτη, ὅλοι τονὲ θέλουν, ὄχι μονάχα οἱ Κρητικοί, μὰ καὶ μερικοὶ πατριῶτες Ρωμιοὶ ποὺ ἴσαμε χτὲς ἀκόμα φωνάζανε πὼς ἡ παρουσία τοῦ Πρίγκηπα στὴν Κρήτη ἐμποδίζει τρομερὰ τὴν ἕνωση.

Εἴπαμε ὅλοι, μὰ νὰ μᾶς συμπαθᾶτε· ξεχάσαμε τὸν κ. Φιλάρετο ποὺ ἴσια ἴσια στὸ «Ἄστυ» τῆς περασμένης Δευτέρας βροντοφώναξε ὅτι «ἡ παραίτησις τοῦ Πρίγκηπος ἐπεδοκιμάσθη καὶ ἐν τῇ συνειδήσει παντὸς Ἕλληνος ἐκρίθη ὡς ἐθνικὴ ἀνάγκη».

Μὴν τὸ ξεχνᾶτε ὅμως πὼς ὁ κ. Φιλάρετος κάνει καμιὰ φορὰ καὶ τὸ δημοκράτη, ὅταν τοῦ περισεύει καιρὸς ἀπὸ τὶς δικογραφίες κι ἀπὸ τὰ ἐφεροφουσκωμένα ἐκλογικὰ προγράμματα. Σὰ δημοκράτης λοιπὸ δὲν μποροῦσε παρὰ ἔτσι νὰ μιλήσει.

ΒΡΗΚΑΝΕ

καὶ τὸ γιατρικὸ ποὺ μᾶς χρειάζεται γιὰ νὰ ντιμετωπίσουμε «τὴν παροῦσαν κρίσιμον κατάστασιν». Καὶ τὸ γιατρικὸ λέγεται *Ὑπουργικὴ μεταβολὴ* ἢ *Μεταρρύθμισις* τοῦ Ὑπουργείου.. Δηλ. νὰ φύγουν ἕνα δυὸ Ὑπουργοὶ καὶ νὰρθοῦνε ἄλλοι· ὁ κ. Λεβίδης λ.χ. χ. ὁ κ. Στεφάνου, ἴσως κι ὁ κ. Μπουρίδης. Κα. σωθήκαμε. Φανταστῆτε, ἀφοῦ καὶ ὁ κ. Σιμόπουλος εἶναι πρόθυμος νὰ παραιτηθεῖ... χάριν τῆς φιλτάτης πατρίδος!

Μιὰ τέτια μεταρρύθμιση τοῦ Ὑπουργείου, λένε, τὴν ἐπιβάλλει ἡ Ἐθνικὴ ἀνάγκη. Ἄ λέγανε πὼς τὴν ἐπιβάλλει ἡ Κομματικὴ ἀνάγκη, ὅλοι θὰν τοὺς πιστεύανε. Ἐνῶ τώρα, νὰ σᾶς ποῦμε τὴν ἀλήθεια, ὅλοι χαμογελοῦν.

ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ

(Ἄρθρο τοῦ Mercure de France)

Ἡ ποικιλία τῆς ἑλληνικῆς χώρας εἶνε κάτι ἄφταστο καὶ θαυμάσιο. Νησιώτικη ἢ στεριανα, ἡ θέα τῆς ἀρχαίας γῆς εἶνε κάθε φορὰ ἀφορμὴ γιὰ νὰ θαμπώσουν τὰ μάτια, γιὰ νὰ ὀνειρευτῆ ἡ καρδιὰ, γιὰ νὰ χαρῆ τὸ πνεῦμα. Κι' αὐτὸ ἀποτελεῖ μιὰν ἀνεξάντλητη πηγὴ γιὰ καλλιτεχνικὲς ἐντυπώσεις. Οἱ περισσότερο φωτισμένοι ἀπὸ τοὺς Ἕλληνες συγγραφεῖς τὸ καταλάβανε, καὶ αὐτὸ κάνει ὥστε μέσα στοὺς τοπικοὺς ποιητάδες καὶ τοὺς δηγηματογράφους νὰ μὴν εἶνε οἱ Ἕλληνες οἱ λιγώτερο ἐλκυστικοί. Πρέπει νὰ παραξενεύεται μάλιστα κανένας πῶς δὲν πετύχανε ὡς τώρα νὰ κινήσουνε γύρω τους μεγαλύτερη περιέργεια· γιατὶ οἱ περισσότεροι εἶνε εὐσυνείδητοι καὶ πολὺ μαγεμένοι ἀπὸ τὴν ὀμορφιά. Ἔχουνε μάλιστα μιὰ σπουδαία ἀσχολία νὰ δυναμώσουνε σύχρονα τὴν ἐθνικὴ συνείδηση, νὰ ξεχωρίσουνε μέσ' ἀπὸ τὰ πράματα τὴ νεοελληνικὴ ψυχὴ, τῶν σημερνῶν χρόνων κι' αὐτῶν ποὺ θὰ μᾶς ἔρθουν.

Εὐνοϊκὰ στὸ Ψυχαρικὸ ἰδανικὸ, ὁ βουκολικὸς ἐπαρχιωτισμὸς μπόρεσε νὰ ταιριάξει μὲ τὶς βλέψεις μιᾶς ἀνώτερης καὶ κοσμοπολιτικῆς ἐργασίας. Ὁ Κρυστάλλης, ὁ Δροσίνης, ὁ Παλαμᾶς κ.λ. ἐφάνηκαν· μὰ τὸ νέο κίνημα ἔπρεπε ἰδιαίτερα νὰ ἐπαναστατήσει τὴν πεζογραφία, μὲ τὴν ἐφαρμογὴ τῆς

δημοτικῆς σύνταξης στὰ διάφορα ρυθμικὰ λυγίσματα τοῦ ὕφους καὶ τῆς δήγησης. Τὸ παράδειγμα τῶν Γάλλων ρεαλιστῶν ἔδωσε θάρρος δίχως ἀμφιβολία στοὺς δηγηματογράφους τῆς νέας νεο-ελληνικῆς σχολῆς καὶ ἡ ἀγάπη γιὰ νὰ μορφώσουνε μιὰ γλώσσα νέα καὶ στρωμένη ἐκέντρισε τὸ ἰδανικό τους, κι' ἔτσι ἀπ' τὸν καιρὸ ποὺ ἐφάνηκε τὸ «Ταξίδι» τοῦ Ψυχάρη στὰ 1888, ἔγεινε ἕνα ἄνθισμα ἀπὸ τὰ ὀμορφότερα ἀγροτικὰ διηγήματα ποὺ ὑπάρχουνε στὴν Εὐρώπη.

Ἄμα λογαριάσει κανένας τὶς ἰδιαίτερες περίστασες στὸ πνεματικό τους ξετύλιγμα, θὰ μποροῦσε νὰ τοὺς θεωρήσει σὰν πρόδρομους· γιατὶ ἀφοῦ γυρέψανε μιὰ στιγμὴ νὰ μπάσουν στοιχεῖα δανεισμένα ἀπ' τὶς παράδοσες τῆς χώρας στὴν ποτισμένη ἀκόμα ἀπὸ ἀσυνείδητο ῥωμαντισμὸ ἔμπνευσή τους, νὰ ποὺ τείνουν πρὸς μιὰ τέχνη καθαρὰ ἀτομικὴ καὶ ποὺ ξέρει νὰ δεχτῇ ἁρμονικὰ τὰ δάνεια κατὰ τὴν προσωπικότητα τοῦ κάθε συγγραφέα.

Ὁ Παπαδιαμάντης ἔχει στὴν πεζογραφία τὴν ξεχωριστὴ θέση ποὺ καθένας ἀναγνωρίζει στὴν ποίηση στὸ συγγραφέα τῶν «Ἰαμβων καὶ Ἀναπαίστων». Τὸ ἔργο ὅμως τοῦ Παπαδιαμαντη ἀνήκει ὁλότελα στὴ μιχτὴ γλώσσα· ἀλλὰ τί ἐνδιαφέρουνε τὸ διηγηματογράφο τοῦ «Πνιγμένου παιδιοῦ» οἱ ἀγῶνες τῶν σχολῶν καὶ ποιός θὰ τολμοῦσε νὰ τὸν κατηγορήσει γιατὶ στέκεται παράμερα; Ἔχει τὸ ἀποκλειστικὸ παθος γιὰ τὴν τέχνη του καὶ δὲν ὑπάρχουνε δηγήματα πιὸ ζωντανὰ ἀπὸ τὰ δικά του, πιὸ χρωματισμένα, πιὸ σπαρταριστὰ ἀπὸ φλογερὴ φυσιολατρεία. Ἀναλογα μὲ τὶς περίστασες, ὁ χαραχτήρας τῶν προσώπων, τὰ γοῦστα τους, ἡ διαθεσή τους ἀλλαζουν τὴ γραμματική, τὴ γλώσσα, τὸ ὕφος τοῦ συγγραφέα· «ἡ Μοῦσα του, λέει ὁ Παλαμᾶς, ζῆ τὸν περισσότερο καιρὸ σὰ βουτηγμένη στ'ὄνειρο τοῦ ὑπερπέραν τῆς πατρίδας». Εἶναι τιμὴ γιὰ τὰ «Παναθήναια» ποὺ δημοσιέψανε τὰ καλύτερα ἔργα του, ὅπου κυματίζει ἡ θαλασσα, ὅπου κραδαίνουνται μουσικὰ τὰ λεπτότερα ἀνατριχιάσματα τοῦ νησιοῦ του. Ἔχει κάτι ἀπ' τὸ Θεόκριτο καὶ ἀπὸ τὸ Δοστογιέφσκυ, μὰ δὲ συγκρίνεται μὲ κανένα. Ἡ τέχνη του οὐσιαστικὰ αὐτόνομη διατρέχει ἐλεύτερα τὸ δρόμο τὸν ἀνοιγμένο ἀπὸ τὸν Ἐφταλιώτη, Καρκαβίτσα, Κωστῆ Πασαγιάννη καὶ ἀπ' τὸν Ψυχάρη τὸν ἴδιο, δίχως ὅμως νὰ παραδέχεται ἀποκλειστικὰ τὴ γραμματική τους ἀντίληψη. Τὸ ἴδιο ἔκανε, ἀπὸ τὸ 1893, ὁ Γρηγόριος Ξενόπουλος μὲ τὴ Μαργαρίτα Στέφα, ποὺ ὁ συγγραφέας της μᾶς προσφέρει σήμερα σὲ τόμο, ἐνῶ ἀπολογιέται γιὰ τὶς τάσεις σχολαστικοῦ καθαρισμοῦ ποὺ παρουσιάζει ἡ σύνταξή της. Ὁ Γρηγ. Ξενόπουλος ἔγεινε ὁ ζωγράφος τῆς Ζάκυνθος, τοῦ ἀγαπημένου νησιοῦ τοῦ Κάλβου καὶ τῆς πατρίδας τόσων ποιητῶν.

«Μόνη, ὡραία Ζάκυνθος, μὲ κυριεύεις» ἐτόνιζε ὁ ποιητὴς τῶν «Ὠδῶν». Ὁ συγγραφέας τῆς Μαργαρίτας Στέφας ξαναπαίρνει γιὰ τὸν ἑαυτό του τὴν κραυγὴν αὐτὴ τοῦ θαυμασμοῦ, καὶ δὲ θὰ μποροῦσε κανεὶς νὰ ἰσχυριστῇ πὼς ἔχει ἄδικο· γιατὶ ἐτούτη ἡ φλογερὴ ἀγάπη γιὰ τὸ νησί του, τοῦ ὑπόβαλε τὰ καλύτερα ἔργα του, τὸν «Ἔρωτα Ἐσταυρωμένο» καὶ τὴ διπλὴ σειρὰ τῶν δηγημάτων σὲ δημοτικὴ ὅσο πάει καὶ καθαρώτερη.

Ὁ Γρηγ. Ξενόπουλος εἶναι παρατηρητὴς ἀκριβής· ἔχει τὸ ὑπέροχο χάρισμα τοῦ ζωγράφου· μπορεῖ νὰ βλέπει. Ἔχει τὸ γοῦστο γιὰ τὴ γραφικότητα καὶ τὸ ὕφος του ἑνώνει εὔκολα τὴ δύναμη μὲ τὴ λεπτότητα, τὴν ἁπλότητα μὲ τὴ φαντασία. Κρατάει ἀπ' τὸ Ντίκενς καὶ τὸ Ντωντέ, μὲ τὸ ζωηρὸ χρῶμα κάπου κάπου τοῦ Ντάνουντζιο.

Ὁ «Κόκκινος Βράχος», ποὺ ἡ ἔκδοσή του περιμένεται τώρα κοντὰ σὲ βιβλίο, ἔδειξε πὼς ἡ φροντίδα γιὰ τὴ λεπτομέρεια καὶ ἡ ἀγάπη γιὰ τὴ γραφικότητα δὲν ἀποκλείσανε στὸ συγγραφέα τὴ δύναμη νὰ δημιουργεῖ τύπους.

Ἔτσι ὁ Γρηγόριος Ξενόπουλος φανερώθηκε (καὶ δὲ μποροῦσε κανεὶς ν' ἀμφιβάλλει ἄλλως τε ὕστερ' ἀπὸ τὴ Μαργαρίτα Στέφα) ὄχι μονάχα ἐπιτήδειος τεχνίτης στὶς πεταχτὲς καὶ χρωματισμένες δήγησες, ὅπως στὸν «Τρελλὸ μὲ τοὺς κόκκινους κρίνους» ἢ «στὸ Μυστικὸ τῆς Βαλέραινας», ἀλλὰ καὶ μυθιστοριογράφος.

Αὐτὴ θὰ ἤτανε ἡ καλύτερη διεύτυση γιὰ τοὺς Ἕλληνες στὰ πολυσέλιδα ἔργα τους, ἐνῶ θὰ τοὺς ἀδικοῦσε μιὰ τάση πρὸς θέση (thèse) δογματική. Αὐτὸς ὁ ἰδεαλισμὸς εἶναι ἐπικίνδυνος. Ἀλλὰ ἂς μὴν ξεγλυστρᾶνε αὐτοὶ ποὺ δὲν εἶναι οὔτε Ψυχάρηδες οὔτε Παλαμάδες. Ὁ Χριστοβασίλης εἶναι πιὸ φρόνιμος, ποὺ μὲ τὸν παιχνιδιάρικο σκοπὸ ἑνὸς πιστικοῦ, θυμίζει ἐρωτικὰ τὶς τοποθεσίες τῆς πατρίδας του, καὶ οἱ κρητικὲς δήγησες τοῦ Ἀργύρη Ἐφταλιώτη θὰ μείνουνε ἀξέχαστα πρότυπα, ὅπως ἡ «Καλίτσα».

Ἐκεῖ ξαναβρίσκεται τὸ πεταχτὸ καὶ ἁπλὸ ὕφος ποὺχουν οἱ διήγησες τῆς Προβηγγίας μας. Αὐτὴ εἶναι καὶ ἡ ἀξία τῆς «Χρυσαυγῆς» τοῦ Ταγκόπουλου, Εἶναι γραμμένο σὰν κουβέντα καὶ μοσκοβολάει ἀέρα ὑγιεινό. Δίχως προσπάθεια ἢ ἐπιτήδεψη, ξεπετιέται ἡ λέξη ποὺ ζουγραφίζει, ποὺ σκεδιάζει τὴ γωνία μιᾶς μορφῆς ἢ τὶς γραμμὲς μιᾶς τοποθεσίας. Ὁ Κρυστάλλης. πρὶν πεθάνει, δηλαδὴ σύγχρονα μὲ τὴν «Μαργαρίτα Στέφα» εἶχε γράψει τὸ ἀριστούργημα στὸ εἶδος : τὴ «Γιορτὴ τῆς Καστρίτσας» ποὺ ἡ Μαζώχτρα τοῦ Ἐφταλιώτη μπόρεσε νὰ φτάσει χωρὶς νὰ καταφέρει νὰ ξεπεράσει. Καὶ στὴν ὥρα ποὺ ἀνάβουνε ἀκόμα τὰ ὅπλα τῆς ἐπανάστασης, στὴν ὥρα ποὺ ἡ πατριωτικὴ ἀγωνία τοῦ κρητικοῦ λαοῦ καὶ τῶν Ἑλλήνων μακεδόνων καὶ ἠπειρωτῶν ἐξακολουθεῖ νὰ ἐρεθίζεται, πόσο εἶναι πικρὸ νὰ ξανα διαβάζει κανεὶς αὐτὲς τὶς δήγησες τὶς ποτισμένες ἀπὸ τὴν ἄγρια μυρουδιὰ τῆς θάλασσας καὶ τῶν βουνῶν!

Σύχρονα, παραστεκόμαστε πνευματικὰ στὴ μεγαλόπρεπη προσπάθεια ποὺ κάνει ἕνας γενναῖος λαὸς γιὰ νὰ συνεδέσει τὴν παράδοσή του, τὴ σκεπασμένη κάτω ἀπ' τὰ ῥημάδια τῆς σκλαβιᾶς, μὲ τὶς πιὸ νεωτεριστικὲς τάσες. Πολὺ εὔκολα, δίχως ποτὲ ν' ἀρνηθῇ τὴν ἀγαπημένη του πατρίδα, ὁ Ἕλληνας ὁ ἀνεπτυγμένος ἀναγνωρίζει τὸν ἑαυτό του πολίτη τοῦ κόσμου καὶ λαβαίνει μέρος στὴν πνευματικὴ ζωὴ τῶν διαλεχτῶν τῆς οἰκουμένης. Αὐτὸ συχνὰ τοῦ εἶναι ἕνας κίνδυνος· μεθάει χωρὶς νὰ τὸ θέλει ἀπ' αὐτὴ τὴν ὑπεροχή, ποὺ ξετυλίγει ὄχι ἡ δημιουργικὴ ἀλλὰ ἡ ἀφομοιωτικὴ καὶ μιμητικὴ δύναμη. Καὶ παραστρατάει. Ἔτσι ὅλη ἡ ρωμαντικὴ γενεὰ τοῦ τελευταίου αἰώνα πῆρε στραβὸ δρόμο, καὶ ὑπάρχουνε πλάνες ἕτοιμες νὰ ξαναγεννηθοῦνε ἀπὸ ὑπερβολικὴ εὐπείθεια τῶν διαλεχτῶν Ἀθηναίων στὶς ὑποκίνησες τῆς εὐρωπαϊκῆς μόδας.

Πάντα ὅμως, καλύτερα θ' ἀξίζει γιὰ τὴν ἀνατροφὴ τῶν γενεῶν νὰ διαβάζουνε τὰ μεγάλα ἔργα ὅλων τῶν αἰώνων, Σαίξπηρ, Γκαῖτε, Οὐγγώ, Ἴψεν παρὰ τοὺς μιμητάδες τους, ἀκόμα κι' ἂν εἶναι μεγαλοφυΐες. Ὁ Κωστῆς Παλαμᾶς ποὺ ἔγραψε γιὰ δόξα τῆς πατρίδας του ἕνα ἀπ' τὰ ὀμορφότερα ἐμπνευσμένα ἀπὸ τὶς εὐρωπαϊκὲς μοῦσες ποιήματα γιὰ τὸ θάνατο τοῦ περίφημου συγγραφέα τοῦ Ροσμερχόλμ, τὸ ἀπόδειχνε ἀκόμα τώρα τελευταῖα. Ποθῶντας νὰ ἑνώσει πλατειὰ ἀνάπτυξη μὲ τὸ αἴσθημα τὸ πιὸ ζωηρὰ ἑλληνικὸ ἀπαιτοῦσε σύχρονα νὰ διαδοθοῦνε οἱ παλιοὶ ποιητάδες ποὺ πιστὰ φανερώσανε τὴν ἑλληνικὴ ψυχὴ ἀπὸ τὸ μεσαιώνα ἴσαμε τὴν ἀπελευθέρωση τῆς Ἀθήνας. Συγκρίνοντας τὸν «Τριστάνο καὶ τὴν Ἰζόλδη», τὸ ποίημα τοῦ ἱπποτισμοῦ, μὲ τὸ κρητικὸ ἀριστούργημα τοῦ Κορνάρου, «τὸν Ἐρωτόκριτο καὶ τὴν Ἀρετούσα» ὅπου πλέκεται τὸ θεϊκὸ πάθος τῆς νειότης καὶ τῆς ἀγάπης, ὁ δυνατὸς συγγραφέας τῆς «Τρισεύγενης» τονίζει τὴ μεγάλη ἀξία τοῦ ἑλληνικοῦ ἔργου, ποὺ κατάφερε νὰ ἑνώσει τὴν ὁρμητικότητα τοῦ μεσαιώνα μὲ τὸ μεθύσι τῆς Ἀναγέννησης. Ἐκεῖ, καθὼς ἀνάμεσα στὰ δημοτικὰ τραγούδια, αἰστάνεται κανένας πὼς χτυπάει ἡ καρδιὰ τοῦ Ἑλληνισμοῦ. Καὶ ὁ Ἑλληνισμὸς εἶναι κάτι καλύτερα ἀπὸ μιὰν ἁπλῆ πατρίδα, εἶναι μιὰ ἰδέα ποὺ προχωρεῖ. Ἔτσι τὸν καταλαβαίνουν οἱ Ἕλληνες. Ὑπερασπίζομαι τὰ δικαιώματα τοῦ Ἑλληνισμοῦ, θὰ πῆ εἶμαι Ἕλληνας· ἡ καρδιὰ ἀρκεῖ γι' αὐτό.

«Ἡ πνοὴ τοῦ Ἑλληνισμοῦ περισσότερο παρὰ τοῦ Ἱπποτισμοῦ διατρέχει τὸν Ἐρωτόκριτο» λέει ὁ Παλαμᾶς. Κι' εὐχόμαστε κι' ἐμεῖς μαζί του νὰ γείνει μιὰ ἔκδοση κριτικὴ γιὰ τὶς σημερνὲς γενεές. Θὰ εἶναι πάντα καλύτερα παρὰ ν' ἀνασταίνει κανεὶς τὸ Σοῦτσο καὶ τὸ Ραγκαβῆ. ὅποια κι' ἂν εἶναι ἡ ἀξία τῶν ἀνθρώπων· γι' αὐτοὺς δὲ θὰ πάψει νὰ ὑπάρχει, ἀφοῦ τοὺς λείπει ἡ ἐξαιρετικὴ δόξα, κάποιο ἱστορικὸ ἐνδιαφέρον. Καὶ θὰ ὑπερασπιστῶ καὶ τὸν Κάλβο ποὺ εἶχε τὸ ἀσύγκριτο ταλέντο νὰ ἑνώσει, σὲ μιὰ γλώσσα παρὰ πολὺ ἀτομική, τὴν ἀρχαία διαύγεια μ' αἴσθημα πολὺ νεωτεριστικό.

Τὸ ἑλληνικὸ πρόβλημα, ἐπὶ τέλους, δὲν μπορεῖ νὰ λυθῇ παρὰ μὲ μῖγμα ἀπὸ τρία στοιχεῖα ξεχωριστὰ καὶ κάποτε ἀντιφατικά: τὴν ἀντίληψη τῆς ἀρχαιᾶς ὀμορφιᾶς, τὸ αἴσθημα τῶν δημοτικῶν τραγουδιῶν, τὴ σύχρονη περιέργεια. Τὴν τριπλὴ ἀχτίδα τὴ σφυροκοπημένη ἀπὸ τὸν Κύκλωπα στὶς σπηλιὲς τῆς Λῆμνος.

D. ASTEIRIOTIS

Ἡ ρούσσικη κυβέρνηση ἀγόρασε γιὰ δεκοχτὼ χιλιάδες ρούμπλια τὴν πολύτιμη βιβλιοθήκη τοῦ ξακουσμένου συγγραφέα Ποῦσκιν. Ἡ βιβλιοθήκη αὐτὴ θὰ φυλαχτῇ προσωρινὰ στὴν «Ἀκαδημία τῶν ἐπιστημῶν» τῆς Πετρούπολης. Ἀργότερα θὰ τὴν πάνε στὸ «Πάνθεο τῆς ρούσσικης φιλολογίας», ὅπου θὰ συναχτοῦνε μιὰ μέρα ὅλα τὰ φιλολογικὰ καὶ ἱστορικὰ κειμήλια, ἀπὸ τὰ χρόνια τοῦ Ποῦσκιν ἴσαμε τὶς μέρες μας. Καλὰ ποὺ τὰ προφταίνει ἡ ρούσσικη κυβέρνηση ὁλ' αὐτὰ τὰ ἔξοδα καὶ δὲν ἔκοψε ἀκόμα τὸ μηνιάτικο ποὺ στέλνει στὸ «Νουμᾶ». Πολλὰ τὰ ἔτη της.

Ἀνάμεσα στ' ἀρχεῖα τοῦ Πανεπιστημίου τοῦ Κένιξμπεργ βρέθηκε ἕνα χαρτὶ ποὺ λέει πὼς ὁ Καντ, «καθηγητὴς τῆς λογικῆς καὶ τῆς μεταφυσικῆς», ἔπαιρνε χίλια ἐννιακόσια φράγκα τὸ χρόνο μισό. Τοὺς ἀδικοῦνε λοιπὸν τοὺς καθηγητές μας στὸ Πανεπιστήμιο μας, ἀφοῦ αὐτοὶ εἶναι κάπως καλύτεροι (;) ἀπὸ τὸν Κάντ.

Κάπου γράφτηκε πὼς ἡ ἐγγλέζικη γλώσσα ἔχει ὡς 250 χιλιάδες λέξες. Περίεργο πρᾶμα οἱ ἐγγλέζοι, ποὺ εἶναι τόσο λιγόλογοι, νἄχουνε περισσότερες λέξες ἀπὸ τοὺ. φλύαρους τοὺς φραντζέζους. Τί λέτε τώρα, κύριε Μιστριώτη, ποὺ τοῦ λόγου σας δὲν εἴστε διόλου φλύαρος; Τί κάθεστε καὶ δὲ μαθαίνετε ἐγγλέζικα ;

ΘΕΑΤΡΙΚΑ

ΝΕΑ ΕΡΓΑ

«Τοὺ βίνκας».— «Ὁ Μαραθώνιος δρόμος»

Ἕνα ἀκόμα δρᾶμα μεσ' τὰ τόσα ἄλλα ἀπ' τὴν ἀστείρευτη πηγὴ ποὺ πότισε τὴ δραματικὴ μανία τῶν νεωτέρων Ἑλλήνων. Ὁλόκληρη ἡ ἁμαρτωλὴ Βυζαντινὴ ἱστορία μὲ τοὺς τραγικούς της ἔρωτες, τὶς σκοτεινὲς φιλοδοξίες, τὶς συνωμοσίες καὶ τὶς αἰώνιες ἔχτρες παρουσιαζει πλῆθος ἀπὸ ἑτοιμες τραγωδίες ποὺ δὲν ἀπαιτοῦνε γιὰ ν' ἀνεβαστοῦν στὴ σκηνὴ ἄλλο ἀπὸ μιὰ σύντομη περιδιάβαση μέσα στὶς σελίδες τῶν ἱστορικῶν καὶ τῶν χρονογράφων τῆς ἐποχῆς, καὶ ἀπὸ τὴ σχετικὴ ἐπιτηδειότητα στὸ φκιάξιμο ταμπουρλικοῦ μέτρου που νὰ κουδουνίζει στ' αὐτιὰ τῶν θεατῶν σὰ ντενεκεδένιο κουδοῦνι. Μὲ τέτοια προσόντα μᾶς ξεφούρνισε σωρὸ τραγωδίες ἡ τρισαμαρτωλὴ αὐτὴ ἱστορία ποὺ χρησίμεβε ἕναν καιρὸ καὶ γιὰ μοναδικὸ εἰσιτήριο στοὺς μακαρίτικους Λασκάνειους διαγωνισμοὺς, ἀπ' ὅπου πάλι οἱ δαφνοστεφάνωτοι ποιητὲς! πηδοῦσαν στὶς διάφορες καλοκαιρινὲς μπαράγκες. Οἱ τραγικὲς, φανταχτερὲς καὶ μεγαλόπρεπες σκηνὲς τῶν φόνων καὶ τῶν ξεθρονισμῶν ποὺ σὲ κάθε βῆμα ἀπαντοῦμε στὶς Βυζαντινὲς αὐλὲς βαλθήκανε στὸ θέατρο μὲ τὴν πιὸ κρύα καὶ ξερὴ δηγηματικότητα, χωρὶς κἀν ἴχνος δραματικῆς τέχνης, ἢ Βυζαντινῆς πνοῆς μὲ τὸ ἀπαίσιο σαβανο τῆς μούμιας γλώσσας, καὶ μὲ τὸ νερουλιασμένο πλέξιμο τοῦ στίχου καὶ τοῦ ρυθμοῦ τὸ κουρντισμένο ὀργανέτο. Ὅλοι φαίνεται ἐνόμιζαν καὶ νομίζουν ὅτι ὅσο τραγικώτερα θέματα καταπιαστοῦνε τόσο συγκινητικώτεροι καὶ ὑψιπετέστεροι θὰ γίνουν καὶ δὲ μποροῦνε νὰ καταλάβουν ὅτι τὸ τραγικὸ γιὰ νὰ φανῆ τέτοιο θέλει τεχνίτη μεγάλο κι' ὅτι ὅσο πιὸ *μέγεθος* ἔχει ἡ ὑπόθεση τόσο πιὸ δραματικὸ *μέγεθος* πρέπει νὰ ἔχη ὁ ποιητής. Ἀλλιῶς καταντοῦνε ἀπὸ τραγικοὶ γελοῖοι κι' ἀπὸ συγκινητικοὶ ἀστεῖοι. Ἂν ἕνας Βερναρδάκης ξεχώρισε σὲ μερικὰ του ἔργα τὸ ξεχώρισμά του δὲ στάθηκε ἀρκετὰ σημαντικὸ γιὰ νὰ σημειώσει κάποιο σταθμὸ φωτεινὸ στὴν ἱστορία τῆς φιλολογίας μας. Στ' ἀδύνατα χέρια τῶν Ρωμνιῶν συγγραφέων ἦταν ἀδύνατο νὰ μαλαχτῆ ἡ γεμάτη ἀπὸ πάθη κι' αἵματα μεσαιωνικὴ μας ἱστορία. Ἡ τραγικὴ Μοῦσα ποὺ σίγουρα θὰ διάβηκε ἀπὸ τὰ μέρη ἐκεῖνα ζητοῦσε ἕναν Αἰσχύλο ἢ ἕνα Σαίξπηρ γιὰ ν' ἀγκαλιάση, καὶ μόλις ἀντίκρυσε τὴν ἀτελείωτη σειρὰ τῶν δυστυχισμένων καλαμαράδων τὸ βαλε στὰ πόδια ἡ φτωχή!

*

Ἂν τὸ «Τοὺ βίνκας» τοῦ κ. Πολέμη εἶναι τὸ καλύτερο ἀπ' τὰ ἔργα του ἢ ἂν εἶναι ἀνώτερο ἀπὸ τὸ Βελισσάριο τοῦ Δημητρακοπούλου, αὐτὸ βέβαια δὲ σημαίνει ὅτι τὸ δρᾶμα ἔχει τὰ στοιχεῖα ποὺ χρειάζουνται γιὰ νὰ ζήση περσότερο ἀπὸ τρεῖς ὡραῖες καλοκαιρινὲς νύχτες. Στὸν κ. Πολέμη ἀναγνωρίζουμε τὴν εἰλικρίνεια τῆς τέχνης του ποὺ ἴσως ἴσως σὲ πολλοὺς ἄλλους μᾶς εἶναι δύσκολο νὰ πιστέψουμε. Βλέπουμε φανερὰ ἀκόμα πόσο προσπαθεῖ νὰ φανεῖ ἀνώτερος ἀπ' τὸν ἑαυτό του. Νὰ φκιάξει σκηνὲς καλὲς, νὰ χαράξει δυνατοὺς καὶ ζωντανοὺς χαρακτῆρες, νὰ σκορπίσει ποίηση καὶ ζωή. Κ' εἶν' ἀλήθεια πῶς δὲν τὸ κατορθώνει, ὁ ἀγώνας του ὅμως αὐτὸς μᾶς συγκινεῖ ὅσο ἡ προσπάθειά του δυναμώνει, κι' ὅσο μᾶς ξεσκεπάζεται ἡ ἀγωνία τοῦ συγγραφέα ποὺ βάζει ὅλα του τὰ δυνατὰ νὰ φτάσει κάπου καὶ δὲ μπορεῖ. Τὸ εἴπαμε καὶ πρίν, μόνο ἡ εἰλικρίνεια τοῦ ποιητῆ μπορεῖ νὰ δικαιολογήσει τὸ ἔργο του, εἰλικρίνεια ποὺ φτάνει νὰ βάλει σ' ἁρμονία τὴ γλώσσα του μὲ τὴ ψυχή του περιφρονώντας τοὺς ἀστείους στοχασμοὺς μερικῶν ὅτι στὴν τραγωδία μόνο ἡ *ἀρχαιοπρεπὴς* ταιριάζει.

*

Ἴσως ἂν ἡ πρωτότυπη φάρσα τοῦ κ. Μωραϊτίνη εἶχε ἄλλον τίτλο καὶ φυσικὰ ἄλλο θέμα κι' ἂν κατάφερνε πάλι νὰ σκορπίση τὸ ἴδιο πνεῦμα ποὺ σκόρπισε καὶ στὸ «Μαραθώνιο δρόμο» τότε δὲ θὰ εἴχαμε τ ποτα νὰ ποῦμε παρὰ νὰ τὸν συχαροῦμε γιὰ τὴν ἐπιτυχία του. Μὰ τὸ ἔργο ἔχει τίτλο καὶ θέμα ποὺ μᾶς κάνει πολὺ ἀπαιτητικούς. Ὁ πανζουρλισμὸς τῶν ἀγώνων μὲ τὰ περίεργα, τὰ ἀστεῖα, τὰ ἐξωφρενικά του ἀπὸ καιρὸ ζητάει μιὰ δυνατὴ καὶ γεμάτη σάτυρα. Τέτοιο πρᾶμα τὸ κατάφερε ὁ κ. Μωραϊτίνης; Εἶναι ζήτημα. Τὸ ἔργο του φάρσα δὲν εἶναι, ἀφοῦ πλοκὴ καμμιὰ δὲν ἔχει, μὰ πάλι γιὰ ἐπιθεώρηση εἶναι πολὺ φτωχή. Δὲν κλείνει παρὰ ἐλάχιστα πραματα. Ὅσα ὅμως βάζει στὴ σκηνὴ ἔχουν κι' ἀρκετὸ πνεῦμα καὶ νοστιμογραμμένα εἶναι. Γιὰ ἕνα ἀκόμα μπορεῖ νὰ τὸν κατηγορήσει κανείς. Ὅτι δὲν προσπαθεῖ νὰ κολάσει καθόλου τὶς τεράστιες ἀπιθανότητες ποῦ πλημμυρίζουν τὴ φάρσα του. Κι' ἐπιτρέπεται βέβαια ἡ οἰκονομία χρόνου καὶ περιστάσεων μὰ (ἴσα με) κάποιο σημεῖο. Δὲ θὰ ἦταν ἄσχημο νὰ βγάλιε καὶ κάτ παμπάλαια δημοσιογραφικὰ ἀστεῖα σὰν τῶν τροχιοδρόμων κτλ. Καθῶς κ' ἡ λύση ποὺ δὲν κάνει τὴν πρεπούμενη ἐντύπωση, θέλει διόρθωμα.

Τέλος πάντων ἂν περιποιηθεῖ λίγο τὸ ἔργο του βγάζωντας μερικὰ πράματα καὶ προστέτοντας ἄλλα δὲν εἶναι ζήτημα πως θὰ γείνει μιὰ ἀπὸ τῆς δύο τρεῖς νοστιμοφτιαγμένες φάρσες ποὺ ἔχουμε.

Ἀπὸ τοὺς ἠθοποιοὺς ὁ κ. Παλμύρας ἔπλασε ἕνα χαριτωμένο τύπο γκαρσονιοῦ κι' ὁ κ. Σαγιὼρ ἕναν εὐθυμότατο δρομέα.

Λ. ΣΙΓΑΝΟΣ

«ΤΗΣ ΣΤΙΓΜΗΣ»

ΔΙΑΛΟΓΟΣ

Ἕνας ὡραῖος τύπος κ' ἕνας φίλος του κουβεντιάζουν στὸ καφενεῖο τὸ βράδυ.

Φίλος. — Γιὰ δὲς τί νόστιμη εἶναι αὐτὴ ποὺ ἀνεβαίνει τώρα στὸ πεζοδρόμιο, ντυμένη μὲ γοῦστο, περπατάει μὲ χάρη.

Ὡραῖος.—Φίλε μου, δὲ μου κάνουν ἐντύπωση ἀπόψε οἱ γυναῖκες. Πέρασα ἕνα ἀπόγεμα τόσο θαυμάσιο...

Φίλος.- Μπά, γιὰ λέγε.

Ὡραῖος.—Σ' ἕνα κομψὸ σαλονάκι μὲ μιὰ χαριτωμένη διαβολικὴ γυναῖκα.

Φίλος.—Ἐμπρὸς, συνέχεια.

Ὡραῖος.—Μελαχρινὴ, μαλλιὰ μαῦρα, μάτια μαῦρα ποὺ πετοῦν σπίθες.

Φίλος.—Τέτιες μ' ἀρέσουν. Καὶ δὲ μοῦ λὲς τί εἶναι αὐτή;—Παντρεμένη; χήρα; ζωντοχήρα;

Ὡραῖος.—Αὐτὸ εἶναι τὸ κακὸ, παντρεμένη. Ὁ ἄντρας της ἥτον ἔξω γιὰ δουλειά.

Φίλος.—Καὶ σύ; . . .

Ὡραῖος.—Οὔφ!. .Δὲν ξέρεις πῶς ἀγαπᾶ ἡ μικροῦλα μου τὴ φιλολογία...

Φίλος.—. . . καὶ σένα.

Ὡραῖος.—Ξετρελλαμένη μὲ τὸ Νίτσε.

Φίλος.—Καὶ δὲ ζηλεύεις; . . . Ἂς εἶναι· μ' ὅλο της τὸ νιτσισμὸ δὲν εἶναι τόσο σκληρή.

Ὡραῖος.—Ἴσως, γιατὶ θαρρῶ πὼς δὲν τὸν διάβασε ποτέ.

Φίλος.—Ἔχεις δίκιο. Βέβαια· στὴν Ἀθήνα νιτσιστὴς εἶναι ὁποιος θαυμάζει τὸ Νίτσε χωρὶς νὰ τὸν ἔχει ξεφυλλίσει.

Ὡραῖος.—Περισσότερο ὅμως τὴν ἐνδιαφέρει τὸ γλωσσικὸ ζήτημα.

Φίλος—Δική σου ἐνέργεια θὰ εἶναι.

Ὡραῖος.—Ἔ, φυσικά....Καὶ παρακολουθεῖ τὸ ξετύλιγμα μὲ ἀγωνία.

Φίλος.—Μὲ ἀγωνία, ἔ; Ἔξοχα.

Ὡραῖος.—Ναὶ μὲ ἀγωνία....

Φίλος.—Εἶσαι τυχερὸς, καημένε.

Ὡραῖος.—Τυχερός. Ἀλλὰ μόνο στὸν ὕπνο μου.

Φίλος.—Ὥστε δλ' αὐτὰ εἶταν ὄνειρο;

Ὡραῖος.—Ναὶ, σοῦ εἶπα.

Φίλος.—Ἐσεῖς οἱ ὄμορφοι ἔχετε ἐπιτυχίες ....., ὅταν κοιμᾶστε.

Ὡραῖος.—Μὴν κοροϊδεύεις.

Φίλος.—Καὶ ἡ κόρη τῶν ὀνείρων σου ποια εἶταν;

Ὡραῖος.—Τί λὲς, καημένε: Μπορῶ νὰ ἐκθέσω μιὰ γυναῖκα . . . .;

ΑΓΑΘΟΥΛΗΣ

ΤΟ ΑΣΠΡΟ ΚΕΝΤΗΤΟ ΦΟΡΕΜΑ!

Ἡ ὄμορφη Ἀνετούλα!

Τὴν ἐπερίμεναν κάθε πρωὶ τὰ ἐμπορόπαιδα στὴν πόρτα τῶν μαγαζιῶν νὰ τηνὲ δοῦνε ποὺ περνοῦσε νὰ πάει στὴ μοδίστρα της.

Νὰ δοῦνε τὰ γαλάζια γλυκὰ μάτια της, τὰ πλούσια ξανθὰ μαλλιά της, τὰ ρόδινα μαγουλάκια της, τὸ χαριτωμένο της κορμάκι.

Νὰ τῆς ποῦνε δειλὰ δειλὰ ἕνα σιγαλὸ καλημέρα, νὰ πάρουν μιὰ ἀθῶα ματιά της, καὶ κάποτε καμιὰ γρήγορη ντροπαλὴ κοκκινάδα ἀπὸ τὰ ἁφράτα μαγουλάκια της.

Τὴν ἐσυλλογίζονταν ὅλη τὴν ἡμέρα· καὶ τὸ βράδυ τηνὲ καρτεροῦσαν πάλι ποὺ θὰ γύριζε σπίτι της.

Μόλις εἶχε κλείσει δεκατέσσαρα δροσάτα χρόνια! Σ' ἕνα στενὸ δρόμο μακρυσμένης γειτονιᾶς εἴτανε τὸ σπίτι της· ἕνα χαμηλὸ φτωχόσπιτο μὲ δυὸ παράθυρα κόκκινα, καὶ στὴ μέση μιὰ ξεβαμένη πόρτα.

Ἕν' ἀπόγεμα κυριακάτικο καθόταν στὸ παραθυρό της, φοροῦσε μιὰ τριανταφυλλένια ποδιὰ, καὶ μιὰ τριανταφυλλένια κορδέλλα στὰ πλούσια ξανθὰ μαλλιά της.

Κάθε διαβάτης ἔριχνε τὰ μάτια του στὴν ὄμορφη Ἀνετούλα, καὶ γύριζε ὅσο νὰ στρίψει τὸ δρόμο γιὰ νὰ τὴν ξανιδεῖ πολλὲς φορὲς ἀκόμα.

Ἐδιάβηκε καὶ μιὰ πλούσια κυρία μὲ τὴν κόρη της· κοπέλα κι' αὐτὴ ποὺ εἶχε τὰ χρόνια τῆς ὄμορφης Ἀνετούλας.

Τὴν ἐγνώριζαν· ἐστάθηκαν στὸ παράθυρό της καὶ τὴ χαιρετήσανε.

Τὰ μάτια τῆς Ἀνετούλας ἔπεσαν ἀπάνου στὴν τουαλέτα τῆς πλούσιας κοπέλας.

Ἀστράψανε ἀπὸ ζήλια κι' ἀπὸ λαχτάρα.

Εἶταν ἕνα φόρεμα κάτασπρο· κεντημένο παντοῦ· γιομάτο ἀπὸ στρογγυλὲς τρυπίτσες, γιρλάντες, κλαριά, λουλουδάκια. Τὸ εἶχε φέρει ἀπ' τὸ Παρίσι.

Ἡ Ἀνετούλα τὸ κοίταξε μ' ἕνα πόθινο πεῖσματο μελετοῦσε· ἤθελε νὰ τὸ ζουγραφίσει μέσ' τὴν ψυχή της, νὰ κλέψει τὴν τέχνη του.

Νὰ μποροῦσε κι' αὐτὴ ν' ἀποχτήσει ἕνα ὅμοιο· πόσο θὰ φαινόταν ὀμορφότερη μ' ἕνα τέτοιο φόρεμα!

Ὅταν ἡ πλούσια κυρία μὲ τὴν κόρη της ἔφυγε, ἡ Ἀνετούλα ἐσφάλισε τὸ παράθυρό της κι' ἔμεινε γιὰ κάμποση ὥρα συλλογισμένη σὲ μιὰ καρέκλα.

Εἶχε πάρει τὴν ἀπόφασή της.

Ἔπειτ' ἀπὸ κάμποσο καιρὸ θὰ εἶχε κι' αὐτὴ ἕνα ὄμοιο φόρεμα : Ἀπ' τὶς μικρὲς οἰκονομίες της θ' ἀγόραζε τὸ ὕφασμα· θὰ τὸ κεντοῦσε μὲ τὰ χεράκια της ! . . . . .

—Παιδάκι μου, τῆς ἔλεγε ἡ μάννα της μὴ δουλεύεις τόσο πολύ, μὴν κουράζεις τὸ κορμακι σου !

Θὰ δεῖς, μανούλα μου, θὰ δεῖς· κοίταξε τί ὄμορφο πού γίνεται· βλέπεις ; ἅμα τὸ τελειώσω θὰ δεῖς· θἆνε ὁμορφότερο ἀπὸ κεῖνο πού εἶδα !

Κι' ἔσκυβε ἀπάνου στὸ ἄσπρο ὕφασμα, δίπλα σὲ μιὰ μικρὴ λάμπα.

Πολλὲς φορὲς περνοῦσαν τὰ μεσάνυχτα· ἐδούλευε, κεντοῦσε ὅσο πού θαμπόναν τὰ μάτια της, ὅσο πού τὰ δάχτυλά της δὲ μποροῦσαν πιὰ νὰ κουνηθοῦν.

Κάθε ἄλλος πόθος της ἀλησμονήθηκε !

Ἀδυνατισε· ἀδυνάτισε πολύ· τὰ ρόδινα μαγουλάκια της ἐκιτρίνισαν, καὶ κάτου ἀπὸ τὰ γαλάζα μάτια της, ἄρχισε νὰ φαίνεται μιὰ μελανὴ γραμμή.

—Παιδί μου, θὰ μ' ἀρρωστήσεις ! δὲ σὲ φτάνει τοῦ μαγαζιοῦ ἡ δουλιά;..

Ὅσες φορὲς τῆς τὄπαιρνε ἀπὸ τὰ χέρια, τὸ καταραμένο φόρεμα, ἔκλαιγε τόσο πού ἡ μάννα της ἀναγκαζόταν νὰ τῆς τὸ ξαναδώσει.

Ὅλη ἡ ζωή της εἶταν τὸ φόρεμα !

Στὰ ὄνειρά της ἔβλεπε πῶς στεκόταν μπροστὰ σ' ἕναν καθρέφτη, ντυμένη μὲ τὸ ἄσπρο φόρεμα, καὶ τὸ Στέφανο δίπλα της νὰ τὴ θαμμάζει.

Ὁ Στέφανος ἦταν ἕνα γιερὸ παλληκάρι· τίμιος καὶ καλὸς δουλευτὴς πού εἶχε πεῖ στὴ μάννα της, πῶς τὴν ἀγαπάει, καὶ πῶς μιὰ μέρα θὰ τὴν ἔπαιρνε γυναῖκα του.

Ἡ Ἀνετούλα τὄξερε· τὄβλεπε στὰ μάτια του, καὶ ἡ ἄμαθη καρδιά της δὲν ἔλεγε ὄχι.

Πάντα πρωΐ καὶ βράδυ περνοῦσε ἀπὸ τὸ δρόμο τῶν ἐμπορικῶν.

—«Τὴν καημένη τὴν Ἀνετούλα πῶς κατάντησε».

Δὲν τολμοῦσαν πιὰ νὰ τὴν καλημερίσουν. Μόνο τὴν ἐκρυφοβλέπαν, μὲ πένθιμες ματιές· μὲ σκοτινιασμένα πρόσωπα, μὲ πόνο μεγάλο στὴν καρδιά.

Θαρροῦσαν πῶς θὰ τῆς ἔκαναν κακό, ἂν τὴν καλημερίζαν, ἂν τὴν ἐκοίταζαν ἔτσι φανερά.

Ἡ Ἀνετούλα τὰ καταλάβαινε ὅλα· ἐπερπατοῦσε θαρρετὰ μπροστά τους. Τὰ μάτια της ὁλάνοιχτα τοὺς ἔβλεπαν, καὶ μ' ἕνα στοχαστικὸ χαμόγελο, σὰν νὰ τοὺς ἔλεγε :

—«Ναί... Θὰ μὲ δεῖτε σὲ λίγο μὲ τὸ ἄσπρο κεντητὸ φόρεμα καὶ θὰ ξαφνιστεῖτε ἀπ' τὴν ὀμορφιά μου.

Οἱ μέρες περνοῦσαν, καὶ ἡ Ἀνετούλα γινόταν πιὸ ἀδύνατη· μὰ τὸ ἄσπρο φόρεμα γέμιζε ἀπὸ στρογγυλὲς τρυπίτσες, ἀπὸ γιρλάντες, ἀπὸ κλαριὰ κι' ἀπὸ λουλουδάκια, κεντημένα ὅλα μὲ τὰ χεράκια της.

Τί ὡραία πού θὰ εἶταν ! Σὰν τὴν κόρη τῆς πλούσιας κυρίας.

Κι' ἕνας κακὸς στοχασμός.

Δὲ θὰ τῆς ἐταίριαζε ὁ Στέφανος γι' ἄντρας της, ὅταν φοροῦσε τὸ ἄσπρο κεντητὸ φόρεμα.

Μιὰ μέρα τῆς εἶπε :

—Ἀνετούλα, κι' ἔτσι χωρὶς τὸ ἄσπρο φόρεμα πού κεντᾷς εἶσαι ὄμορφη· γιὰ μένα δὲ θὰ γίνεις ὠμορφότερη ἅμα τὸ φορέσεις.

Ἐγύρισε καὶ τὸν κοίταξε μὲ θυμό· δὲν τοῦ μίλησε.

Μιὰ νύχτα ἐλιποθύμησε ἀπάνου στὸ κέντημα· ὅταν ἦρθε στὰ συγκαλά της ἦταν ξημερώματα· δὲν τὴν ἔνοιωσε κανείς.

—Ἀνετούλα, τῆς ἔλεγε ὁ Στέφανος, θὰ πάθεις· ἐχλώμιανες, ἐστράγγιξες· κοντεύει νὰ σοῦ φάει ὁλάκαιρη τὴ ζωή, τὸ ἀναθεματισμένο φόρεμα.

— Μὴν τὸ βρίζεις : Γιὰ σκέψου θἆμαι κι' ἐγὼ σὰ μιὰ πλούσια κοπέλα ! Πρέπει νἆσαι περήφανος, Αἴ ; θὰ κάνεις καὶ σὺ μιὰ πλούσια τουαλέτα καὶ θὰ περπατᾶς ἔτσι δίπλα μου· Θὰ μᾶς βλέπει ὅλος ὁ κόσμος· θὰ μᾶς ζηλεύουν καὶ θὰ καμαρόνουν.

—Ἀνετούλα, τί μᾶς νοιάζει ὁ κόσμος ;

—Ἄσε νὰ τὸ τελειώσω καὶ θὰ δεῖς.

Ὁ Στέφανος ἀπελπίστηκε.

Ἡ Μάννα της ἔκλαιγε μὰ δὲ μποροῦσε νὰ κάνει τίποτα.

Ἔπιανε καμιὰ φορὰ νὰ τὴ βοηθήσει.

—Μή, τῆς ἔλεγε, θὰ μοῦ τὸ χαλάσεις· δὲν ξέρεις ἐσύ.

Ἐσκέφτηκε νὰ τῆς τὸ σκίσει, νὰ τῆς τὸ κάνει κομμάτια· μὰ ἂν πέθαινε ἀπ' τὸν καημό της ;

Ὅλες οἱ φιλενάδες της, οἱ γειτόνισες τῆς μίλησαν.

Δὲν ἄκουγε κανένα· εἶπε τῆς μάννας της, δὲ θέλω νὰ ξανάρθουν αὐτὲς σπίτι μου.

Ἡ Ἀνετούλα ἔγινε ἀγνώριστη.

Ἡ ὄμορφη Ἀνετούλα εἶταν ἄσχημη τώρα.

Δὲν τὴν ἐκοίταζαν πιὰ μὲ θαμμασμό.

Δὲν τὴν ἐπερίμεναν πιὰ τὰ ἐμπορόπαιδα στὶς πόρτες τῶν μαγαζιῶν, κι' ἂν ἐτύχαινε κάποτε νὰ τήνε δοῦν, τὴν ἐσυμπονοῦσαν γιὰ μιὰ στιγμή, κι' ἔπειτα τὴν ἐξεχνοῦσαν.

Τὄβλεπε κι' αὐτή· μὰ ἔλεγε μέσα της, —μιὰ φορὰ πού θὰ φορέσω τὸ ἄσπρο κεντητὸ φόρεμα, θὰ ξαναγίνω καλά, θὰ ξαναγίνω ὄμορφη· κι' ἔλεγε καὶ κάτι ἄλλο, πού ἔμοιαζε μὲ τὸ παραμύθι τῆς Βοσκοπούλας πού καρτεροῦσε ἕνα Βασιλόπουλο νὰ τὴν πάρει γυναῖκα του.

Ὁ καιρὸς ἔφευγε καὶ γρηγορώτερ' ἀπ' αὐτόνε ἡ δροσερὴ ζωὴ τῆς Ἀνετούλας.

Δὲν τῆς εἶχαν ἀπομείνει ἀπ' τὴν ὀμορφιά της, παρὰ μόνο τὰ μεγάλα γαλάζα μάτια της θολωμένα, καὶ τὰ πλούσια ξανθὰ μαλλιά της.

Ὅλα τ' ἄλλα ἐμαράθηκαν, ἐσβύσανε.

Μὰ τὸ φόρεμα κόντευε νὰ τελειώσει.

Ἡ βελόνα ἐβάραινε σὰ μπάλα ἀπὸ μολύβι στὰ σκελετωμένα δαχτυλάκια της.

Μόλις ἔσερνε τὰ πόδια της.

Μὰ δὲν τὴν ἔμελλε τίποτα· ἔφτανε στὸ τέλος τοῦ ὀνείρου της.

Ἔβαλε τὴν τελευταία βελονιὰ !

Τὰ μάτια της ἐπλημμύρισαν ἀπὸ δάκρυα· ἀναστέναξε βαθιά, μέσ' ἀπ' ὅλη της τὴ ζωή, καὶ παραδίνοντας τὴν ψυχή της σὲ μιὰν ἄπειρη εὐτυχία καὶ χαρά, λιποθύμησε....

Ὅλοι τὴν ἐκαμάρωσαν τὴν ὄμορφη Ἀνετούλα, ντυμένη μὲ τὸ ἄσπρο κεντητὸ φόρεμα, τὴν ὥρα πού τὴν ἐπήγαιναν γιὰ νὰ τὴν θάψουνε.

ΝΙΚΟΣ ΠΑΠΑΓΕΩΡΓΙΟΥ

—

Ὁ Ἐρνέστος Λεγκουβὲς, γάλλος συγγραφέας πολὺ γνωστὸς στὴν Ἀθήνα καὶ στὸν Πειραιά, λέει πῶς ὁ ἔρωτας μπορεῖ νὰ ὑπάρχῃ στὴν καρδιὰ τοῦ καλόγερου καμιὰ φορά, ὄχι ὅμως καὶ στὴν καρδιὰ τοῦ παραλυμένου.

Ο,ΤΙ ΘΕΛΕΤΕ

—Ὁ κ. Δ. Ταγκόπουλος παρακαλεῖ τοὺς συντρομητὲς κι ἀναγνῶστες τοῦ Νουμᾶ νὰν τονὲ συχωρέσουν πού δὲν μπόρεσε, ἐπειδὴ εἶταν ἄρρωστος, νὰ βγάλει φύλλο τὴν περασμένη Κυριακή.

—Ἑκατὸ ὑποψήφιες δασκάλες γιὰ δυὸ θέσες ἀδιανές ! Τὸ δασκαλοπάζαρο αὐτὸ γίνεται στὴ Δημαρχία κι ὅποιος ἔχει κέφι του ἂς πάει νὰν τὸ καμαρώσει. Ἔχει πολλὰ νὰ μελετήσει πάνου σ' αὐτὸ τὸ ζήμτημα.

—Ἴσαμε τώρα πάνου ἀπὸ ἑκατὸ Ρωμιοὶ περάσανε ἀπὸ τὶς στῆλες τῆς «Ἀκρόπολης», ὁ καθένας μὲ τὴ γνωμούλα του γιὰ τὴν κατάσταση.

—Κι ὁ ἄρρωστος ψυχομαχάει Τὸ λέει δὰ κ' ἡ παροιμία· ὅπου πολλοὶ γιατροὶ κτλ. Καὶ στὴν περίστταση αὐτὴ κάθε Ρωμιὸς φέρνει καὶ τὸ γιατρικό του.

—Ἡ ἀλήθεια ὅμως εἶναι πὼς μερικοὶ ἀπ' αὐτοὺς μιλᾶνε πολὺ φρόνιμα. Νά, λ. χ. ἕνας εἶπε πολὺ σωστὰ αὅτι πρέπει νὰ διορθωθοῦμε πρῶτα ἐμεῖς οἱ φαῦλοι ἐκλογεῖς γιὰ νὰ μπορέσουμε ὕστερα νὰ διορθώτουμε καὶ τοὺς φαυλότερους ἄρχοντές μας». Καὶ τὸ γιατρικό του ἕνα κ' ἕνα, ἀφοῦ βρίσκεις πὼς μονάχα τὸ Σχολειὸ, ἂν ἐννοεῖται διορθωθεῖ κι αὐτὸ, θὰ μπορέσει νὰ μᾶς διορθώσει καὶ νὰ μᾶς προικίσει μὲ πολιτικὸ χαραχτήρα πού μᾶς λείπει σήμερα.

—Πενταχόσοι τόσοι ἀστυφύλακες λογαριάζουνε νὰ παραιτηθοῦνε γιατὶ μὲ τὸν καινούριο ἀστυνομικὸ νόμο ζημειώνουνται σημαντικά.

—Αὐτὸ τιμάει τοὺς ἀστυφύλακες. Σὰ δὲν μπορεῖ ἡ Κυβέρνηση νὰν τοὺς πάψει, ἀφοῦ ὁ καθένας τους ἔχει καὶ τὸ βουλευτή του, ἀποφασίσανε νὰδιάσουνε μοναχοί τους τὴ θέση γιὰ νὰρθοῦνε ἄλλοι ἱκανώτεροι.

—

ΦΟΝΟΠΑΖΑΡΟ

Ἀπὸ Πέμτη σὲ Πέμτη.

Ὑπουργὸς Ἐσωτερικῶν ὁ Ν. Καλογερόπουλος

Σκοτωμοί. Ἀθήνα 1, Πειραιὰς 1, Ἐπαρχίες 5.

Λαβωμοί. Ἀθήνα 4, Πειραιὰς 5. Ἐπαρχίες 7.

Κλεψιές. Πειραιὰς 8, Ἐπαρχίες 3.

Ἀπαγωγές. Πειραιὰς 2.

Ο ΦΟΝΟΓΡΑΦΟΣ

—

ΧΩΡΙΣ ΓΡΑΜΜΑΤΟΣΗΜΟ

κ. Ὑπερ. Σμύρνη. Λάβαμε τὴ συντρομή τοῦ 1906 καὶ σᾶς εὐχαριστοῦμε. — κ. Φρουρὸ στὸν Πειραιᾶ. Τὸ γράμμα σου τὸ διαβάσαμε μὲ προσοχὴ καὶ τὸ στείλαμε στὸν κ. Ψ. Αὐτὸς εἶναι καταλληλότερος ἀπὸ μᾶς κι ἀπὸ κάθε ἄλλονε νἀπαντήσῃ στὶς ἀπορίες σου. Ὅσο γιὰ κεῖνο πὼ γράφεις, πὼς «ὁ Ψ. ἔβλαψε τὴ γλώσσα», δὲν πιστεύουμε νἄχεις καὶ τόσο δίκιο. Ἂν τὴν ἔβλαψε ὁ Ψ. τότε ποιός διάολε τὴν ὠφέλησε; Ἡ ἀφεντιά μας ἢ ἡ ἀφεντιά σου; Ἀντὶ νὰ χάνουμε τὸν καιρό μας νἀνακαλύψουμε ποιός ἔβλαψε τὴ Δημοτική, προτιμώτερο εἶναι νὰ στρωθοῦμε ὅλοι στὴ δουλιὰ καὶ νὰ προσφέρουμε στὸν ἀγώνα ὅ,τι μπορέσει ὁ καθένας μας. — κ. Μ. Λόντσα. Ὁ συνταχτικὸς μαργαρίτης πού μᾶς στέλνεις ἀπὸ τὸ «Ν. Ἄστυ» (1, Αὐγ. σελ. 2, στήλ. 1) γιὰ τὸ Βαρβαροπάζαρο «... ὅτι ὡς ἀντιπρόσωπος δημοκρατικῆς χώρας δὲν τοῦ ἐπιτρέπεται νὰ δέχεται τοιαῦτα δῶρα», εἶναι κοινότατος στὰ καθαρευουσιάνικα βιβλία. Μὰ μήπως ἀλάκαιρη ἡ καθαρεύουσα δὲν εἶναι γιὰ τὸ Βαρβαροπάζαρο ; — κ. Ν. Κλ. Λάβαμε τὶς συντρομὲς τῶν κ. κ. Ρίγ... καὶ Κληρον... καὶ σ' εὐχαριστοῦμε. Ἡ δική σου τέλιωσε, θαρροῦμε.— κ. Ν. Λαπ. Καλὸ μὰ πολὺ μεγάλο. Τὰ πεζὰ ποιήματα, ὅσο πιὸ σύντομα τόσο πιὸ καλά. Λοιπὸν κανένα μικρότερο, μὰ ὄχι τοῦ χρόνου !

Η ΚΟΙΝΗ ΓΝΩΜΗ

ΓΙΑΤΙ ΓΥΡΙΣΕ

Kussen, *τὴν 16 Αὐγούστου (ν) 1906.*

Φίλε κύριε Ταγκύπουλε,

Βλέπω σήμερον εἰς τὸ ὑπ' ἀριθ. 207 φύλλον τοῦ «Νουμᾶ» τὸ ἄρθρον τοῦ κ. Π. Στ. (ποῖος εἶναι;) διὰ τὸ βιβλίον μου. Διὰ νὰ ἐννοήσετε λοιπὸν τὰ γραφόμενα ἐκεῖ καὶ εἰς «Ἀθήνας» ἀναγκάζομαι νὰ σᾶς φανερώσω τὴν γνώμην μου διὰ τὸ ζήτημα τοῦτο.

Πρῶτον ὅμως δηλῶ ὅτι τὸ ἄρθρον τῶν «Ἀθηνῶν» διὰ τὸ βιβλίον μου ἔγραψεν Ἀθηναῖος λόγιος, καὶ ὄχι, ὡς λέγει ἐσφαλμένως ὁ κ. Π. Στ., ὁ σεβαστός μοι κ. Κλέων Ραγκαβῆς, τὸν ὁποῖον τόσον ἀδίκως καὶ ἀναξίως περιπαίζετε εἰς τὴν ἐφημερίδα σας, μόνον διότι δὲν συμμερίζεται τὰς ἰδέας σας διὰ τὸ γλωσσικὸν ζήτημα.

Δεύτερον δηλῶ ὅτι δὲν εἶμαι οὔτε «φανατικὸς ὑπέρμαχος τῆς καθαρευούσης» οὔτε «πολύτιμος ἐπαδὸς τῆς δημοτικῆς», ἀλλὰ ἁπλῶς ξένος παρατηρητὴς τοῦ γλωσσικοῦ ζητήματος ὁ ὁποῖος προσπαθεῖ νὰ τὸ ἐξερευνᾷ ἀπαθῶς, διότι ἀγαπᾷ τὴν Ἑλλάδα.

Ὁμολογῶ δὲ ὅτι ἄλλοτε παρεσύρθην καὶ ἐκηρύχθην ὀπαδὸς τῶν δογμάτων τοῦ κ. Ψυχάρη ὡς τόσοι ἄλλοι ξένοι, ἀλλὰ ὀλίγον κατ' ὀλίγον ἤλλαξα γνώμην καὶ σήμερον ἀποδοκιμάζω τὴν (ἂς με συγχωρῇ ὁ ἀξ. κ. Ψ. τὴν λέξιν) κάπως σχολαστικὴν ἐφαρμογὴν γλωσσολογικῶν θεωριῶν εἰς ζῶσαν γλῶσσαν. Ὁ κ. Κρούμβαχερ ὁ ὁποῖος συνήθως παριστάνεται εἰς τὴν Ἑλλάδα ὡς φανατικὸς Ψυχαριστὴς εἶναι ἀκριβῶς τῆς ἰδίας γνώμης διὰ τὴν κακὴν ἐπιρροὴν τῶν αὐτηρῶν δογμάτων τοῦ κ. Ψ. εἰς τὴν φυσικὴν ἐξέλιξιν τοῦ γλωσσικοῦ ζητήματος καὶ εἰς τὴν ἁπλοποίησιν τῆς ἀρχαϊζούσης γραφομένης γλώσσης. Νομίζω δὲ ὅτι καὶ πολλοὶ τῶν δημοτικιστῶν οἱ ὁποῖοι ἐνθυμοῦνται τὴν κρίσιν τοῦ «Ρωμαϊκοῦ Ἀρφαβητηρίου (εἰς τὴν ὁποίαν ἀγνοῶ διατὶ δὲν ἔλαβε μέρος ὁ κ. Παλαμᾶς ὡς εἶχε προαγγελθεῖ) ἢ τὸν «Ἀθρώπινου μηχανισμὸ» τὸν πλήρη γλωσσικῶν αὐθαιρεσιῶν, θὰ μὲ δικαιώσουν, ἔστω καὶ σιωπηλῶς. — Ἐκ συστήματος πρὸ πάντων ἀποδοκιμάζω τὴν ὄχι μόνον ὅλως ἀνεπιστήμονα ἀλλὰ καὶ πολὺ ἀναξιοπρεπῆ μέθοδον τῶν προσωπικῶν ὕβρεων καὶ γελωτοποιήσεων ἡ ὁποία δυστυχῶς ὁμοῦ μὲ τὴν ὑπερβολικὴν κατάκρισιν τῶν ἀντιπάλων βλάπτει πολὺ τὴν ὑπόληψιν καὶ τῶν γραψάντων καὶ τῶν δημοσιευσάντων καὶ ἐν γένει τῆς πατρίδος. Καὶ δὲν θὰ μὲ πείσουν ποτὲ ὅτι ὕβρις ἀντὶ ὕβρεως εἶναι σύστημα ἁρμόζον εἰς πνευματικὴν διαμάχην ὁποία ἔπρεπε νὰ εἶναι τὸ γλωσσικὸν ζήτημα.

Παρακαλῶν νὰ δημοσιευθῇ ἡ παροῦσα μου

Διατελῶ μεθ' ὑπολήψεως

Dr HERBERT KRUGER

Σημ. τοῦ «Νουμᾶ». Λάβαμε τὰκόλουθο γράμμα τοῦ κ. Hebert Krüger, διδάχτορα τῆς γιατρικῆς, καὶ μᾶς παρακαλεῖ νὰ τοῦ τὸ δημοσιέψουμε. Γιατὶ ὄχι! Ὁ κ. Herbert Krüger μᾶς ἔγραφε πρῶτα στὴ δημοτικὴ· σήμερα μᾶς γράφει στὴν καθαρέβουσα. Μᾶς λέει καὶ τὸ λόγο· πρῶτα ἔγραφε στὴ δημοτικὴ, ἐπειδὴ κ' εἴτανε Ψυχαριστής· σήμερα γράφει στὴν καθαρέβουσα, ἐπειδὴ δ' εἶναι Ῥαγκαβιστής. Ἄλλους λόγους ὅμως πιὸ σπουδαίους, δηλαδὴ ἐπιστημονικοὺς, μὴ γυρέβετε στὸ γράμμα του· δὲ θὰ τοὺς βρῆτε. Ἄλλαξε ὁ ἄθρωπος ἔτσι, κ' εἴτανε δικαίωμά του, ἔτσι νἀλλάξῃ. Τὸ καθαφτὸ ζήτημα, τὸ ἐθνικὸ, ἐννοεῖται πὼς στὸ γράμμα του μήτε τἀνάφερε μήτε δείχνει πὼς τὸ μελέτησε. Ὅσα λόγου χάρη, ξεδιάλισε φαρδιὰ πλατιὰ ὁ κ. Ψυχάρης στὴν *Ἀπολογία* του μνήσκουνε ἄγνωστα στὸν κ. Hebert Krüger. Ἕνα μόνο πολὺ σωστὸ διαβάζουμε στὸ γράμμα του, πὼς ἀποδοκιμάζει τὶς βρισιές. Ἔχει δίκιο. Γελάστηκε ὅμως σὲ κάτι ἄλλο. Ὕστερις ἀπὸ τὶς βρισιὲς, τὶς συκοφαντίες τοῦ κ. Χατζηδήκη, καθηγητῆ στὸ Πανεπιστῆμιο, ὕστερις ἀπὸ τὶς βρισιὲς, τὶς συκοφαντίες τοῦ κ. Μιστριώτη, καθηγητῆ στὸ Πανεπιστήμιο, ὕστερις ἀπὸ τὸν ἀπίστεφτο πόλεμο ποὺ σηκῶσαν ἐναντίον μας μιὰ δυὸ φημερίδες τῆς ντροπῆς, ὕστερις ἀπὸ τὸ φοιτητικὸ τὸ κίνημα γιὰ τὰ βαγγέλια, ὕστερις ἀς τὸ ποῦμε καὶ τοῦτο, ἀπὸ τὸ μάθημα ἢ τὸ χτύπημα ποῦ προσπαθεῖ τώρα νὰ μᾶς δώσῃ κι ὁ κ. Herbert Krüger δὲν τὸ παραδεχούμαστε μὲ κανέναν τρόπο νὰ μᾶς τὰ λέει ἀφτὰ ἐμᾶς· νὰ πάῃ νὰ τὰ λέῃ ἄλλοῦ, ἀρχίζοντας ἀπὸ τὸν ἑαφτό του. Δὲ μᾶς φαίνεται καὶ τόσο πρᾶμα ἡ γνώμη τοῦ κ. Herbert Krüger, γιὰ νὰ τὴν κηρύχνῃ σ' Ἀνατολὴ καὶ Δύση, γιὰ νἀρχετακιόλας νὰ μᾶς καλαναρχῇ.

Μάθαμε τουλάχιστο ἀπὸ τὸ γράμμα του καὶ κάτι πολύτιμο, πὼς στὸ τέλος τῶν τελῶνε ὁ κ. Ῥαγκαβῆς— ὄχι ὁ Ἀλέξαντρος, ὁ Κλέωνας— ἔκαμε κ' ἕναν ὀπαδό. Ποιός ξέρει μάλιστα; Ἴσως, γι' ἀνταμοιβή του, ὁ κ. Herbert Krüger νὰ πῆρε κανένα σημαντικὸ γράμμα τοῦ δασκάλου του, ἴσως νὰ τοῦ κολλήσανε καὶ μερικὲς φρασοῦλες στὸ μυαλὸ, κατόπι καὶ στὴν πέννα γιατὶ ἐμᾶς ἔτσι μᾶς φαίνεται, πὼς τὸ γράμμα του σὲ πολλὲς μερὲς ρωμιὸ καθαρεβουσιάνο μυρίζει. Τότες ἡ γνώμη του ἔχει ἀκόμη λιγώτερο βάρος, ἐπειδὴ νὰ δῆτε τί τρέχει. Ὁ κ. Κλέωνας Ῥαγκαβὴς δὲν μπορεῖ νὰ τὸ χωνέψῃ ποὺ οἱ στίχοι του δὲν ἀρέσουνε στὸ Νουμᾶ· ὁ Νουμᾶς εἶπε πὼς τέτοιοι στίχοι μήτε ποίησι ἔχουνε μήτε γλώσσα. Κι ἀφτὸ γιὰ τὸν κ. Κλέωνα εἶναι βρισιές. Βλέπετε; Πάντα καὶ παντοῦ τὰ προσωπικά μας, ὡς καὶ σὲ μιὰ γνώμη τοῦ κ. Herbert Krüger. Κανενός τους δὲν τοῦ μέλει γιὰ τὴν ἀπρόσωπη τὴν Ἰδέα.

ΓΡΑΜΜΑΤΑ ΔΑΣΚΑΛΩΝ

Ἀγαπητὲ «Νουμᾶ»,

Τώρα μὲ τὴ ζέστη καὶ τὸν κατατρεγμὸ ποὺ παθαίνουμε ἀπ' τοὺς Βουργάρους συλλογίστηκα πὼς δὲ θἆναι ἄσκημο νὰ σοῦ στείλω νὰ δημοσιέψῃς μερικὰ γράμματα σταλμένα σὲ διαφόρους ἀπὸ δασκάλους ἢ γραμμένα ἀπ' αὐτούς. Εἶναι ἀντιγραμμένα πιστότατα καὶ τὰ πρωτότυπά τους τὰ κρατῶ στὴ διαθεσή σου, ἂν τυχὸν θελήσῃ κανεὶς νἀμφισβητήσῃ τὸ πιστὸ τῆς ἀντιγραφῆς. Ἄρχισε τὴ δημοσίεψη μὲ τὸ γράμμα τοῦ Βασ. Ἀδ. Παπ. βάζοντάς του τὸν ἀριθ. 1. Ἀλήθεια πὼς ὁ δάσκαλος αὐτὸς δὲν εἶναι ἀπὸ τοὺς πολὺ τρανοὺς, μὰ εἶναι δεύτερος δάσκαλος μιᾶς ἀλάκερης κοινότητας, ἔστω καὶ μικρῆς, στὸ ἐξωτερικὸ κι αὐτὸ μᾶς φτάνει γιὰ τὴν τιμὴ ποὺ τοῦ κάνουμε.

Γειά σου

Τὸ γράμμα: Λ. Π.

Ἀριθ. 1.

Γκ. τῇ 17 Μαΐου 1906.

Ἀξιότιμε κ. Δημ. Δεσπ.

Μακρὰν ἔτι σειρᾶς παρῆλθε οὔτε ἠδυνήθην νὰ σᾶς ἀπευθύνω ἐπιστολήν τινα, ὅπως ὑποβάλω εὐχὰς καὶ εὐλογίας περὶ τῆς αἰσίας τῆς ὑμ. Εὐγενεῖς Οἰκογενείας. Ὅθεν λαμβάνω τὸ ἀναχεῖρας τὸν κάλαμον ἵνα χαράξω τὰ τῆς καλοκαγαθίας ὑμῶν αἰσθήματα. Πολλάκις μοὶ ὑποδείξατε εὐεργεσίαν, πρὸς ἐμέ, ἀλλὰ τὴν ἀντιμοιβήν αὐτῆς δὲν ἠξιώθην ὅπως σᾶς ἀποστείλλω. Ναὶ εὐεργέτα ἂν καὶ εὑρίσκομαι καὶ μακρὰν τῆς πατρίδος ἡ καλοκαγαθία σας οὐδέποτε λησμονεῖτε οὔτε ἀπομακρύνεται ἐξ ἡμῶν παρὰ τρέφω αὐτὴν ἐντὸς τῆς καρδίας, ἣν ἐγὼ γινώσκω. Μάθετε πρὸ ἑνὸς ἔτος ἀσχολοῦμαι 'ς τὸ ἐπάγγελμα ὡς ψάλτης καὶ βοηθὸς εἰς τὰ σχολεῖα τῶν Γκ. ἐπειδὴ δὲν θέλω παραμένω δεύτερον ἔτος θὰ σᾶς παρακαλέσω θερμῶς ὅπως ἐνεργήσητε διὰ μέσου ἁγίου * κ. * ἵνα λαβω μίαν θέσιν πλησιεστέραν τῆς πατρίδος ἣν δειψῶ αὐτήν. Ὅθεν σᾶς θερμοπαρακαλῶ, ἵνα μοὶ χορηγήσητε μίαν μικρὰν ὑποστήριξιν, ἅπαξ μοὶ ὑποδείξατε καὶ ἄλλοτε. Εἰς τοῦτο δὲ δὲν ἔχω ἄλλο τί νὰ σᾶς ἀπευθύνω μόνον τὰς εὐχὰς καὶ εὐλογίας καὶ Συνάμα μὴ εὑρισκόμενόν τι 'ς τὰς Γκ., τὸ σπουδαιότερον σᾶς τὸ ἀποστείλλω Ρακὶ καλὸ ἀγνότατον καὶ ὀρεκτικὸν ὅθεν θὰ λάβετε παρὰ τοῦ πατρός μου καὶ πίνετε εἰς ὑγείαν τοῦ μακρὰν εὑρισκομένου Βασιλείου Ἀδὰμ Παπαδοπούλου, καὶ ὑγειαίνεται.

Ταῦτα σᾶς κατασπάζομαι ἐγκαρδίως.

ὁ ταπεινότατος

ΒΑΣΙΛ. ΑΔΑΜ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ

Ο ΔΙΑΠΡΕΠΗΣ ΦΙΛΟΣΟΦΟΣ

Φίλε «Νουμᾶ»,

Ὁ κ. Πλάτωνας Δρακούλης, ἃ θυμᾶσαι, ἔφυγε ἀπὸ τὴν Ἀθήνα *σοσιαλιστὴς* καὶ *φυτοφάγος* καὶ μᾶς γύρισε τώρα «διαπρεπὴς ἐν Ἀγγλίᾳ Ἕλλην φιλόσοφος», καθὼς τὸν τιτλοφορεῖ καὶ τὸ ἀγαπημένο «Ἄστυ» ποὺ δημοσίεψε μέσα σὲ δέκα μέρες εἴκοσι φορὲς τὴ φιλοσοφικὴ εἰκόνα του.

Τὸ «Ἄστυ» ποὺ τονὲ διέπρεψε τὸν κ. Δρακούλη (ἄλλοτε τὸ προνόμιο τῆς *διαπρεποποιήσεως* τὸ εἶχε μοναχὰ ἡ «Ἀκρόπολις») μᾶς παρουσίασε στὸ φύλλο τῆς περασμένης Τρίτης καὶ μερικὲς φιλοσοφικὲς ἰδέες τοῦ κ. Πλάτωνα ἢ σωστότερα, μερικὲς ρετσέτες περὶ τοῦ πῶς θὰ σωθοῦμε, τόσο μάλιστα πρωτότυπες ὥστε ἴσκαμε τώρα ἔχουνε εἰπωθεῖ χίλιες φορὲς ἀπ' τὶς στῆλες τοῦ «Νουμᾶ» Νά, λ. χ. αὐτὸ ποὺ λέει ὁ κ. Δρακούλης, «τί θὰ σᾶς χρησιμεύσῃ ὁ στόλος ἢ ὁ στρατὸς, ἂν δὲν ἔχετε ἀνθρώπους νὰ δίδουν ψυχὴν εἰς τὰ πλοῖα σας καὶ εἰς τὸ στράτευμά σας»; βρίσκεται καὶ μέσα στοὺς «Ζωντανοὺς καὶ Πεθαμένους» τοῦ Ταγκόπουλου καὶ τὸ ἄλλο, τὸ «ἔχετε ἀνάγκην κατεπείγουσα ἑνὸς ὀργανωτοῦ τῆς ὕλης

παιδείας, ἀνθρώπου ὑπερτέρας ἐμπνεύτεως καὶ ἀκαμάτου ζήλου» τὸ φωνάζουν τέσσερα χρόνια τώρα ταχτικὰ ὅλ' οἱ συνεργάτες τοῦ «Νουμᾶ».

Κι' ὅμως κανεὶς ἀπὸ τοὺς συνεργάτες σου δὲν τιτλοφορήθηκε ἀκόμα «διαπρεπὴς φιλόσοφος», μὰ τιτλοφοροῦνται κάθε μέρα «ἀγράμματοι καὶ προδότες» ἀπὸ τοὺς φιλόσοφους τοῦ Ἀθηναϊκοῦ τύπου κι ἀπ' τοὺς πατριῶτες τοῦ γλυκοῦ νεροῦ.

Σὲ χαιρετῶ

ΑΣΟΦΟΣ

ΟΧΙ ΨΕΥΤΗΣ

Φίλε «Νουμᾶ»,

Σ' ἕνα ἀπὸ τὰ περασμένα φύλλα εἶδα στὴ στήλη τῆς «Κοινῆς Γνώμης», νὰ λέει κάποιος Παραξενόπουλος ψεύτη τὸν κ. Ξενόπουλο γιατὶ παίνεψε κάποιο πατριωτικὸ ἔργο. Θαρρῶ πὼς μιὰ τέτια βκριὰ βρισιὰ, ὅτα δὲ στηρίζεται πάνου σὲ ὁρισμένα κάθέκκστα, ντριπιάζει ἐκεῖνον ποὺ τὴ γράφει καὶ σὲ παρακαλῶ, ἀροῦ εἶμαι βέβαιος γιὰ τὴν ἀμεροληψία σου, νὰ δημοσιέψεις τοῦτο τὸ γραμματάκι μου, ἀποδείχνοντας ἔτσι πὼς ἀποδοκιμάζεις ὅσα γραφτήκανε γιὰ τὸν κ. Ξ.

Δικός σου

ΔΙΚΑΙΟΣ

ΜΙΑ ΔΡΑΧΜΗ

τὸ ἕνα, κ' ἕνα φρ. χρ. γιὰ τὸ ἐξωτερικό, πουλιοῦντα στὰ γραφεῖα μας καὶ στὸ Βιβλιοπωλεῖο Σακέτο- (ὁδὸς Σταδίου, ἀντικρὺ στὴ Βουλὴ) τὰκόλουθα βιβλία:

Τοῦ **Ψυχάρη** «Ὄνειρο τοῦ Γιαννίρη» (σελ. 268).

Τοῦ **Πάλλη** «Ἥλιος καὶ φεγγάρι» (σελ. 120)

Τοῦ **Φωτιάδη** Τὸ «Γλωσσικὸ ζήτημα καὶ ἡ ἐκπαιδευτική μας ἀναγέννηση» (σελ. 405).

Τοῦ **Ἐφταλιώτη** «Ἱστορία τῆς Ρωμιοσύνης» σελ. 320) καὶ «Μαζώχτρα, Βρυκόλακας κλπ.» (σελ. 269).

Τοῦ **Ἔρμονα** «Τῆς Ζωῆς» (σελ. 194).

Τοῦ **Φιλήντα** Γραμματικὴ τῆς Ρωμέικης γλώσσας (μέρ. Α') (σελ. 96).

Τοῦ **Λόγγου** «Δάφνης καὶ Χλόη» (χαρτοδεμένο) μεταφρ. Ἠλ. Βουτιερίδη (σελ. 86).

Τοῦ **Εὐριπίδη** «Μήδεια» μετάφρ. Γιάννη Περγιαλίτη (σελ. 59).

Τοῦ **Σοφοκλῆ** Αἴας. Μετάφρ. Ζήσιμου Σίδερη (σελ. 61).

Τοῦ **Χ. Ἀντρεάδη** «Ὁ Μέγ' Ἀλέξαντρος» (σελ. 192).

Τοῦ **Δ. Π. Ταγκόπουλου** «Ζωντανοὶ καὶ Πεθαμμένοι» δραμα—«Ἡ Χρυσαυγὴ» καὶ «Τάφος στὸ Γιάλὸ» διήγήματα (σελ. 78).

Ἡ *ΙΛΙΑΔΑ*, μεταφρασμένη ἀπὸ τὸν κ. Ἀλέξ Πάλλη (σ. 416) δρ. 2 καὶ φρ. χρ. 2 στὸ ἐξωτερικό.

Ἡ «*ΜΑΤΙΑ*» τοῦ Γ. Ἀβάζου δρ. 1.

ΒΓΗΚΕ ΣΕ ΒΙΒΛΙΟ:

ΚΩΣΤΑΣ ΠΑΡΟΡΙΤΗΣ

«ΑΠΟ ΤΗ ΖΩΗ ΤΟΥ ΔΕΙΛΙΝΟΥ»

καὶ πουλιέται στὰ βιβλιοπωλεῖα «Ἑστίας» Ἐλευρουδάκη καὶ Μπὲκ δυὸ δραχμές.

ΣΥΝΟΠΤΙΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΙΣ
ΤΗΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΤΡΑΠΕΖΗΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
ΚΑΤΑ ΤΗΝ 31 ΙΟΥΛΙΟΥ 1906

ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟΝ

			31 Ἰουλίου 1906	30 Ἰουνίου 1906
Ταμεῖον	Εἰς μεταλλικὸν	Δρ.	2,341,071.62	1,989,465.27
	Εἰς Τραπεζικὰ γραμμάτια Ἰονικῆς Τραπέζης	»	169,345.—	273,725.—
	Εἰς κερματικὰ γραμμάτια δίδραχμα καὶ μονόδραχμα	»	1,120,302.—	1,050,59[illegible].—
Ἐξωτερικοὶ λ)σμοί.	Ἀντίτιμον μεταλλικοῦ εἰς τὸ Ἐξωτερικὸν	»	33,502,415.55	33,210,398.69
	Προϊὸν ἐκδοθέντ. Ἐθν. Δαν εἰς γρ. Ἑλλ. Σ.δ. 4% τοῦ 1902	»	11,153,821 83	11,741,389.83
Δάνειον πρὸς τὴν Ἑλληνικὴν Κυβέρνησιν ἐπὶ ἀναγ. κυκλοφ. Τραπ. Γραμμ.		»	66,778,575.42	66,778,575.42
» πρὸς τὴν Ἑλληνικὴν Κυβέρνησιν διδράχμων καὶ μονοδράχμων.		»	10,500,000.—	10,500,000.—
Ὁμολογίαι ἐθνικῶν δανείων	Εἰς χρυσὸν Δρ. 23,760,690.75 / Εἰς Τραπ. Γραμμάτια » 28,878,900.—	»	52,639,590.75	52,639,590.75
Ἔντοκα γραμμάτια Ἑλληνικοῦ Δημοσίου εἰς τραπ. γραμμάτια		»		1,000,000.—
Προεξοφλήσεις		»	21,830,925.98	21,465,592.31
Καθυστερήσεις προεξοφλήσεων		»	2,624,109.27	2,603,832.62
Δάνεια καὶ ἀνοικτοὶ λ)σμοὶ ἐπὶ ἐνεχύρῳ χρηματογράφων		»	11,066,413.13	11,604,132 40
Δάνεια ἐπὶ ἐνεχύρῳ ἐμπορευμάτων		»	1,236 487.29	1,079,051.44
Δάνεια καὶ ἀνοικτοὶ λ)σμοὶ ἐπὶ ὑποθήκῃ		»	60,414,562 47	59,724,338.22
Δάνεια εἰς δήμους, λιμένας καὶ λοιπὰ νομικὰ πρόσωπα.		»	44,066,383.95	44,325,859.38
Χορηγήσεις εἰς γεωργοκτηματίας		»	13,884,361.91	13,868,407.66
Καθυστερήσεις χορηγήσεων εἰς γεωργοκτημ. καὶ γραμμ. Προν. Τραπέζης Ἠπειροθεσσαλίας		»	4,948,791.51	4,822,096.16
Μετοχαὶ εἰς ἐγχωρίους ἑταιρείας		»	4,248,073.—	4,156,295.70
Συμμετοχὴ εἰς Τράπεζαν Κρήτης		»	1,500,000.—	1,500,000.—
Ὁμολογίαι λαχ. δαν. Ἐθν. Τρ. τῆς Ἑλλάδος 2 1/2 % εἰς τρ. γρ.		»	1,780,900.—	1,780,900 —
Τοκομερίδια ἐν γένει		»	194,646.97	1,095,406.37
Καταστήματα Τραπέζης καὶ κτήματα ἐξ ἀναγκαστικῶν ἐκποιήσεων		»	8,478,427.36	8,403,255.02
Ἀπαιτήσεις ἐπισφαλεῖς		»	2,800.295 14	2,758,214.83
Ἔξοδα ἐγκαταστάσεως (ἰδίως δαπάνη κατασκευῆς Τραπεζ. Γραμματίων)		»	1,708,834.61	1,705,796.91
Διάφοροι λογαριασμοὶ		»	4,830,704 05	3,285,068.11
Λογαριασμοὶ τρίτων ἐν τῷ ἐξωτερικῷ		»	447,342.75	
Διεθνὴς Οἰκονομικὴ Ἐπιτροπὴ λ)σμὸς ὑπηρ. Ἐθν. δαν. εἰς χρυσ.)		»	5,407.15	
Λ/σμὸς ἐξαγορᾶς συμμετοχῆς Κυβερνήσεως εἰς κέρδη Τραπεζ. Γραμματίων		»	1,505.280.—	1,505,280.—
Ἐξαγορὰ προνομίου Προνομ. Τραπέζης Ἠπειροθεσσαλίας		»	1.040.000.—	1,040,000.—
Προμήθεια τροπῆς λαχειοφόρου δανείου (εἰς Τραπεζικὰ Γραμμάτια)		»	350,000.—	350,000.—
Διάφορα		»	238,557.60	8,052.75
		Δραχ.	367,405.575.61	366,265 315 14

ΠΑΘΗΤΙΚΟΝ

Μετοχικὸν κεφάλαιον.		Δρ.	20,000,000.—	20,000 000.—
Ἀποθεματικὸν κεφάλαιον τακτικὸν καὶ ἔκτακτον		»	13,500,000.—	13,500,000.—
Τραπεζικὰ Γραμμάτια ἐν κυκλοφορίᾳ:		»		
α') διὰ λογαριασμὸν τῆς Κυβερνήσεως.	Δρ. 67,778,575,42			
β') » » τῆς Ἐθνικῆς Τραπέζης.	» 40,492,542.73	»	107.271,118.15	105,924,491.80
Κερματικὰ γραμμάτια δίδραχμα καὶ μονόδραχμα		»	10,500,000.—	10,500,000.—
Καταθέσεις ἄνευ τόκου εἰς μεταλλικὸν		»	7,480,350 91	8,170,280.39
Καταθέσεις ἄτοκοι		»	24,854,675.86	20.119,919.06
Ἐπιταγαὶ πληρωτέαι		»	661,226.84	866,900.36
Μερίσματα πληρωτέα		»	687,390.—	2,[illegible]33,690.
Καταθέσεις Δημοσίου πρὸς χορήγησιν δανείων κατὰ τὸν ΒΒΜ' Νόμον		»	283,749.94	283,749.94
Διεθν. Οἰκονομ. Ἐπιτροπὴ λ)σμὸς καταθ. ἐκ δημ. ὑπεγγ. προσόδων.	Εἰς χρυσὸν Δρ. 330,449.65 / Εἰς τρ.γρ. » 6,226,181.65	»	6,556,631 30	7,406,490.05
Ὑπηρεσία Ἐθνικῶν δανείων εἰς χρυσὸν		»		201,288.32
Ὑπηρεσία Ἐθνικῶν δανείων εἰς τρ. γραμ.		»	644,591.92	2,438,96 .32
Καταθέσεις δημοσίου εἰς χρυσὸν		»	774.867.87	674,270.16
Καταθέσεις Δημοσίου εἰς τραπεζικὰ γραμμάτια κατὰ τὸν Νόμον ΒΨΕ'		»	1,510,701.48	1,316,068.98
Ἔντοκοι καταθέσεις Δημ. εἰς χρυσ. διὰ τὴν κατασκ. τοῦ Σ.Π.Δ.Σ.		»	11,153.821 83	11,741,389 83
» » » » τρ. γραμμ. » » »		»	15,564.46	93,071.46
Καταθέσεις ἐπὶ τόκῳ		»	87,279,615 93	86,372,251.03
Λαχειοφόρον Δάνειον Τραπέζης 3 % εἰς χρυσὸν		»	44,311,410.—	44,311,410.—
» » » 2 1/2 εἰς τραπεζ. γραμμάτια		»	20,485,600.—	20,485,600.—
Ὑπηρεσία Λαχειοφόρου δανείου Τραπέζης 3 % εἰς χρυσὸν		»	2,112,722.—	2,442,598.—
» » » 2 1/2 % εἰς τραπεζ. γραμμάτια		»	139,497.50	163,962.50
Καταθέσεις Ταμιευτηρίου		»	6,373,487.31	6,264,591.40
Λογαριασμοὶ τρίτων ἐν τῷ ἐξωτερικῷ.		»		117,832.24
Διάφορα		»	808,612.61	836,496.30
		Δραχ.	367,405,575.61	366,265,315.14

Ἐν Ἀθήναις τῇ 11 Αὐγούστου 1906.

Ὁ Ὑποδιευθυντὴς τοῦ Λογιστηρίου

Δ. Α. ΚΑΡΑΤΨΑΣ

ΓΙΑΝΝΗ ΠΕΡΓΙΑΛΙΤΗ

—

ΤΑ ΩΡΑΙΑ

Α'.—ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ ΤΗΣ ΑΚΡΟΓΙΑΛΙΑΣ

Βγήκανε σὲ βιβλίο, μὲ πρόλογο τοῦ κ. Παύλου Νιρβάνα, καὶ πουλιοῦνται **Δυὸ Δραχμὲς** στὰ βιβλιοπωλεῖα Μπὲκ, Ἐλευθερουδάκη, «Ἑστίας» καὶ Ι. Σίδερη.

ΣΤΟ ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟ

Τοῦ Γ. ΚΟΡΝΑΡΟΥ (ὁδὸς Σταδίου ἀριθ. 64) πουλιοῦνται τὰκόλουθα βιβλία.

Η ΤΕΧΝΗ (Κ. Χατζόπουλου)	Δρ.	5
Ὁ ΔΙΟΝΥΣΟΣ (Μήτσου Χατζόπουλου)	»	15
Ο ΔΙΟΝΥΣΟΣ (χωρὶς τὸ Β' φυλλάδιο)	»	6
ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ ΤΗΣ ΕΡΗΜΙΑΣ (Πέτρου Βασιλικοῦ)	»	1,50
Τὰ Ἐλεγεῖα καὶ τὰ Εἰδύλλια	»	70

(Τὰ βιβλία στέλνουνται στὶς ἐπαρχίες δίχως παραπανιστὸ ἔξοδο γιὰ ταχυδρομικά).